probabil de unul dintre numeroşii săi vizitatori). În pauza de prînz, unul dintre avocaţi, Daye Shinn se aşezase la masa apărării pentru a răsfoi „paginile de sport" ale ziarului „Los Angeles Times". După intrarea jurului s-a alăturat celorlaţi avocaţi, care discutau între ei ceva mai departe, dar a lăsat ziarul pe masă. Manson s-a aplecat, a luat ziarul şi...

Shinn şi-a mărturisit greşeala : nu şi-a dat seama că adusese şi prima pagină a ziarului. Judecătorul Charles Older l-a condamnat la trei nopţi de închisoare (ziua urmînd să participe în continuare la proces) pentru „dispreţ direct, voit deliberat şi pe deplin conştient faţă de tribunal".

Apoi, juraţii au fost introduşi din nou unul cîte unul (cei 12 plus cei 6 supleanţi) şi au fost întrebaţi de judecător dacă au văzut titlul din ziar şi ce impresie le-a produs.

— Ce-aţi văzut ? a întrebat-o judecătorul pe Thelma McKenzie, o femeie de vîrstă mijlocie, cu o voluminoasă perucă roşie.

— L-am văzut pe domnul Manson ridicînd un ziar şi atunci mi-am întors privirea.

— Aţi putut să citiţi titlul ?

— Cred că scria ceva în genul Manson e vinovat, declară sau spune Nixon.

— Ce credeţi despre ceea ce aţi văzut ?

— Nimic. Un titlu oarecare. Afară de asta nimic.

Apoi judecătorul i-a cerut să depună din nou jurămîntul solemn : îşi va baza verdictul exclusiv pe mărturiile prezentate în faţa tribunalului şi nu se va lăsa influenţată de incident.

De 18 ori acelaşi lucru. Pentru a preveni reluarea îndelungatei proceduri de selecţionare a unui juriu. (Iniţial a durat patru săptămîni, timp în care au fost chestionate 141 de persoane). Toţi juraţii au răspuns aproape la fel. Replica unuia dintre ei, Kenneth Daut a provocat risete : „În primul rînd, eu nici măcar n-am votat pentru Nixon". Din nou, deci, Charles Older a respins moţiunea de *mistrial*. Juriul a fost rechemat în sală. La intrarea lui, cele trei acuzate din boxă, Susan Atkins, Patricia Krenwinkel şi Leslie Van Houten au început să cînte la unison : „Preşedintele Nixon spune că sîntem vinovate. La ce bun să mai continuaţi procesul ?" Juriul s-a făcut că nu aude. Irving Kanarek, avocatul lui Manson, a cerut ca preşedintele Nixon să fie convocat ca martor pentru a fi întrebat dacă nu cumva, înainte de a face atît de discutata declaraţie, s-a consultat cu Atty Evelle Younger, care candidează în alegeri pentru funcţia de procuror general al Californiei. „Mi se pare că dincolo de ceea ce a spus se ascunde fie o motivare politică, fie o încercare de a-l aduce în faţa acestui tribunal pe Charles Watson". (Este vorba de asasinul care a obţinut, pînă acum, să nu fie extrădat de statul Texas pentru a răspunde în California de cele şapte crime de care este învinuit). Moţiunea a fost, evident, respinsă. După a treia respingere consecutivă, apărarea a renunţat la cererea de **mistrial**. Şi-a creat, consideră, baza juridică necesară pentru a cere, ulterior, casarea sentinţei.

YANA VRĂJITOAREA

Şi crimele ? Au avut oare loc cu adevărat ? Avocaţii nu le contestă. Dimpotrivă. Kanarek, apărătorul lui Manson, a ales cele mai oribile fotografii ale cadavrelor mutilate pentru ca s-o facă pe Linda Kasabian să-şi piardă cumpătul să se contrazică în declaraţii. Cînd Kanarek i-a aruncat în faţă fotografia colo a cadavrului lui Vojtik Frykowski, Linda a izbucnit în plîns.

— De ce plîngi ?

— Nu-mi vine să cred.

— Ce nu-ţi vine să crezi ?

— Nu-mi vine să cred că au putut face aşa ceva.

— Eşti sigură că nu vrei să spui că nu-ţi vine să crezi că dumneata ai făcut aşa ceva ?

— Ştiu că n-am făcut-o eu. Nu pot face lucruri atît de bestiale.

Avocatul a insistat : nu-i aşa că şi ea a intrat atît în vila Bel Air cît şi în casa La Bianca împreună cu ceilalţi şi că a legat victimele cu curele de piele, dar nu-şi mai aminteşte acest lucru pentru că atunci era într-o stare de şoc ?

— Nu, domnule Kanarek, ştiu sigur că n-am făcut aşa ceva.

— Eşti sigură ?...

— Foarte sigură.

— Juriul, a spus Kanarek, trebuie să decidă dacă şocul resimţit de martoră la vederea fotografiilor este şocul recunoaşterii sau un şoc de oroare în faţa unor fotografii sîngeroase.

De zece ori, de douăzeci de ori, Kanarek a revenit cu aceleaşi întrebări sau cu altele asemănătoare, încercînd mereu să obţină de la martoră nu retractarea învinuirilor aduse acuzaţilor, ci o autoinvinuire. Cînd a întrebat-o despre asasinatele la care a participat, Linda Kasabian l-a întrerupt.

— N-am asasinat pe nimeni.

— Nu eşti răspunzătoare de moartea nimănui ?

— Ba da, mă simt răspunzătoare.

Alt avocat al apărării, Hughes, a interogat-o îndelung despre diversele stupefiante de care a făcut uz în cei 21 de ani ai ei. La sfîrşit, a rezumat :

— Aşadar, recunoşti că ai luat marijuana, haşiş, T.A.C., „semînţele diminetilor minunate", L.S.D., mescalină, peyotl şi methedrină ?

— Da.

— Şi că în ultimul an ai avut multe halucinaţii grave ? Că ai crezut că Charles Manson ar fi Isus Christos ?

— Da.

— Şi că ai crezut că eşti vrăjitoare ?

— Da.

Linda Kasabian declarase că în iulie, cu o lună înainte de crime, cînd a intrat în „familia Manson", i s-a tăiat părul şi a fost botezată „Yana vrăjitoarea".

— Cultivaţi cumva la ranch-ul Spahn o plantă de marijuana pe care o numeaţi Oscar ? a întrebat-o alt avocat, Paul Fitzgerald.

— Nu, o chema Elmer.

Depoziţia Lindei Kasabian a fost întreruptă de două ori pentru a permite interogarea unor martori străini, citaţi de apărare. June Emmer, proprietara unui debit de băuturi alcoolice din Miami a venit special — drumul din Florida pînă în California fiindu-i plătit de apărare — pentru a jura că Linda Kasabian este, de felul ei, o mincinoasă. Întrebată de procuror, June Emmer (30 de ani) a recunoscut că a discutat problema stupefiantelor cu Linda atunci cînd aceasta o întrebase de ce bea atît de mult.

— Cînd aţi ridicat mîna pentru a depune jurămîntul de ce v-a tremurat mîna, de emoţie sau pentru că sînteţi băutoare ?

— Tremuratul mîinii n-are nici o legătură cu băutul. Cînd beau îmi tremură mult mai tare mîna.

Celălalt martor, caporalul de marină Maruhn, care s-a prezentat „voluntar" pentru a face cunoscut că în vara anului trecut a văzut-o pe Linda Kasabian drogîndu-se şi executînd în public un „dans oriental", a fost arestat în momentul ieşirii din tribunal : îşi părăsise unitatea fără bilet de voie.

Linda Kasabian este, fără îndoială, un personaj monstruos. Dar depoziţia ei era, după cum se ştie, esenţială pentru acuzare. Dintre cei 60 de martori citaţi de aceasta, ea singură a fost de faţă la crime. Ce nu i-au pus în seamă avocaţii apărării ? Că a furat cinci mii de dolari de la un prieten pentru a pleca la „familia Manson". A recunoscut. Că, după crime, şi-a lăsat fetiţa în grija unei bande de asasini. A recunoscut. Că nu a încercat să fugă de la locul primei crime, că a doua zi s-a dus de bună voie şi conştientă de ceea ce face pentru a asista la al doilea asasinat dublu, că n-a încercat niciodată să anunţe poliţia. A recunoscut totul. Numai participarea ei directă la crime a negat-o pînă la capăt.

Paul Fitzgerald, care este avocatul Patriciei Krenwinkel, a cerut acuzării să se acorde oficial martorei imunitatea. Atîta timp cît nu se bucură de această imunitate, a spus el, Linda Kasabian este obligată să declare ceea ce îi cere acuzarea. Poate că, o dată eliberată de temerea că ar putea să fie condamnată ea însăşi la moarte, îşi va schimba depoziţiile. Şi imunitatea i-a fost acordată. „Judecată" rapid, într-un proces separat, a fost declarată nevinovată de şapte ori, adică de atîtea ori cîte victime au fost. Şi-a reluat apoi depoziţiile ca martoră liberă de orice acuzare, şi şi-a menţinut integral primele declaraţii.

Avocatul Kanarek a înaintat o nouă moţiune de *mistrial*, cea pe care o pregătise de-a lungul întregului contrainterogatoriu : Linda Kasabian a mîntit tot timpul, acuzarea nu se poate întemeia pe afirmaţiile ei, procesul trebuie luat de la capăt. Moţiunea a fost respinsă. Interogarea Lindei Kasabian n-a luat însă sfîrşit decît după ce judecătorul a stabilit că apărarea nu face decît să repete la nesfîrşit aceleaşi întrebări.

Între timp s-a văzut că apărarea a încetat de a mai fi unitară. Foarte adesea un avocat al apărării obiecta împotriva întrebărilor formulate de alt avocat al apărării. Tactica constînd în a impresiona martora cu ajutorul fotografiilor, folosită de Kanarek, avocatul lui Manson, a fost înfierată de avocaţii complicelor acestuia, care au văzut în ea o încercare de a trece toată răspunderea asupra autorilor efectivi ai crimelor. Manson însuşi a protestat de cîteva ori împotriva acţiunilor propriului său avocat şi a cerut din nou să fie lăsat să se apere singur. O mostră de interogatoriu.

Hughes : — După asasinarea soţilor La Bianca te-ai plimbat pe plajă cu Manson. Vă ţineaţi de mînă. Mai erai îndrăgostită de el ?

Linda : — Nu ştiu exact ce simţeam .Cred că mă făcea să mă simt bine.

Hughes : — Îl considerai un asasin ?

Kanarek : — Obiectez.

Judecătorul Older : — Obiecţie susţinută.

După ce martora a declarat că poate să comunice cu animalele simţindu-le „vibraţiile", Hughes a întrebat-o :

— Erai controlată de dl Manson prin vibraţii ?

— Posibil.

— Emitea multe vibraţii ?

— Sigur. O face şi acum.

Manson s-a întors zîmbind spre avocat, care a conchis satisfăcut.

— Domnule preşedinte, vă rog să se consemneze că dl Manson şade pur şi simplu la locul lui şi nu face nimic.

Acum Linda Kasabian e liberă. A ţinut o conferinţă de presă. A anunţat opinia publică americană şi mondială că îşi va relua viaţa hippie, vagabondînd împreună cu cei doi copii ai ei.

La Los Angeles procesul continuă. Pe banca martorilor se perindă reprezentanţii autorităţilor, cei care au descoperit crimele şi sînt citaţi, de obicei, primii. La acest proces, întîietatea a revenit Lindei Kasabian numai pentru că acuzarea se temea ca nu cumva să se răzgîndească.

57 dintre cele 104 locuri din sala tribunalului sînt rezervate reprezentanţilor presei. Pentru celelalte, publicul face coadă afară de la 3—4 dimineaţa. Membrii „familiei Manson" nu sînt primiţi înăuntru, deoarece s-ar putea să mai fie citaţi ca martori ai apărării. Se învîrtesc prin coridoare, vorbesc cu ziariştii, stau tolăniţi pe iarbă în faţa tribunalului într-o atmosferă de pic-nic vesel. „Ne place să stăm aici, i-a declarat ziaristei americane Kathleen Neumeyer, o tînără roşcovană numită Lynette Frome. E ca şi cînd am fi judecaţi şi noi. Dacă vor fi condamnaţi, pot să mă închidă şi pe mine. Sînt sigură de nevinovăţia lor. Mulţi oameni rîd cînd spunem asta. Rîsul e un lucru bun".

În sala tribunalului, medicul legist, dr. Thomas Noguchi, descrie în termeni tehnici starea în care a găsit cadavrele şi rezultatele autopsiei. Sadismul, cruzimea de care au dat dovadă criminalii sînt inimaginabile. Se dezvăluie pentru prima dată detalii oribile. În sala tribunalului, Charles Manson moţăie plictisit, avocatul său, Kanarek, doarme de-a binelea, iar cele trei fete din boxă chicotesc amuzate. Leslie van Houten, care are 19 ani, s-a pieptănat cu zulufi, celelalte două continuă să poarte părul lăsat pe spate.

Unul dintre poliţişti, sergentul Michael McGann declarase în faţa juriului că a găsit în vila Bel Air şi în maşina lui Jay Sehring anumite cantităţi de marijuana, haşiş şi cocaină. Avocaţii apărării trec din nou la contraatac. Vor să ştie dacă autopsia a dovedit prezenţa unor stupefiante în cadavrele de la Bel Air. Nici actriţa Sharon Tate, nici fostul ei logodnic, Jay Sehring, nu se aflau sub influenţa stupefiantelor, a declarat medicul legist. Analiza sîngelui a arătat că Abigail Folger şi Vojtik Frykowski — celelalte victime, luaseră mici cantităţi dintr-un drog numit M.D.A. şi băuseră alcool.

Apărarea vrea să demonstreze acum că uciderea ocupanţilor vilei Bel Air a fost un fel de răfuială în lumea stupefiantelor, că victimele au fost pedepsite, de pildă, pentru că nu au plătit droguri cumpărate clandestin. Evident, crima n-ar deveni mai puţin odioasă.

Felicia ANTIP

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR
BOSTON

CE ANUME VA HOTĂRÎ REZULTATUL ALEGERILOR?

NU S-AR PĂREA că vreunul din partidele politice are mult de cîştigat de pe urma alegerilor din toamna aceasta. Republicanii nu prea au şanse să învingă în alegerile pentru Senat. Ei ar avea nevoie de un cîştig net de şapte locuri care nu se întrevede. Nu există însă o tendinţă evidentă în favoarea democraţilor. Experienţa arată că partidul care nu controlează Casa Albă cîştigă în medie 30 de locuri în Camera Reprezentanţilor în alegerile de la jumătatea mandatului. Nu se întrevede o asemenea creştere.

Cît despre adunările legislative ale statelor, 32 dintre guvernatori sînt republicani, iar ceilalţi 18 democraţi. Un studiu efectuat de „Congressional Quarterly", organ de cercetări independent, sugerează că democraţii ar putea obţine un cîştig net de patru guvernatori, dar ei ar rămîne totuşi cu mult în urma republicanilor.

Dacă aceste prognoze sînt juste, se pare că ne aflăm într-un impas încă înainte de începerea campaniei electorale active. Ambele părţi încep să-şi pregătească argumentele politice care, după părerea lor, le vor fi cele mai utile. Preşedintele Nixon găseşte prilejul de a rosti cuvîntări în statele în care candidaţii republicani au cea mai mare nevoie de ajutor şi tema lui permanentă este că democraţii sînt „marii cheltuitori", că ei impun guvernului federal un deficit mare care întreţine inflaţia.

Dar această afirmaţie nu-i sperie pe democraţi, în măsura în care este vorba de alegeri. În general, de la New Deal încoace, ei au fost marii cheltuitori şi acest epitet nu i-a îndepărtat niciodată pe alegători de ei. Dimpotrivă. În această perioadă, chiar şi sub doi preşedinţi republicani, ei au cîştigat atît Camera cît şi Senatul în 17 din cele 19 alegeri pentru Congres care au avut loc, şi astfel au controlat Congresul timp de 34 de ani din ultimii 38.

Slăbiciunea democraţilor este provocată de ei înşişi. Partidul lor este profund dezbinat; dezbinările sînt rezultatul Convenţiei de la Chicago, al pierderii alegerilor pentru preşedinţie şi al războiului din Vietnam. Ei au afirmat că vor redefini priorităţile naţionale, dar au consacrat majoritatea timpului lor în Congres problemei Vietnamului. Spre deosebire de cea mai mare parte a trecutului, antecedentele lor legislative sînt foarte negative.

Aceste împrejurări nu-i vor lovi însă probabil foarte mult pe democraţi în viitoarele alegeri şi nu-i vor ajuta pe republicani. Motivul este că evenimentele ulterioare vor hotărî votul în mult mai mare măsură decît argumentele. Şi preşedintele poate lua oricînd iniţiative.

După părerea mea, este neîndoielnic că republicanii ar putea să cîştige Senatul — ceea ce constituie obiectivul lor primordial — numai în următoarele condiţii:

Dacă situaţia economică se îmbunătăţeşte vizibil şi inflaţia începe să scadă.

Dacă retragerea din Vietnam se desfăşoară suficient de rapid pentru a-i convinge pe cei ce se îndoiesc că direcţia este ireversibilă, iar ritmul ei este suficient de rapid pentru a arăta că Nixon intenţionează cu adevărat să pună capăt rolului combatant al forţelor americane.

De obicei, majoritatea competiţiilor pentru Congres sînt hotărîte de probleme locale şi de personalitatea candidaţilor. Dar atunci cînd există o preocupare naţională mai mare, alegerile pentru Congres pot fi un verdict dat Administraţiei de la Casa Albă.

Richard Nixon este dispus — chiar dornic — să transforme alegerile din noiembrie într-un verdict asupra activităţii sale. Din momentul în care a venit la putere, el a stabilit ca principale priorităţi frînarea inflaţiei şi încetarea războiului din Vietnam şi a declarat deseori: Judecaţi-mă în funcţie de aceste probleme.

Presupunerea mea este că, pînă la toamnă, el va convinge majoritatea naţiunii că retragerea din Vietnam este continuă şi în acelaşi timp ireversibilă. Dar perspectiva de a frîna inflaţia şi de a spori din nou numărul braţelor de muncă folosite în economie este departe de a fi certă. După părerea lui Arthur Burns, preşedintele Departamentului Federal de Rezerve, economia va reveni anul viitor la deplina folosire a braţelor de muncă, dar aceasta nu se va întîmpla suficient de devreme pentru a afecta alegerile din toamna anului curent.

Richard Nixon va trebui să înregistreze progrese însemnate în privinţa ambelor lui priorităţi — Vietnamul şi inflaţia — pentru ca republicanii să reuşească să obţină victoria în Senat.

Roscoe DRUMMOND

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

VETO-URILE DIN CONGRES

ÎN TOT cursul anului s-au desfăşurat discuţii aprinse de ambele părţi, dar într-un interval de numai trei zile a devenit dintr-o dată clar cît de multe depind de interpretările cu totul diferite date de preşedintele republican şi de Congresul democrat în ce priveşte cine anume — şi ce — poartă răspunderea pentru neliniştea inflaţionistă care cuprinde ţara.

După părerea lui Nixon, el poate obţine voturi în noiembrie prezentîndu-şi adversarii din Congres ca pe nişte risipitori care, în special într-un an electoral, nu pot rezista tentaţiei de a adăuga miliarde de dolari la programe vechi, neîntemeiate din punct de vedere administrativ, consideră el, şi susţinute numai de ataşamentul faţă de ele al democraţilor care le-au născocit în urmă cu 10, 20 sau 30 de ani.

Pentru Congresul democrat, răul provine nu din refuzul lui de a face dificila opţiune între programele sociale existente, ci reticenţei lui Nixon de a stabili propriile lui priorităţi — concret, de a reduce cheltuielile pentru arme şi aventuri în străinătate şi de a consacra sumele astfel economisite problemelor interne.

În ultimul timp, ambele părţi au început să desfăşoare o interesantă activitate publicitară pentru a-şi promova convingerile. În ce-l priveşte, preşedintele a opus dintr-o dată veto-ul lui la două proiecte de lege — proiectul de 4 400 000 000 dolari al Biroului învăţămîntului şi proiectul de 18 800 000 000 dolari al oficiilor independente, care aprovizionează cu fonduri Departamentul locuinţelor şi dezvoltării urbane, agenţiile pentru spaţiul cosmic şi veterani şi vreo 12 departamente guverna-

Manifestaţie împotriva războiului a femeilor japoneze, cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la capitularea Japoniei

mentale mai mici. Împreună, cele două măsuri depășeau cu aproximativ un miliard de dolari cererea inițială a președintelui.

Cît despre liberalii din Congres, ei au organizat un contraatac în două faze. Menținînd veto-ul cu privire la oficiile independente cu 195 voturi pentru veto și 203 contra, mult mai puțin decît majoritatea necesară de două treimi pentru a trece peste președinte, Camera a trecut peste veto-ul președintelui cu privire la învățămînt cu 289 voturi contra 114.

În al doilea rînd, deși nu au obținut majoritatea simplă necesară, un grup de senatori democrați și republicani au luptat energic împotriva alocațiilor de 1 300 000 000 de dolari pentru „al doilea stadiu" al sistemului de rachete antibalistice, demonstrînd astfel atît fragilitatea coaliției antimilitariste — marja cu care Nixon și-a impus punctul de vedere în proiectul „Safeguard" a fost mai mare anul acesta decît anul trecut — cît și perseverența unui grup de liberali pe care se poate conta acum să voteze aproape automat împotriva alocațiilor destinate unor sisteme costisitoare de arme.

Ciudat este că, dincolo de toată această zarvă, ambele argumentări au avut o anumită bază reală. Din păcate, nici una din părți nu a părut convinsă de bunele intenții ale celeilalte.

Casa Albă, de pildă, nu a arătat deloc că s-ar fi lăsat clintită de argumentele liberalilor potrivit cărora prioritățile ei sînt confuze, sistemul A.B.M. nu este necesar, iar bugetul apărării, așa cum susține senatorul Mike Mansfield, poate fi redus cu încă cinci miliarde de dolari.

Dar dacă a fost dezamăgit, Mansfield ar face bine să petreacă o zi discutînd cu John Ehrlichman, consilierul principal al președintelui în problemele interne, și să-l audă vorbind — cu o convingere absolută — despre lipsa de dorință a Congresului de a renunța la programe vechi, de a aloca fonduri pentru inițiative noi, de a reda unele drepturi statelor federale și de a modifica un lucru atît de vizibil deficient și nerodnic ca sistemul asistenței publice. Pe scurt, ambele părți au argumente bune, dar nici una din ele nu consideră că este ascultată de cealaltă.

De aceea, poate în mod inevitabil, ambii concurenți recurg la o anumită perfidie verbală în convingerea că aceasta va întări cauza lor. Administrația, de pildă, vorbește ca și cum alocațiile suplimentare de anul acesta vor inunda imediat țara cu un val de dolari inflaționiști, deși în realitate influența cheltuielilor făcute în baza măsurilor actualului Congres din anul fiscal 1971 va fi destul de mică. Aceasta decurge din faptul că sumele alocate în prezent sînt cheltuite de obicei abia mai tîrziu.

Cît despre liberali, Mansfield, vădit vexat de repetatele atacuri ale președintelui la adresa „marilor cheltuitori" din Congres, a prevăzut că, de fapt, Congresul va reduce alocațiile cu cinci miliarde de dolari în actuala sesiune. Astfel, el nu a menționat numeroase alte măsuri și manifestări de pasivitate ale Congresului cu privire la cheltuieli și venituri (propunerile de majorări fiscale ale Administrației au rămas în suspensie) care ar putea spori deficitul bugetar cu aproape încă opt miliarde de dolari.

Între timp, nici unul din participanți nu pare interesat de faptul că, potrivit evaluărilor cuprinse în raportul Comitetului mixt pentru reducerea cheltuielilor federale, chiar dacă deficitul ar crește de la 1 300 000 000 de dolari la zece miliarde dolari în cazul în care nu acordă atenția consecințelor hotărîrilor lui, sporurile nete de pînă în prezent față de cererile președintelui se ridică la numai două miliarde dolari.

Dar într-o eră a simbolurilor, două miliarde dolari nu reprezintă o cifră lipsită de importanță, și de aceea președintele vorbește și acționează așa cum face. El își dă seama că dispune aici de o temă pentru campania electorală și se teme că în cazul în care nu ar acționa în momentul de față — așa cum a făcut prin cele două veto-uri — deficitul de zece miliarde de dolari prevăzut de Comitetul mixt ar putea foarte bine să devină o realitate. El nu dorește ca bugetul apărării să suporte daunele generozității manifestate de opoziție într-un an electoral și știe totodată că poporul are de suferit de pe urma inflației.

Rămîne de văzut cine va ciștiga acest război al vorbelor și cifrelor. Unii sînt de părere că președintele se află pe o cale greșită, că poporului nu-i mai pasă de „cheltuieli", că dacă îi înfierează pe democrați cu epitetul de cheltuitori, el pune aceeași etichetă și unui mare număr de republicani.

Dar în momentul de față șansele rămîn de partea Casei Albe. Democrații nu au un argument real împotriva acuzației că au adăugat fonduri la programe vechi ; și atunci cînd ei contraatacă cu argumentul că președintele trebuie să reducă cheltuielile Pentagonului, el poate să invoce și va invoca considerente de „securitate națională", argumente cărora America mijlocie pare în continuare să le dea ascultare.

Robert B. SEMPLE-jr.

În apropiere de localitatea Bottrop din Westfalia de Nord (R.F.G.), de-a lungul unei porțiuni a autostrăzii, a fost construit un zid înalt de 4 metri, confecționat din plăci de material plastic special, în scopul protejării locuitorilor împotriva zgomotelor produse de circulația intensă

reflector

ȘANSELE LIBERALILOR VEST-GERMANI

Lucrul cel mai neplăcut pentru partidul liber-democrat din R.F.G. a fost evitat : coaliția de la Düsseldorf (landul Renania de Nord-Westfalia), dintre Kühn (P.S.D.) și Weyer (P.L.D.), a obținut 101 voturi din 200, dar vechea majoritate de 114 locuri nu mai există, iar celor 3 deputați nemulțumiți ai P.L.D. li s-a raliat și un al patrulea.

Coaliția din Düsseldorf se referă uneori la o analogie istorică : la început, Adenauer a fost ales, de asemenea, doar cu un singur vot majoritate, propriul său vot și un altul, acordat de o doamnă care avea cetățenie franceză, vot a cărui valabilitate era controversată. Dar Adenauer a venit la putere într-o perioadă marcată de conservatorism.

Coaliția P.S.D.—P.L.D. din Düsseldorf se referă și la o paralelă mai apropiată : după alegerile pentru parlamentul landului, din 1966, primul ministru Meyers, formînd o coaliție U.C.D.—P.L.D., a obținut tot un singur vot majoritate (ca și în cazul lui Kühn, pe al său propriu), dar nu a putut menține situația decît puține luni. Desigur, evenimentele de la Bonn (e vorba de demisia cabinetului Erhard) și-au exercitat atunci influența ; dar, totodată, întîmplările ce au urmat — alegerea lui Heinemann în funcția de președinte federal, apoi formarea unui guvern avîndu-l pe Brandt cancelar — și-au lăsat amprenta.

Care e, totuși, situația actuală ? Toate alegerile din ultima vreme s-au soldat cu pierderi pentru P.L.D., iar în două cazuri liberalii au rămas fără reprezentanți în parlamentele de land. Probabil, la Bonn s-a receptat această situație cu destul calm, fiindcă în Renania de Nord-Westfalia, landul în care socialiștii repurtează, îndeobște succese, partenerul de coaliție s-a putut, în cele din urmă, menține. Dar, curînd, s-a dovedit că aceste înfrîngeri pun serios sub semnul întrebării unitatea partidului : la care se adaugă și faptul că, mai mulți dintre vechii liberali din partid — așa-numita „acțiunea națională-liberală", cu tendință de dreapta — și, în același timp, la extrema cealaltă, grupările de tineret radicale de stînga au impus grupului conducător o nuanțare evidentă, adică, între președintele partidului, Scheel, și ministrul de interne, mai moderatul Genscher. În ce direcție vor merge lucrurile ? Răspunsul la această întrebare va fi dat, desigur, de alegerile din toamnă pentru parlamentele landurilor Hessa, Bavaria și Scheswig-Hollstein.

Dacă în toate trei landurile situația va fi dificilă pentru partidul liber-democrat atunci la Bonn, nu mai poate fi ocolită această problemă.

Toamna electorală a R.F. a Germaniei va influența probabil mult viața politică a țării.

(Din **Die Presse**)

Le Monde

PARIS

DIFICULTĂȚILE ECONOMICE ALE COLUMBIEI

OMUL care asumă de la 7 august funcțiile de președinte al Columbiei, Pastrana Borrero, a lansat în mai multe rînduri, în cursul campaniei sale electorale din aprilie a.c. și ulterior, un apel către toate formațiunile politice pentru a constitui un „Front social" în vederea rezolvării numeroaselor probleme social-economice ale țării.

Formula era calchiată după aceea, pur politică, a Frontului național, stabilit în 1958 pentru 16 ani. Coaliție guvernamentală care unește cele două partide odinioară rivale, liberalii și conservatorii, și îi aduce alternativ la președințe, Frontul național nu a putut împiedica crearea unor formațiuni dizidente și nici ascensiunea principalului partid de opoziție, Alianța națională populară (A.N.A.P.O.), condusă de generalul Rojas Pinilla, al cărei succes se datorează în mare măsură nemulțumirii populare.

Potrivit șefului statului, Frontul social ar fi menit să favorizeze o „nouă democrație", să realizeze „participarea, descentralizarea" și să promoveze „justiția socială" în cadrul unei „economii planificate". Într-adevăr, deși face parte din partidul conservator, în mod tradițional ostil intervenției statului în viața publică, Pastrana se declară adept al planificării, așa cum afirmă că dorește un guvern „în stare să lichideze privilegiile atunci cînd este necesar, atunci cînd lupta împotriva nedreptății, ignoranței, sărăciei cere acest lucru".

Într-adevăr, economia columbiană suferă grave decalaje între orașe și sate, între o clasă de mari proprietari și o masă de țărani săraci. În timp ce orașele absorb 90 la sută din resursele naționale, satele, care continuă să rețină jumătate din populația activă, nu au apă, nu au electricitate, nu au mijloace de asanare.

Peisajul agricol se împarte între latifundism și minifundism : 4% din proprietari dețin 66% din suprafețele cultivabile (care reprezintă o zecime din suprafața țării), în timp ce 96% din țărani posedă în medie cîte 2 hectare. Agricultura columbiană este aproape complet lipsită de tehnicieni și mecanizarea ei este în mod clar insuficientă. Pentru 10 ore de muncă, un muncitor agricol primește 5—10 pesos pe zi, deși, în coliba lui de pămînt, are de multe ori de hrănit o familie de 10 copii.

Totuși, țăranii sînt aceia care, aducîndu-și sacii cu cafea în magazinele monopolului de stat, asigură țării majoritatea încasărilor ei în devize : 900 milioane dolari în 1969, adică din punct de vedere valoric trei sferturi din exporturi.

La oraș, clasa muncitoare are de asemenea condiții precare de existență. În întreaga țară, șomajul afectează peste 800 000 muncitori (la 21 milioane de locuitori) și numărul șomerilor crește în fiecare an cu 200 000. Iată de ce Pastrana insistă nu numai asupra industrializării Columbei, dar și asupra dezvoltării unor activități — de pildă construcțiile — care ocupă un mare număr de brațe de muncă.

Potrivit evaluărilor, 5 milioane de adulți sînt analfabeți. Din 500 000 copii care trec prin școala primară, numai 5 000, adică 1 la sută, ajung pînă la bacalaureat. Analfabetismul este unul din punctele asupra cărora Pastrana a rămas evaziv. El s-a mărginit să declare că se pune problema nu atît de a construi școli, cît de a îmbunătăți condițiile de trai ale învățătorilor. Este adevărat că ei sînt victimele unei grave nedreptăți. Nu numai că sînt foarte prost plătiți, dar deseori nu sînt plătiți deloc. Totuși, bugetul învățămîntului a crescut de la 67 milioane pesos în 1966 la 267 milioane anul acesta.

Datoria externă va constitui, fără îndoială, o preocupare pentru noul guvern : în prezent ea este de 15 miliarde pesos în timp ce bugetul prevăzut în 1971 este de 17 miliarde, fără să ținem seama de creditele urmînd a fi deblocate pentru organismele naționalizate. Această datorie a fost provocată în mare măsură de administrația președintelui Lleras Restrepo, care a făcut apel la capitalurile străine pentru a dezvolta resursele energetice, comunicațiile, învățămîntul național.

Pastrana va avea, deci, multe de făcut pe toate aceste fronturi, pentru a îngrădi nemulțumirea și a menține ritmul anual de creștere de 6 la sută a produsului intern brut, datorită căruia Columbia este una din țările Americii de Sud cu dezvoltare rapidă.

Bernard LEFOUDRE

Hidrocentrala de la Assuan (10 miliarde Kw ore pe an) a început să producă energie electrică. În imagine : izolatori de înaltă tensiune

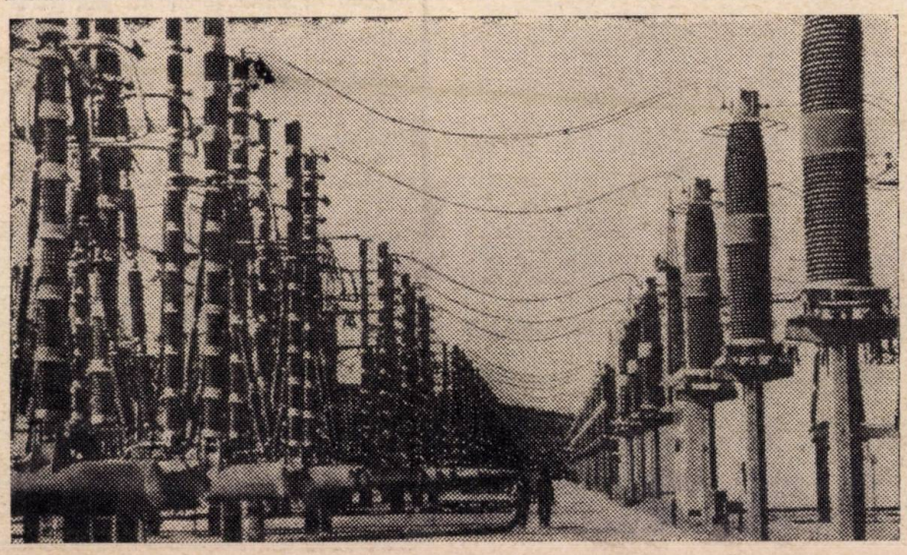

AGENȚIA

NOVOSTI

MOSCOVA

RELAȚII COMERCIALE INTEREUROPENE

ȚĂRILE continentului european dețin un rol de frunte în comerțul internațional. Lor le revine mai bine de jumătate din schimburile comerciale mondiale, traficul cel mai intens efectuîndu-se chiar în interiorul continentului. Este firesc, deci, ca problemele schimburilor economice, ale căilor de dezvoltare și perfecționare în continuare a relațiilor în domeniul comerțului exterior și al colaborării să găsească cel mai viu ecou în capitalele Europei.

După cum se știe, statele socialiste au propus ca pe ordinea de zi a conferinței general-europene să fie inclusă problema extinderii legăturilor comerciale, economice și tehnico-științifice pe bază de egalitate în drepturi, favorizîndu-se, astfel, dezvoltarea colaborării politice între țările europene. Această propunere a avut o rezonanță pozitivă în Occident.

Într-adevăr, Europa deține un rol de frunte în comerțul mondial și a lăsat cu mult în urma ei S.U.A., a căror pondere a scăzut cu încă 1 la sută în 1969. Crește comerțul Est-Vest. În ultimii zece ani, U.R.S.S. și-a triplat schimburile comerciale cu statele vest-europene. Se extind legăturile comerciale și economice ale Uniunii Sovietice cu Finlanda, Franța, Anglia, Italia, Austria, Suedia, Olanda, Belgia, Franța și U.R.S.S. au creat un sistem comun de televiziune în culori ; întreprind în comun cercetări

în domeniul cuceririi spațiului cosmic și cel al folosirii energiei atomice în scopuri pașnice, în domeniul construirii de automobile, al chimiei, geologiei etc. O bună perspectivă o au relațiile comerciale și economice între U.R.S.S. și R.F.G. A și fost încheiat, de pildă, un contract pe termen lung prevăzînd livrări de gaze pentru R.F.G. în schimbul unor țevi cu diametru mare și a diverse utilaje.

Totuși, în calea desfășurării comerțului și colaborării între state mai există încă multe bariere artificiale. Este interzis exportul unui șir de mărfuri în țările socialiste, se instituie restricții cantitative la importarea altor produse, precum și alte măsuri discriminatorii. Anul trecut, sub presiunea cercurilor de afaceri, guvernul Marii Britanii a liberalizat întrucîtva importurile din U.R.S.S., dar nici astăzi încă această țară nu poate cumpăra petrol sovietic. Politica grupărilor economice închise, și în primul rînd cea a Pieței comune, a adus mari prejudicii colaborării economice general-europene. Se știe că țările C.E.E. ridică obstacole serioase nu numai în comerțul cu țările socialiste.

Asigurarea securității, a unui climat de colaborare în Europa ar degaja resurse colosale pentru țeluri constructive. Aceasta va putea duce nu numai la dezvoltarea comerțului, ci, totodată, va permite realizarea, printre altele, a unui șir de vaste proiecte general-europene : construirea unor conducte transcontinentale pentru petrol și gaze, crearea unui sistem unic de căi navigabile interioare, a unui sistem energetic comun al Europei pe baza unor linii puternice de transportare a energiei electrice. Perspective asemănătoare le-ar deschide colaborarea în domeniul purificării apelor fluviilor europene și a mărilor care scaldă malurile Europei. După cum se știe, U.R.S.S. ar fi gata să ajungă la o înțelegere cu alte state europene și în ceea ce privește efectuarea unor cercetări nucleare și folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice. Evident, la conferință ar putea fi examinate și contrapropunerile țărilor occidentale.

El Moudjahid

ALGER

O.P.E.C. ȘI ÎNCADRAREA INDUSTRIEI PETROLIERE ÎN ECONOMIILE NAȚIONALE

PRINTRE rezoluțiile adoptate la cea de-a 20-a conferință ministerială a Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.), care s-a ținut la Alger între 24 și 27 iunie, există una care marchează o cotitură hotărîtoare în preocupările și activitățile acestei organizații, și care capătă o importanță primordială pentru evoluția economică a țărilor în curs de dezvoltare producătoare de hidrocarburi. Această rezoluție se referă la integrarea industriei petroliere și gazelor naturale în economiile naționale ale țărilor producătoare.

Conferința a cerut Comisiei Economice a O.P.E.C. să studieze mijloacele pentru a asigura această integrare, precizînd că mijloacele care trebuie puse în aplicare constau în dezvoltarea pe teritoriile țărilor producătoare a operațiunilor legate de producție, ca și a ce-

Arvika (Suedia). Aspect de la întîlnirea între cancelarul R. F. a Germaniei, Willy Brandt, premierul suedez, Olof Palme și cancelarul austriac, Bruno Kreisky

reflector

PREȘEDINTELE ROOSEVELT ȘI PROPRIUL SĂU NAUFRAGIU

La 14 noiembrie 1943, cuirasatul „Iowa", pe bordul căruia președintele Roosevelt pleca în Africa de Nord, în drum spre Conferința de la Teheran, a fost pe cale să fie scufundat de o torpilă americană, scrie căpitanul de fregată Charles F. Pick-jr. în revista „Naval Institute Proceedings".

În ziua aceea, căpitanul Pick era ofițerul navigator al cuirasatului. Nava se afla la nord-est de Bermude și la o zi distanță de navigație de orice concentrare cunoscută de submarine germane. Cuirasatul era escortat de patru torpiloare, care nu știau că președintele și tot statul major general se aflau pe bordul navei „Iowa".

Roosevelt, înconjurat de generalii George Marshall și Hap Arnold și de amiralul Ernest King, și instalat într-un fotoliu pe rotile, urmărea exercițiii de tir, cînd, brusc, difuzoarele navei au transmis un avertisment neașteptat : „Torpilă la babord". Reflexul unui agent al serviciului secret însărcinat cu securitatea președintelui a fost de a-și scoate imediat revolverul, povestește căpitanul Pick. Președintele însuși, foarte puțin emoționat, a cerut să fie împins de la tribord la babord, spunînd că vrea să „vadă torpila".

Atunci s-a auzit o detunătură surdă și pe punte un ofițer a strigat : „Ne-a atins". De fapt, torpila explodase sub navă, fără s-o atingă, deoarece cuirasatul virase rapid pentru a o evita.

Dar mare a fost surprinderea generală atunci cînd s-a aflat că torpila provenea nu de la un submarin german ascuns prin împrejurimi, ci de la unul din cele patru torpiloare care însoțeau „Iowa". Într-adevăr, atunci cînd cuirasatul anunțase începerea exercițiilor de tragere, torpiloarele de escortă hotăriseră să efectueze exerciții cu torpile, trăgînd în alb asupra navei „Iowa". Din greșeală, din cele patru torpile ale torpilorului „William D. Porter", una era încărcată și ea a fost aceea care era pe cale să provoace scufundarea președintelui și a statului său major.

Potrivit căpitanului Pick, generalul Arnold s-a apropiat de amiralul King și l-a întrebat : „Spune-mi, Ernie, asta se întîmplă des în marina voastră" ? Amiralul a pălit. După cinci minute el a ordonat ca tot echipajul torpilorului să fie încarcerat. Se crede că este prima oară cînd s-a produs acest lucru în marina americană.

(Din „La Libre Belgique")

lorlalte activităţi legate direct sau indirect de industria petrolului şi a gazelor naturale. În sfîrşit, se pune accentul pe necesitatea ca societăţile care exploatează petrolul să repatrieze în ţările exportatoare o cotă-parte adecvată din încasările obţinute din export. Această rezoluţie reţine cu atît mai mult atenţia cu cît este pentru prima oară că O.P.E.C. se preocupă de o problemă care se înscrie printre priorităţile actuale ale ţărilor membre.

Avantajele financiare şi reale oferite de diferitele stadii de cercetări, extracţie, transport şi prelucrarea hidrocarburilor scapă controlului ţărilor proprietare, de zăcăminte şi prin intermediul societăţilor concesionare sînt dirijate spre ţările industrializate. Astfel, la nivelul repartiţiei naţionale a investiţiilor, se constată că partea ţărilor membre O.P.E.C. (care furnizează 50 la sută din producţia de petrol şi deţin aproape trei sferturi din rezervele mondiale) nu depăşeşte 7 miliarde dolari, adică numai 7,1 la sută din totalul investiţiilor mondiale. Această disparitate în repartizarea geografică a investiţiilor denotă o inegalitate mult mai gravă în repartizarea activităţilor petroliere între ţările industrializate şi ţările în curs de dezvoltare. Într-adevăr, în timp ce evasitotalitatea investiţiilor efectuate de societăţile petroliere în zona O.P.E.C. este afectată operaţiunilor de extracţie şi export a petrolului brut, observăm că aceste societăţi îşi concentrează activităţile de prelucrare a petrolului brut în ţările dezvoltate. Pentru a nu cita decît un exemplu, numai investiţiile destinate rafinării şi petrochimiei sînt în Europa occidentală de două ori mai mari decît totalul ţărilor arabe luate la un loc. Capacitatea de rafinare a ţărilor arabe nu depăşeşte 3,5 la sută din capacitatea mondială, iar contribuţia societăţilor concesionare la dezvoltarea industriilor petrochimice este nulă.

Dincolo de problemele preţurilor şi fiscalităţii, această situaţie pune problema mult mai vastă a contribuţiei bogăţiilor petroliere şi de gaze naturale la restructurarea şi dezvoltarea economică a ţărilor producătoare. În această privinţă se remarcă faptul că în ţările în curs de dezvoltare, nu se poate baza pe mecanismele pieţei pentru a face ca hidrocarburile să joace un rol principal care le revine în industrializarea şi în creşterea diferitelor sectoare economice în ţările posesoare de rezerve. În afară de rezistenţa opusă de interesele străine, acest rol este blocat de toate rupturile pe care sistemul „concesiunilor" le-a provocat la nivelul relaţiilor între activităţile din domeniul petrolului şi gazelor şi celelalte ramuri ale economiilor naţionale ale ţărilor respective. Iată de ce orice efort de dezvoltare în aceste ţări nu este de conceput decît în cadrul unei planificări globale axată pe integrarea treptată şi pe cît posibil de rapidă a centrelor petrolifere şi gazifiere în ansamblul economiilor naţionale. Cu alte cuvinte, este vorba să se creeze şi să se favorizeze dezvoltarea în interiorul acestor ţări a numeroase legături între industria de hidrocarburi pe de o parte, şi celelalte unităţi economice care folosesc produsele acestora sau care le asigură nevoile de bunuri şi servicii, pe de altă parte.

Planurile de dezvoltare puse în aplicare în ţările O.P.E.C. au demonstrat că planificarea rămîne iluzorie atît timp cît hotărîrile privind activităţile petroliere şi gazifiere sînt luate în străinătate şi atîta timp cît aceste activităţi nu fac parte integrantă din planurile de dezvoltare. Aceste probleme fac deja obiectul unei atenţii sporite şi în grade diferite din partea ţărilor producătoare. În ceea ce priveşte Algeria, integrarea industriei hidrocarburilor în economia ei naţională se află deja într-un stadiu avansat. Dezvoltarea sectorului petrolier naţional a fost concepută şi realizată în cadrul eforturilor industrializării şi creşterii echilibrate a întregii economii algeriene. Aceeaşi politică a fost practicată faţă de societăţile străine. În acest domeniu au fost adoptate diverse măsuri pentru a mobiliza fluxurile financiare degajate de activităţile acestor societăţi în profitul dezvoltării naţionale. Pe plan economic, continuă să fie depuse eforturi pentru crearea şi majorarea sistematică a legăturilor între activităţile petroliere şi gazifiere şi celelalte ramuri ale economiei naţionale. Este vorba aici de unul din imperativele de bază ale planului pe patru ani care vizează să integreze cît mai complet activităţile petroliere şi gazifiere în cadrul economic naţional. Acest cadru cuprinde societăţile de servicii petroliere afiliate la SONATRACH, industria siderurgică, industriile metalurgice, mecanice şi electrice, industriile de prelucrare a hidrocarburilor (rafinare, petrochimie şi gazochimie), agricultura etc.

Este cazul să remarcăm că unele contracte de antrepriză încheiate de societatea E.R.A.P. ulterioare acordului de la Alger cu ţările din Orientul Mijlociu şi prezentate drept „revoluţionare", obligă ţara străină ca fondurile avansate de E.R.A.P., drept contribuţie la operaţiunile de exploatare, să fie rezervate pentru achiziţionarea de echipament şi servicii franceze. Se înţelege de la sine că o astfel de condiţie, care apare pentru prima oară în acest tip de contract, îngrădeşte libertatea de manevră a ţării interesate şi se opune dezvoltării cadrului naţional industriei petroliere naţionale.

Într-adevăr, imperativul fundamental al integrării implică îmbunătăţirea treptată a acestui cadru prin intermediul schimburilor de bunuri şi servicii între industria petroliferă, pe de o parte şi celelalte întreprinderi naţionale, pe de altă parte. Aceasta constituie una din cele mai bune dovezi că grupurile petroliere occidentale încearcă să menţină insularitatea economică de care s-au bucurat pînă în prezent, şi în plus să încerce să ia cu o mînă ceea ce acordă cu cealaltă.

Aşa cum o subliniază rezoluţia O.P.E.C., repatrierea încasărilor provenite din export în ţările producătoare constituie unul din mijloacele esenţiale ale integrării. Într-adevăr, vînzarea petrolului şi a gazelor naturale aduce fonduri considerabile care trebuie să alimenteze pieţele financiare şi monetare ale ţărilor proprietare şi exportatoare de hidrocarburi şi să contribuie la finanţarea proiectelor lor de dezvoltare. Nu există nici un motiv ca ţările exportatoare de hidrocarburi să se considere sau să fie considerate ca ţări din zona secundă care nu pot în acest domeniu să pretindă exercitarea aceloraşi drepturi ca cele recunoscute celorlalte ţări.

profil

Mohamed MASMOUDI

secretar de stat al afacerilor externe al Republicii Tunisiene

În urma recentei remanieri guvernamentale din capitala tunisiană, portofoliul afacerilor externe a fost încredinţat fostului ambasador la Paris, Mohamed Masmoudi, care înlocuieşte în această funcţie pe Habib Bourguiba-jr., numit la rîndul său ministru al justiţiei.

Născut în 1922, în localitatea Mahdia, Mohamed Masmoudi a militat încă din tinereţe în rîndul partidului Néo-Destur : el a condus în anii '50 federaţia din Franţa a acestui partid, în timp ce-şi urma studiile superioare la Paris. Arestat în 1953 de poliţia franceză, el va fi eliberat în anul următor, cînd devine ministru de stat în cabinetul Tahar Ben Ammar şi participă la negocierile franco-tunisiene care se vor încheia cu semnarea acordurilor din iunie 1955, privind autonomia internă. Ministru al comerţului şi industriei în cel de-al doilea cabinet Ben Ammar, Mohamed Masmoudi este desemnat apoi, la 15 aprilie 1956, ministru de stat, în primul guvern al Tunisiei independente.

În ianuarie 1957, Mohamed Masmoudi este numit pentru prima oară ambasador la Paris, post pe care-l părăseşte însă în februarie 1958, fiind exclus din biroul politic al partidului Néo-Destur pentru „indisciplină gravă" (se solidarizase cu echipa săptămînalului „Action", acuzată de deviaţionism). În noiembrie a aceluiaşi an este reintegrat în biroul politic al partidului, după ce fusese ales în Adunarea Naţională. La sfîrşitul anului 1959, Masmoudi este numit secretar de stat la informaţii, funcţie pe care o deţine pînă în octombrie 1961. Masmoudi este numit ulterior, în februarie 1965, pentru a doua oară ambasador la Paris, post pe care-l ocupă pînă la recenta remaniere guvernamentală. În această perioadă el s-a consacrat, cu succes, normalizării relaţiilor franco-tunisiene, grav compromise ca urmare a naţionalizării terenurilor colonilor străini (1964). În noiembrie 1969, lui Masmoudi i-a fost încredinţată funcţia de secretar general adjunct al Partidului Socialist Desturian.

Noul ministru al afacerilor externe face parte din comisia însărcinată cu pregătirea Congresului partidului, cu redactarea unei reforme a structurilor statului, precum şi cu studierea modalităţilor juridice privind amendarea Constituţiei, în aşa fel încît guvernul să nu răspundă numai în faţa şefului statului, ci şi în faţa Adunării Naţionale.

R. G.

O.N.U. ȘI COLONIILE PORTUGHEZE

Robert Ardeleanu, București ; Valentin Odobescu, Vaslui : Organizația Națiunilor Unite începe să se intereseze de soarta populațiilor din coloniile portugheze în 1961, după ce în februarie izbucnesc în Angola puternice conflicte între africani și autoritățile coloniale, în urma cărora sînt înregistrate numeroase victime și arestări. 26 de state din Africa și Asia cer o convocare urgentă a Consiliului de Securitate, cu toată împotrivirea Portugaliei care insista în a declara că Angola face parte integrantă din Portugalia. Tulburările din Angola continuă să se accentueze după 15 martie, cînd sînt luate cu asalt cîteva închisori. La începutul lunii iunie rapoartele oficiale portugheze înregistrau deja 1 000 de morți europeni și 8 000 africani (această ultimă cifră ar fi fost, după alte surse, de 30 000), fapt care determină Consiliul de Securitate să afirme că situația din teritoriile portugheze exprimă, într-adevăr, o amenințare a păcii și securității internaționale. Sub presiunile O.N.U., Portugalia întreprinde un simulacru de „reforme fundamentale" printre care abrogarea statutului indigenilor, acordarea cetățeniei portugheze populațiilor autohtone, reforme care nu au îmbunătățit, însă, în mod concret, cu nimic viața acestor locuitori. Raporturile prezentate la O.N.U. de comisii speciale indicau o continuare a aplicării măsurilor represive în toate teritoriile portugheze. Acțiunile membrilor mișcării de eliberare se înmulțesc și se extind din Angola în Mozambic și Guineea în anii 1963—1964. Națiunile Unite iau o serie de măsuri vizînd împiedicarea vreunui ajutor economic și militar acordat Portugaliei, deoarece situația politică din teritoriile africane portugheze amenință securitatea în continent. (În acest sens poate fi citat protestul Senegalului (1965) prezentat Consiliului de Securitate, față de incursiunile armatei portugheze din Guineea pe teritoriul său și incidentele provocate). Printre măsurile O.N.U. pot fi menționate cererile adresate instituțiilor specializate ale O.N.U., în special Băncii internaționale pentru reconstrucție și dezvoltare și Fondului Monetar Internațional, pentru ca acestea să refuze orice „ajutor financiar, economic și tehnic" acordat Portugaliei atita timp cît nu va fi aplicată Declarația asupra independenței. Portugalia, însă, își menține și întărește pozițiile în teritoriile din Africa, încercînd să înăbușe mișcarea de eliberare ; cheltuielile militare au atins în 1967, spre exemplu, 40 la sută din cheltuielile bugetare. În același timp, pătrunderea marilor concernuri și societăți industriale sau agricole străine în coloniile portugheze se accentuează. (Despre această problemă vă recomandăm consultarea articolului apărut în nr. 9 din acest an). Menținerea dominației asupra teritoriilor africane, condamnată intens de opinia publică mondială și mai cu seamă de țările continentului negru, a fost calificată de secretarul general al O.N.U., U Thant, drept „cea mai evidentă violare a drepturilor omului" înscrise în Carta Națiunilor Unite. **În fotografie :** Secretarul general al Națiunilor Unite, U Thant, deschide la 6 martie 1970 lucrările Comitetului celor 24, pentru decolonizare.

Vasile Moldovan, Bistrița. Accidentul înregistrat pe „Apollo 13" nu va împiedica nicidecum continuarea zborurilor cosmice. Reducerea fondurilor acordate acestor zboruri cu nave de tipul Saturn 5 este explicată de mai mulți factori : pregătirea zborurilor de lungă durată către Marte ; pregătirea zborurilor unor rachete către planetele situate la periferia sistemului nostru solar ; și, mai ales, acceptarea ideii că zborurile cosmice vor fi cu mult ușurate de viitoarele stații interplanetare, situate între Pămînt și Lună, pentru început, capabile să adăpostească un număr destul de mare de tehnicieni și cosmonauți. Despre aceste probleme revista noastră a scris de mai multe ori în cadrul rubricii „În lumea științei".

COMMONWEALTH

Gigi Birț, Brașov ; Mihali Toader Titieni, Borșa. Commonwealth-ul a fost înființat în anul 1931. Din el au făcut parte, încă de la creare, Marea Britanie, Australia, Noua Zeelandă (împreună cu teritoriile dependente, despre care veți găsi informații într-un răspuns apărut în nr. 35) și Canada. Mai fac parte din Commonwealth : India (a intrat în 1947), Barbados (1966) Botswana (1966), Ceylon (1948), Cipru (1961), Gambia (1965), Ghana (1957), Guyana (1966), Jamaica (1962), Kenya (1963), Lesotho (1966), Malawi (1964), Malavezia (1963), Malta (1964), Mauritius (1968), Nauru (1968), Nigeria (1960), Pakistan (1947), Sierra Leone (1961), Singapore (1965), Swaziland (1968), Tanzania (1964), Trinidad și Tobago (1962), Uganda (1962), Zambia (1964).

Dorel Stoineac, com. Bîrca, jud. Dolj. 1) Am înaintat scrisoarea dv. Direcției Difuzării Presei. 2) Despre organizația clandestină care a răpit recent trei diplomați străini acreditați în Uruguay revista noastră a scris în nr. 33.

Gh. Cristea, București. Monopolul portughez asupra economiei (comerțului, de fapt, și în special a comerțului cu sclavi) din Guineea a început să se clatine după 1530. Timp de trei sute de ani, negustători, iar mai tîrziu companii comerciale engleze, franceze și olandeze înlocuiau comercianții portughezi în această zonă. După 1840 (pînă în 1932) este abolită, gradat, sclavia. Companiile franceze și engleze pătrund în teritoriu și-i înlocuiesc pe portughezi. Africa e împărțită în urma Conferinței de la Berlin din 1885. Regiunea aceasta, numită pînă atunci „Rios da Guiné do Cabo Verde", va fi înjumătățită, limitele îi vor fi determinate prin convenția franco-lusitană din 1886 și va primi un alt nume — Guineea portugheză. După 1932, monopolul comercial portughez renaște, în special în transporturile maritime.

VOLUMELE DE „MESAJE" ALE LUI DE GAULLE

Dan A. Aurel, Brașov. Apărute în urmă cu cîteva luni, primele două volume din culegerea „Discursuri și mesaje" a generalului Charles de Gaulle a suscitat un interes deosebit nu numai datorită izolării în care își petrecuse anul de după retragerea de la președinția Franței — apariția volumelor era, astfel, primul semn public al generalului, după retragerea sa, ci și din punct de vedere literar, știut fiind că fostul președinte francez, martor al unei jumătăți de veac de istorie contemporană, are un dar deosebit de a reînvia evenimentele la care a participat. Întîiul volum de „discursuri și mesaje" intitulat „În timpul războiului" cuprinde perioada 1940—1946. Al doilea volum, sub titlul „În așteptare" îmbrățișează o epocă mult mai largă : 1946—1958. Primul volum al acestei așteptate apariții cuprinde, așadar, mărturiile unei istorii care mai făcuse obiectul celor trei volume de „Memorii" (de altfel textele acestui volum nu erau o noutate pentru o parte a publicului : ele mai fuseseră publicate, integral, în 1947). Interesul a constat, în primul rînd, în felul în care au fost și sînt privite și acceptate astăzi, după douăzeci și cinci de ani de la încheierea războiului, faptele la care generalul de Gaulle a participat. Aprecierea de care s-au bucurat scrierile a fost unanimă. Citîm, spre exemplificare, considerațiile criticului Pierre-Henri Simon apărute într-o cronică în cotidianul „Le Monde" : „Publicarea completă a «Discursurilor și mesajelor» este departe de a fi inutilă: fiecare text aduce răspunsul imediat al unui om aruncat într-o acțiune dificilă, grandioasă și tragică, și întregul este strălucitor, nu în felul unui fascicol luminos, ci al unui șir de scîntei în care fiecare s-a născut dintr-un eveniment sau cel puțin dintr-o situație". Volumul al doilea, incluzînd o perioadă în care activitatea politică a generalului a fost redusă, acea „perioadă de tăcere, de așteptare", este, evident, mai sobru, mai lipsit de sclipirile din întîiul tom dar reușind, totuși, să producă acea stare de tensiune care a caracterizat gîndirea lui Charles de Gaulle în acea epocă. **În fotografie :** ultima conferință de presă a generalului de Gaulle.

poșta redacției

OAMENI ÎN COSMOS

I. Diaconescu, București. Zborul navei spațiale „Apollo-11" în timpul căruia pămîntenii au coborît pe Lună, a fost al 33-lea zbor cu oameni în cosmos. Iată, de altfel, o listă a acestor zboruri în ordine cronologică : **12 aprilie 1961** — Iuri Gagarin cu o navă „Vostok I" — o oră și 48 minute în spațiul cosmic ; **5 mai 1961** — Alan B. Shepard, zbor suborbital cu „Mercury-Redstone 3" — 15 minute ; **21 iulie 1961** — Virgil I. Grissom, zbor suborbital cu „Mercury-Redstone 4" — 16 minute ; **6 august 1961** — Gherman Titov cu nava „Vostok II" — 25 ore și 18 minute ; **20 februarie 1962** — John Gleen, cu „Mercury-Atlas 6" — 4 ore și 55 minute ; **24 mai 1962** — Scott Carpenter, cu „Mercury-Atlas 7" — 4 ore și 56 minute ; **11 august 1962** — Andrian Nikolaev, cu „Vostok III" — 94 ore și 22 minute ; **12 august 1962** — Pavel Popovici, cu „Vostok IV" — 70 ore și 57 minute ; **3 octombrie 1962** — Walter Schirra, cu „Mercury-Atlas 8" — 9 ore și 13 minute ; **15 mai 1963** — L. Gordon Cooper, cu „Mercury Atlas 9" — 34 ore și 20 minute ; **14 iunie 1963** — Valeri Bikovski cu „Vostok V" — 119 ore și 6 minute ; **16 iunie 1963** — Valentina Tereșkova, cu „Vostok VI" — 70 ore și 50 minute ; **12 octombrie 1964** — Vladimir Komarov, Konstantin Feoktistov și Boris Igorov cu „Voshod I" — 24 ore și 17 minute ; **18 martie 1965** — Alexei Leonov și Pavel Beleaev cu „Voshod II" — 26 ore și 2 minute ; **23 martie 1965** — Virgil Grissom și John W. Young cu „Gemini 3" — 4 ore și 53 minute ; **3 iunie 1965** — James McDiwitt și Edward White, cu „Gemini 4" — 97 ore și 48 minute ; **21 august 1965** — L. Gordon Cooper și Charles Conrad, cu „Gemini 5" — 190 ore și 56 minute ; **4 decembrie 1965** — Frank Borman și James Lovell, cu „Gemini 7" — 330 ore și 35 minute ; **15 decembrie 1965** — Walter Schirra și Thomas P. Strafford, cu „Gemini 6-A" — 25 ore și 52 minute ; **16 martie 1966** — Neil Armstrong și David Scott, cu „Gemini 8" — 10 ore și 42 minute ; **3 iunie 1966** — Thomas P. Strafford și Eugen Cernan, cu „Gemini 9-A" — 72 ore și 21 minute ; **18 iulie 1966** — John W. Young și Michael Collins, cu „Gemini 10" — 70 ore și 47 minute ; **12 septembrie 1966**, — Charles Conrad și Richard Gordon, cu „Gemini 11" — 71 ore și 17 minute ; **11 noiembrie 1966** — James Lovell și Edwid Aldrin, cu „Gemini 12" — 94 ore și 33 minute ; **23 aprilie 1967** — Vladimir Komarov, cu „Soiuz I" — 26 ore și 40 minute ; **11 octombrie 1968** — Walter Schirra, Donn Eisele și Walter Cunningham, cu „Apollo 7" — 260 ore și 9 minute ; **26 octombrie 1968** — Gheorghi Beregovoi, cu „Soiuz III" 94 ore și 51 minute ; **21 decembrie 1968** — Frank Borman, James Lovell și William Anders, cu „Apollo 8" — 147 ore ; **15 ianuarie 1969** — Vladimir Satalov, cu „Soiuz IV" — 71 ore și 14 minute ; **15 ianuarie 1969** — Boris Volinov, Alexei Eliseev și Evgheni Hrunov, cu „Soiuz V" — 72 ore și 46 minute ; **3 martie 1969** — James McDivitt, David Scott și Russell Schweickart, cu „Apollo 9" — 241 ore și 1 minut ; **18 mai 1969** — Thomas Stafford, Eugene Cernan și John W. Young, cu „Apollo 10" — 192 ore și 2 minute ; **16 iulie 1969** — Neil Armstrong, Edwin Aldrin și Michael Collins — 195 ore și 18 minute, cu „Apollo 11".

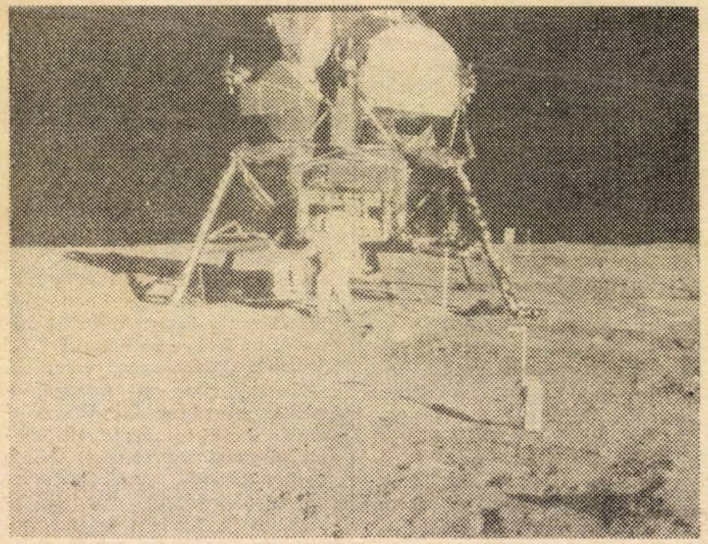

Grațian C. Marcuș, Zalău. Vom avea în vedere propunerea dv. în legătură cu publicarea unui istoric al zborurilor cu aparate mai grele decît aerul.

Ștefan Bădescu, com. Siria, jud. Arad. Banca internațională pentru reconstrucție și dezvoltare își are sediul la Washington. Statutul ei a fost elaborat la Bretton Woods în iulie 1944. Fondurile ei sînt livrate de Statele Unite, Marea Britanie și Franța.

DIRIJABILELE ÎN RĂZBOIUL NAVAL (1915—1918)

Citind cu interes în nr. 34/1970 al revistei, despre „Gloria și decadența baloanelor rigide", îmi permit a vă propune cîteva completări în legătură cu utilizarea dirijabilelor în primul război mondial pe frontul Mării Nordului.

Cel dintîi bombardament aerian asupra Angliei, executat cu dirijabile a avut loc în noaptea de 19/20 ianuarie 1915. Bombele aruncate atunci de zepelinele germane L. 3 și L. 4 asupra comitatelor estice au lăsat 4 morți și 16 răniți. Ca și în cazul bombardamentelor navale executate anterior de flotă împotriva coastei, acțiunea urmărea, pe lîngă provocarea de pagube economiei și instalațiilor militare, și un efect moral de intimidare a populației și guvernului Angliei. Dîndu-și consimțămîntul pentru această operațiune, Kaizerul ceruse, de altfel, ca Londra să fie cruțată, urmînd a fi lovite numai docurile. Efectele materiale inițiale ale bombardamentelor au fost reduse ; raidurile s-au intensificat, însă, în primele luni ale anului 1916, o dată cu reluarea activității ofensive a flotei, întreruptă de la bătălia de la Dogger Bank (ian. 1915). Astfel, în noaptea de 31 ian./1 feb. 1916, nouă aeronave au ajuns să bombardeze portul Liverpool ; dirijabilul L 19 a fost distrus, însă, în Marea Nordului, pe drumul său de întoarcere. După o lună, la 5 martie, alte trei aeronave au atacat cu oarecare rezultat portul Hull, pe coasta răsăriteană, bombardamentele succedîndu-se apoi pînă la 24 aprilie, cînd dirijabilele au fost folosite într-o operațiune complexă la care participa și flota, în sprijinul unei mișcări insurecționale care trebuia să izbucnească în Irlanda. Amiralitatea engleză a încercat în mai multe rînduri, fără succes, să distrugă baza dirijabilelor de lîngă insula Sylt, prin atacuri de hidroavioane transportate în preajma insulei de nave speciale. Dar abia în iulie 1918, aeroplane decolate de pe un portavion aveau să izbutească să incendieze hangarele de la Tondern (coasta provinciei Schlesswig) și să distrugă două dirijabile la sol. Comandamentul naval german a utilizat între timp baloanele dirijabile și în misiuni de cercetare operativă și de siguranță pentru flotă, atunci cînd aceasta se găsea în larg. În 1916, zepelinele germane puteau înainta cu o viteză de 40 mile pe oră, aveau o autonomie de zbor de 40 de ore, și puteau recepționa și emite radiograme la 3—4 sute de mile depărtare. Erau, deci, mult superioare ca mijloace de informare hidroavioanelor existente, cu rază mică de acțiune și cu motoare mult mai fragile. Încă cu prilejul luptei de la Dogger Bank, un zepelin a zburat deasupra navelor angajate, dar cea dintîi operațiune de cooperare propriu-zisă cu flota a avut loc la 24 aprilie 1916, cu prilejul bombardării portului englez Lowestoft, cînd șapte dirijabile au precedat navele în marșul lor de apropiere. Operațiunea s-a putut executa astfel fără riscul întîlnirii cu flota engleză. Cel mai însemnat aport într-o acțiune navală l-au adus, însă, dirijabilele la 19 august 1916, cu prilejul ultimei ieșiri în larg a întregii flote germane. Primele patru aeronave (L 30, 32, 24 și 22), trimise în supraveghere deasupra mării între Scoția și Norvegia, au ajuns să-și ocupe zonele după trecerea înspre sud a flotei engleze, aflată în nordul Scoției ; alte 4, însă, (L 31, 11, 21 și 13), trimise în lungul coastei răsăritene a Angliei, au putut informa pe comandantul șef german, amiralul Scheer, asupra poziției și marșului grupărilor de escadre engleze care se pregăteau să angajeze lupta. Către amiaza zilei, flota engleză — simțitor superioară în forțe, ajunsese la numai 50 de mile de flota germană, dar, în urma informațiilor primite de la dirijabile și de la submarine, amiralul german a evitat contactul și s-a înapoiat la bază fără a mai risca o întîlnire ca cea de la Skagerrak. Însemnătatea istorică a utilizării baloanelor dirijabile în operațiunile navale constă în faptul că „zepelinele" au prefigurat rolul aviației îmbarcate, care a apărut abia în 1918, și care avea să joace ulterior un rol de căpetenie în acțiunile aeronavale din anii celui de-al doilea război mondial.

M. KOSLINSKI
București

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C. P. C. S.

Combinatul chimico-metalurgic „GH. GHEORGHIU-DEJ"

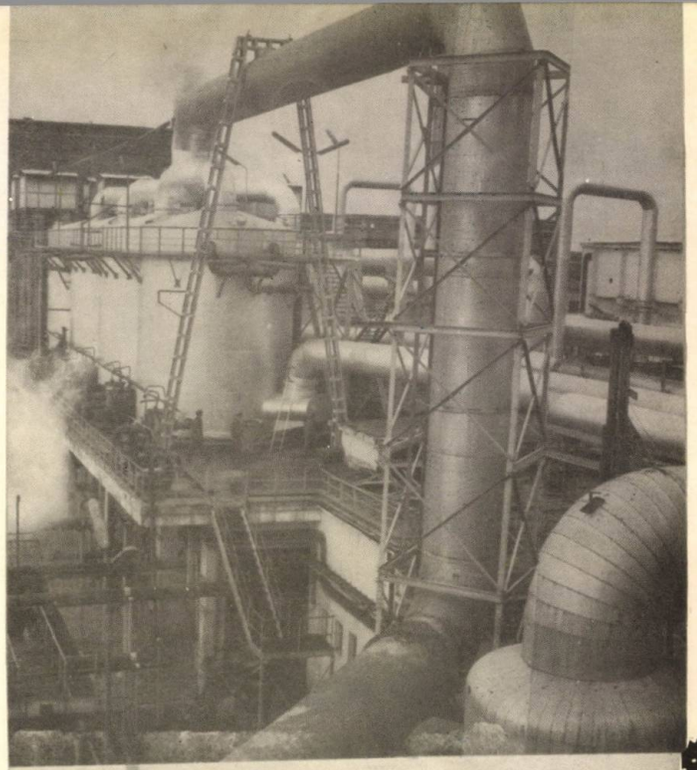

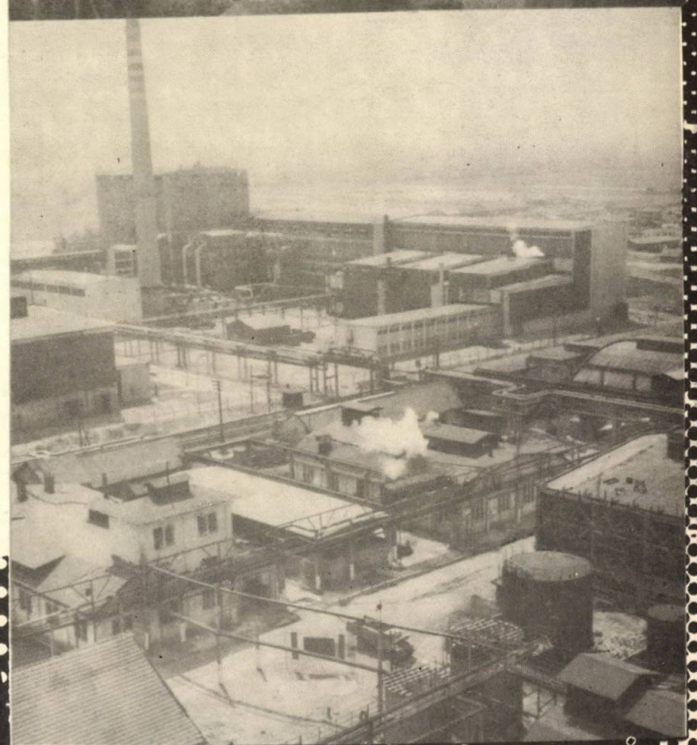

Baia Mare,
str. Eliberării
nr. 15

oferă
următoarele
produse

- pămînturi decolorante
- tiosulfat de sodiu cristalizat
- miniu de plumb
- seleniu pur

— precum și instalații de purificarea seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz

Lei 2

COOPERAȚIA DE CONSUM
VĂ OFERĂ

UN POPAS
PLĂCUT

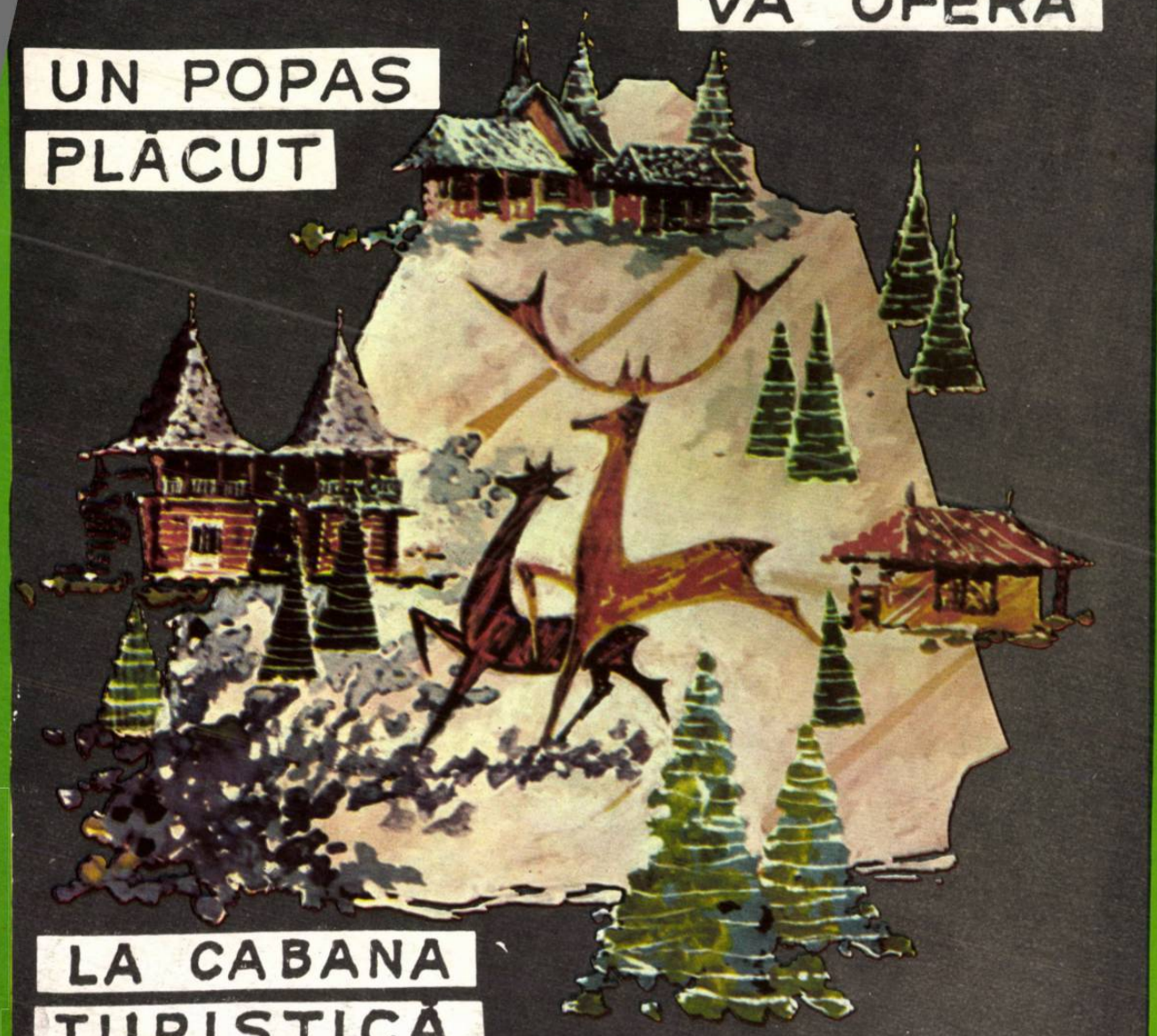

LA CABANA
TURISTICĂ

„Căprioara"

PETREȘTI - VRANCEA

STOP

CABINETUL DE PARTID

LUMEA

Nr, 37 10 septembrie 1970

CONFERINȚA ȚĂRILOR NEANGAJATE

„Operațiunea Bordeaux“

Între Lyndon Johnson și frații Kennedy

Vocația internațională a Vienei

Secunda omului de mîine

Interviu cu

ALFRED KASTLER

laureat al Premiului Nobel

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, întreținîndu-se cu participanți la Congresul internațional „Chimie și progres"

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a dr. Sigvard Eklund, directorul general al Agenției internaționale pentru energia atomică

Un aspect al pavilionului românesc la ediția de toamnă a tradiționalului Tîrg internațional de la Viena

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 37 (359) — 10 septembrie 1970

sumar

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

2 VIENA. Vocația internațională a unei capitale. *Eugen Pop*
4 A treia conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate. *George G. Potra*
6 STOCKHOLM. Febră electorală în creștere. *Lars Göransson*
7 PARIS. „Operațiunea Bordeaux". *Ioan Grigorescu*
8 O.U.A. — Reuniune a solidarității și reconcilierii. *Rodica Georgescu*
10 Orientul Apropiat. Tensiune și expectativă.
13 Bătălia computerelor. *Dr. Alexandru Puiu* și *Ovidiu Rujan*
18 Chile. Un scrutin semnificativ. *Rodica Dumitrescu*

24 Din culisele vieții politice americane. Lyndon Johnson și frații Kennedy

CONVORBIRI, INTERVIURI

11 KANG IANG SĂP, ambasadorul Republicii Populare Democrate Coreene la București
22 ALFRED KASTLER, laureat al Premiului Nobel

REPORTAJ PE GLOB

16 Itinerar bulgar. *Mihai Negulescu*

DOCUMENTAR

19 Șeicatele din Golful Persic. *Dumitru Constantin*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 International Herald Tribune, Figyelö, Afrique Nouvelle, L'Humanité, Le Figaro

PROFIL

30 SARDAR SWARAN SINGH, ministrul afacerilor externe al Republicii India

POȘTA REDACȚIEI (31-32)

În acest număr

DIN ACTUALITATEA INTERNAȚIONALĂ

LUSAKA: Reuniunea țărilor nealiniate

PARIS: „Operațiunea Bordeaux"

STOCKHOLM: Febră electorală în creștere

ORIENTUL APROPIAT: Tensiune și expectativă

SANTIAGO DE CHILE: Un scrutin semnificativ

Reportaj pe glob

ITINERAR BULGAR

Documentar

ȘEICATELE DIN GOLFUL PERSIC

Relatări inedite despre raporturile dintre

LYNDON JOHNSON și FRAȚII KENNEDY

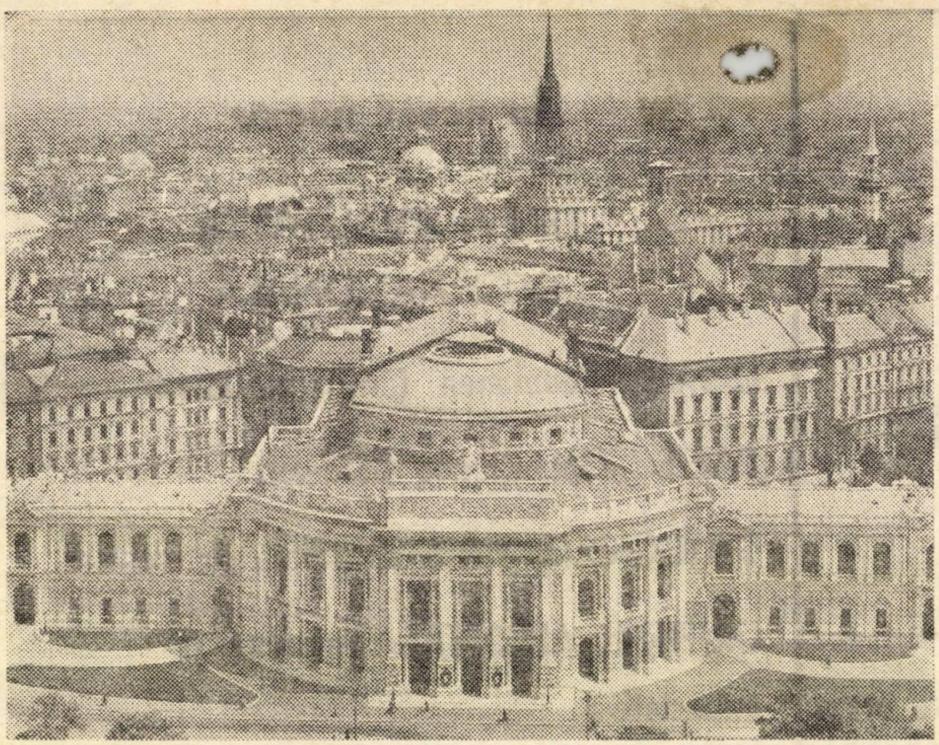

VOCAȚIA INTERNAȚIONALĂ A UNEI CAPITALE

De la trimisul nostru la Viena, Eugen Pop

Dacă aș fi întrebat ce mi-a solicitat atenția înainte de toate la Viena, aș fi tentat să răspund prin a-mi exprima acordul cu afirmația unui gazetar austriac care, scriind despre capitala țării sale, îi atribuia vocația „unui dialog mereu reînnoit cu istoria".

Viena este un oraș despre care poți spune fără rezerve că este foarte frumos, avînd acel echilibru tonic al peisajului urbanistic, cu acea invizibilă surdină pusă peste coardele agitației metropolitane, despre care s-a scris atît de mult și atît de multe. Dar Viena este în același timp și un memento al multor evenimente legate de istoria popoarelor europene, a raporturilor dintre ele. Edificiile celebre ale Vienei, purtînd patina vremii, pot desigur îmbia la considerații despre succesiunea stilurilor (gotic, baroc, renascentist), dar multe din ele sînt, poate, înainte de toate, mărturii ale rolului jucat de Viena în politica și diplomația europeană, într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Rolul Vienei în desfășurarea multor acțiuni ale diplomației europene îl atestă și numeroasele reuniuni internaționale, cu caracter mai larg sau mai restrîns, găzduite aici de-a lungul veacurilor. Enumerarea tratatelor, conferințelor și convențiilor încheiate la Viena ocupă un loc considerabil în orice enciclopedie. Fosta reședință imperială Hofburg, castelul Schönbrunn sau palatul Schwartzenberg, ca să dau numai cîteva nume de edificii care amintesc mari bătălii pe cîmpul de luptă ori pe arena diplomației, creează pentru vizitator impresia întîlnirii cu evenimente condensate într-o clădire, într-un act, într-un hrisov cu sigilii de ceară crăpată.

La Viena pot fi regăsite locuri ce evocă acțiunile diplomatice ale unor mari personalități din trecutul istoric al poporului român, pe care le-a găzduit Viena. Pe undeva, în spațiul încercuit de marea arteră a Vienei — Ringul — va fi fost hanul „Cerbul de aur" (Zum Gulden Hirschen), unde a tras Mihai Viteazu la 12 ianuarie 1601 și de unde a trimis două memorii — unul în limba latină împăratului Rudolf al II-lea, celălalt, redactat în italiană, marelui duce de Toscana, Ferdinando I de Medici — în care cauza luptei împotriva împilării otomane apărea cu litere de foc. („N-am cruțat nici cheltuieli, nici osteneală, nici sînge — scrie Mihai Viteazu în cele două memorii — nici însăși viața mea, ci am purtat războiul așa de multă vreme singur, cu sabia în mînă, fără să am nici fortărețe, nici castele, nici orașe, nici cel puțin o casă de piatră unde să mă pot retrage, ci abia una singură pentru locuință, de aceea rog toată creștinătatea să-mi stea în ajutor...").

■

Dacă Viena poate fi considerată un uriaș manual de istorie, este într-un fel firesc ca atenția să-ți fie atrasă în primul rînd de filele pe care încă nu s-a uscat cerneala. Am vizitat cîteva pavilioane ale Austriei la Tîrgul internațional de mostre care s-a deschis duminică la Viena. Ca să ajungi la exponatele ilustrînd dinamismul dezvoltării industriale, treci mai întîi prin pavilionul computerelor — marea cucerire a revoluției tehnico-științifice contemporane, cu care economia austriacă se familiarizează din ce în ce mai mult în eforturile ei pentru noi dimensiuni ale eficienței.

Receptivitatea politicii austriece la ideile unui climat internațional de pace și cooperare, la dezvoltarea schimbului de valori materiale și spirituale mi-a apărut ca un alt element semnificativ al contactului cu realitățile unei țări unde efortul pentru progres economic este privit în interdependență strînsă cu noile direcții ale raporturilor dintre state și cu deosebire între cele ale continentului nostru.

Palatul Belvedere, piesă de bază a unui ansamblu urbanistic caracterizat prin armonie și echilibru, figurează nu numai în tratatele de arhitectură, dar și în noua istorie a Republicii Austria. Aici s-a semnat, la 15 mai 1955, Tratatul cu privire la restabilirea Austriei ca stat independent și democrat, iar la 26 octombrie 1955, în clădirea Parlamentului din Viena, s-a adoptat „Legea neutralității permanente". Au trecut de atunci aproape 15 ani, perioadă în care Viena s-a manifestat — pe noua spirală a evoluției istorice — cu o serie de inițiative exprimînd opțiunea în favoarea destinderii și cooperării internaționale. Ca sediu al unor organizații ale O.N.U., cum sînt „Agenția Internațională pentru Energia Atomică" sau „Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială", Viena își manifestă dorința ei de a contribui la stimularea activităților consacrate apropierii între țări și popoare, la schimbul de opinii asupra cooperării economice, politice și științifice. Fosta reședință imperială Hofburg a găzduit în ultimii ani zeci de conferințe internaționale pentru realizarea cărora, în 1968, a luat ființă un nou departament al Ministerului afacerilor externe. Găzduirea tratativelor americano-sovietice în legătură cu limitarea înarmărilor strategice a fost privită la Viena ca un act politic exprimînd convingerea Austriei în reușita dialogului internațional asupra marilor probleme ale lumii contemporane.

Așadar, neutralitatea Austriei nu este concepută în nici un fel ca o izolare. Dimpotrivă, la Viena se manifestă foarte multă receptivitate față de curentele de idei, de inițiative internaționale, pe

care le generează amplificarea preocupărilor avînd în centrul lor apărarea păcii, dezvoltarea unor relații internaționale bazate pe respect și considerație reciprocă, pe încrederea în rolul ce-l are de îndeplinit fiecare stat, indiferent de mărimea lui, în abordarea și soluționarea problemelor internaționale.

În cadrul acestor concepții despre viața internațională are loc o continuă dezvoltare a relațiilor politice, economice și culturale dintre România și Austria. Apropiata vizită în Austria a președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care va întoarce vizita făcută anul trecut în România de președintele Austriei, Franz Jonas, este așteptată ca un eveniment politic de cea mai mare importanță, apreciat ca fiind expresia conlucrării a două țări care, deși au regimuri politice și sociale diferite, acționează cu eficiență pentru promovarea nobilelor idei ale păcii și cooperării între popoare.

Evoluția relațiilor româno-austriece apare ca o demonstrație grăitoare a posibilităților de care dispun toate țările lumii în dezvoltarea raporturilor internaționale corespunzător intereselor păcii și năzuințelor de progres ale tuturor popoarelor.

Primind la Hofbur grupul de ziariști români care se află în Austria, președintele Franz Jonas și-a exprimat convingerea că întregul curs ascendent al legăturilor dintre Austria și România conturează perspectiva unor noi succese în dezvoltarea legăturilor dintre cele două țări și popoare. „Cu această convingere este așteptată vizita în Austria a președintelui Nicolae Ceaușescu. Eu aș putea spune încă de pe acum — ne-a declarat președintele Austriei — că în felul acesta apreciază vizita nu numai oficialitățile, ci întregul popor austriac. Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu este așteptată cu mare bucurie și interes".

Exprimînd o înaltă apreciere la adresa politicii externe a României, cancelarul federal al Austriei, Bruno „Kreisky, a declarat la întîlnirea cu ziariștii români : „Relațiile noastre cu România sînt excelente". Această caracterizare este justificată, după părerea domniei-sale, atît de modul în care evoluează relațiile bilaterale între cele două țări pe planuri multiple, cît și de colaborarea lor la O.N.U. și în diferite alte organisme, cum ar fi de pildă Comisia Dunăreană. Cancelarul federal și-a exprimat convingerea că, pentru relațiile bilaterale dintre cele două țări, contactele politice, schimburile economice și culturale sînt deosebit de utile. „Mă bucură vizita pe care o va face președintele României în Austria — ne declara domnul Bruno Kreisky — și cred că domnia-sa se va convinge că la noi se manifestă mari sentimente de simpatie față de România".

În discuțiile purtate cu înalte personalități politice ale Republicii Austria au fost abordate, în mod firesc, și problemele legate de înfăptuirea securității europene. Încă în comunicatul comun semnat anul trecut la București, cu ocazia vizitei președintelui Franz Jonas, s-a subliniat „importanța convocării unei conferințe consacrate problemelor securității europene, la a cărei reușită pot și trebuie să-și aducă contribuția toate statele, indiferent de mărimea și de orînduirea lor social-politică".

Nu de mult a fost publicat memorandumul guvernului austriac referitor la problemele conferinței asupra securității europene. În memorandum se arată că „Austria urmărește cu atenție toate eforturile concrete întreprinse în ultimul timp, care au drept scop lichidarea sau cel puțin reducerea marilor surse de tensiune din Europa ; desfășurarea cu succes a acestor eforturi ar contribui la reducerea în continuare a neîncrederii și încordării în Europa. Prin aceasta, șansele de reușită ale unei conferințe generale ar fi favorizate și s-ar exercita o influență pozitivă asupra dinamicii pregătirii conferinței".

„Am declarat și la București — ne spunea președintele Franz Jonas — că Austria are o atitudine pozitivă față de convocarea conferinței pentru securitate în Europa. Sîntem de acord cu opinia română că o astfel de conferință este folositoare și necesară". Președintele Jonas a vorbit pe larg și despre eforturile care trebuie depuse pentru crearea unei atmosfere de încredere între state, pe care domnia-sa o consideră ca o premisă de cea mai mare importanță pentru succesul conferinței europene.

Cu multă satisfacție a înfățișat președintele Jonas caracterul constructiv al schimburilor de opinii din ultimul an între personalități oficiale române și austriece, cu privire la diferite probleme ale relațiilor dintre cele două țări, care vor fi din nou dezbătute și finalizate cu ocazia vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu. „La București mi-au produs o satisfacție deosebită contactele personale cu președintele țării dv., spunea dl Franz Jonas. Încă de la începutul discuțiilor noastre, mi-am dat seama că domnia-sa tratează problemele dezbătute nu numai cu mare inteligență politică, dar și cu o participare personală, umană, care a ușurat foarte mult convorbirile noastre. Primindu-l în Austria pe domnul președinte, voi sărbători evenimentul revederii. Consider că vizita domnului președinte Ceaușescu reprezintă un moment deosebit de important în relațiile dintre țările noastre".

Modul în care Austria întîmpină vizita președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România este ilustrat și de o serie de manifestări publice care exprimă interesul pentru politica externă a statului român pentru dezvoltarea economică și culturală a țării noastre. Marți au început la Salzburg „Zilele culturii românești", iar la 11 septembrie se deschid în aceeași localitate expoziții despre cartea românească și arta populară din țara noastră. La 10 septembrie se deschide la Viena expoziția „București — azi", iar peste o săptămînă încep „Zilele filmului românesc". Alte acțiuni programate sub semnul cunoașterii reciproce : un spectacol folcloric la Linz și deschiderea unei expoziții la Zell am See pe tema „Tineretul din România".

Opiniile exprimate despre România în cursul primirii la președintele Franz Jonas și la cancelarul Bruno Kreisky, întrevederile avute cu alte personalități ale vieții politice, ca și manifestările numeroase premergătoare vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu, ilustrează interesul major față de acest important moment al relațiilor româno-austriece.

Viena, 9 septembrie

reflector

NUANȚELE MARCATE ALE OPOZIȚIEI

Comentînd poziția creștin-democraților față de tratatul sovieto—vest-german, ziarul londonez „Times" arăta că președintele Comisiei pentru afaceri externe a Bundestagului și fost ministru de externe al R.F. a Germaniei, dr. Gerhard Schröder, a recomandat colegilor săi creștin-democrați „să se acomodeze pe cît posibil cu tratatul sovieto—vest-german, întrucît nu mai pot face nimic acum pentru a-l modifica. Într-un interviu acordat ziarului creștin-democrat din Düsseldorf „Rheinische Post", el a declarat că tratatul trebuie interpretat prin prisma intereselor țării și nu ca armă împotriva guvernului social-democrat. Creștin-democrații, care sînt intens divizați în ce privește avantajele tratatului și atitudinii pe care trebuie să o adopte față de el, ar trebui să evalueze „pînă și părțile critice ale tratatului din punctul de vedere al aspectelor sale pozitive", a spus el.

Prin acest interviu, Schröder pune întreaga greutate a prestigiului și influenței sale personale de partea lui Rainer Barzel, președintele fracțiunii parlamentare creștin-democrate. Barzel conduce sectorul mijlociu al opiniei partidului care nu este de acord cu condamnarea fără rezerve a tratatului de către dr. Kiesinger, fostul cancelar, și Franz Josef Strauss, liderul Uniunii creștin-sociale. Acest sector consideră că tratatul trebuie judecat după rezultatele sale practice.

Într-o critică implicită la adresa adversarilor fără rezerve ai tratatului din interiorul partidului său, dr. Schröder insistă că „singurul punct de vedere imediat asupra tratatului de la Moscova trebuie să fie pentru noi punctul de vedere al guvernului nostru, care trebuie considerat ca cel puțin tot atît de valabil ca și interpretarea celuilalt partener al tratatului".

În afară de aceasta, urmează să fie obținută părerea aliaților occidentali. Tocmai aceasta urmărește să obțină Barzel din cele trei capitale occidentale. Schröder urmează să plece el însuși în Statele Unite.

IMPLICAȚIILE UNEI DEMISII

La numai cîteva săptămîni după demisia directorului N.A.S.A., Thomas Paine, președintelui Nixon i-a fost prezentată demisia consilierului său științific, dr. Lee A. DuBridge. Ca și Paine, DuBridge și-a explicat gestul invocînd probleme de ordin personal, în speță, vîrsta înaintată. În comentariile privind retragerea doctorului DuBridge se menționează însă că ea a intervenit cîteva zile după ce președintele Nixon respinsese un proiect de lege care prevedea suplimentarea cheltuielilor pentru unele cercetări științifice. De asemenea, se subliniază faptul că, fără a protesta, dr. Lee A. DuBridge a înregistrat totuși în mod nefavorabil toate reducerile la care a fost supus bugetul științific al Statelor Unite în ultimele luni. Astfel, în unele sectoare (cancerologie, radio-astronomie etc.), scăderile de fonduri au atins peste 20 la sută.

A treia Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate

Capitala Zambiei, Lusaka, găzduiește cea de a treia Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate.

Precedată de o *Conferință a miniștrilor de externe*, actuala *Conferință la nivel înalt* reunește reprezentanți din peste 60 de state din Africa, Asia, Europa și America Latină. Printre personalitățile prezente la această întîlnire se află președintele țării gazdă, Kenneth Kaunda, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Iosip Broz Tito, împăratul Etiopiei, Haile Selassie I, președintele Indoneziei, generalul Suharto, președintele Ciprului, arhiepiscopul Makarios, primul ministru al Indiei, Indira Gandhi premierul Ceylonului, Sirimavo Bandaranaike. La conferință participă, de asemenea, în calitate de observator, un reprezentant al Guvernului revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud.

Agenda conferinței include dezbateri privind: Adoptarea Declarației pentru pace, libertate, dezvoltare, cooperare și democratizarea relațiilor internaționale; Discutarea situației internaționale; Apărarea și întărirea păcii și securității internaționale, ținînd cont de evoluția situației internaționale (rolul neangajării și întărirea cooperării între țările nealiniate; întărirea Națiunilor Unite și a instituțiilor sale specializate; dezarmarea generală și totală; pacte militare, trupe și baze străine; principiile coexistenței pașnice și universale); Apărarea și întărirea independenței naționale, a suveranității, integrității teritoriale și egalității între state (acțiuni de întreprins pentru eliberarea țărilor aflate sub dominație colonială și ajutorul pentru mișcările de eliberare; eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială și apartheid; neocolonialismul; apărarea și întărirea independenței statelor nealiniate; neimixtiunea în treburile interne ale statelor); Dezvoltarea economică și necesitatea de a se bizui pe efortul propriu (cooperarea bilaterală, regională, interregională între țările nealiniate și în curs de dezvoltare; politica privind comerțul și asistența; al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare).

Atitudinea țărilor participante în favoarea respectării riguroase a principiilor dreptului internațional contemporan, împotriva colonialismului și neocolonialismului, împotriva politicii de discriminare rasială și a politicii de apartheid, pentru respectarea dreptului popoarelor la autodeterminare, pentru dezarmare generală și totală, pentru reglementarea litigiilor fără recurgere la amenințarea cu forța sau la folosirea forței, circumscrie o problematică de mare actualitate, față de care aceste țări se simt în egală măsură responsabile și la a cărei rezolvare se consideră capabile să-și aducă o contribuție pozitivă.

Evoluția vieții politice internaționale în perioada postbelică atestă în mod convingător rolul pozitiv pe care aceste țări l-au avut și îl au pe scena politică internațională, în care s-au afirmat ca o forță social-politică de seamă. În dialectica complexă, nu de puține ori contradictorie, a relațiilor internaționale, ele au adus o contribuție însemnată la cauza păcii și securității mondiale, la transpunerea în practică a normelor și principiilor dreptului și moralei internaționale, condiție *sine qua non* a unei evoluții normale a raporturilor interstatale, a împlinirii aspirațiilor de progres și prosperitate ale popoarelor.

O stradă centrală a orașului care găzduiește conferința țărilor nealiniate

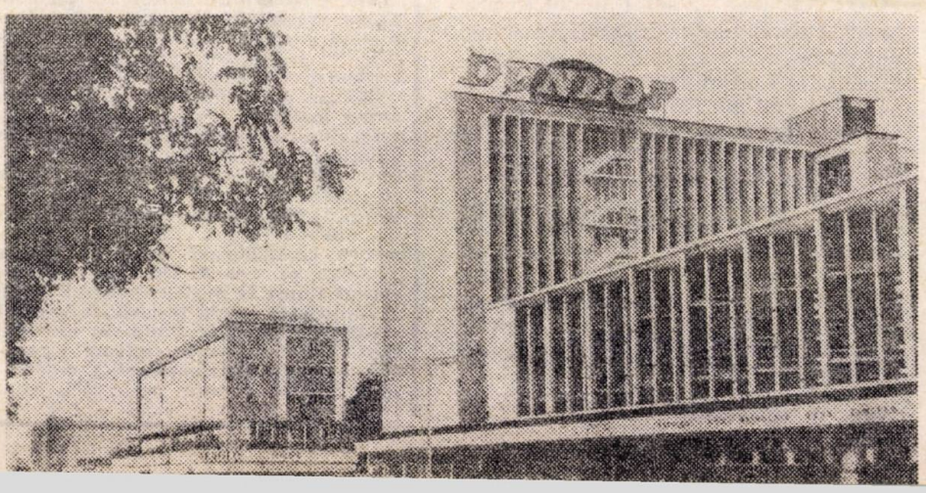

Rolul activ pe care aceste țări l-au jucat în viața internațională în ultimul deceniu dă un nou argument afirmației că una din trăsăturile epocii pe care o trăim este participarea tot mai intensă a țărilor mici și mijlocii la rezolvarea problemelor cardinale ale contemporaneității. Numeroasele state care și-au dobîndit independența în perioada postbelică păşesc cu vigoare în arena politică mondială, promovînd o politică proprie. Energia și combativitatea întru apărarea drepturilor lor legitime, în sprijinul idealurilor de pace și securitate, de echitate și progres subliniază rolul important pe care îl au în viața internațională aceste popoare, influențînd într-o măsură considerabilă — împreună cu celelalte forțe progresiste ale umanității — evoluția evenimentelor, în sensul desfășurării dorite de întreaga comunitate internațională.

Manifestîndu-se ca o parte componentă a largului evantai al forțelor păcii, a frontului mondial antiimperialist, țările nealiniate se bucură în acțiunea lor de o largă solidaritate internațională, obiectivele lor fundamentale — pace și securitate, egalitate și justiție, respectarea fermă a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, în conformitate cu propriile idealuri — confundîndu-se cu acelea ale tuturor factorilor progresului social contemporan.

Sprijinind cu fermitate principiile diriguitoare ale Cartei O.N.U. și văzînd în Națiunile Unite forumul cel mai prestigios pentru dezbaterea și rezolvarea marilor probleme internaționale ce confruntă omenirea zilelor noastre, țările nealiniate se pronunță pentru întărirea rolului Organizației, pentru ameliorarea structurii și funcționării ei, în consonanță cu modificările pe care geografia politică postbelică le-a cunoscut și cu aspirațiile vitale și urgente ale umanității, convinse fiind că numai astfel O.N.U. își va putea îndeplini în condițiuni mai bune înaltele răspunderi ce-i revin în promovarea păcii și cooperării. Prin numărul și combativitatea lor, țările nealiniate pot dezvolta o acțiune eficace în cadrul O.N.U., pentru apărarea legalității și echității internaționale, în sensul rezolvării pozitive a problemelor vitale ale contemporaneității, pentru promovarea unei largi și fructuoase opere de cooperare în beneficiul tuturor națiunilor. Sprijinind activ O.N.U., țările nealiniate se pronunță pentru universalitatea Organizației, pentru restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze și ale celorlalte țări care nu și-au găsit încă locul firesc, afirmînd convingerea lor nestrămutată că acestea pot contribui de o manieră eficace la abordarea și rezolvarea problemelor politice actuale.

Una din problemele esențiale care confruntă țările nealiniate — în majoritatea lor țări în curs de dezvoltare, care au moștenit toate sechelele generate de existența colonialismului și neocolonialismului — o constituie lichidarea înapoierii lor economice, a decalajului care le separă de țările dezvoltate. Ridicarea economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare, valorificarea resurselor acestor state în interesul propriu al bunăstării popoarelor lor, reprezintă un imperativ de prim ordin

al progresului în lumea de astăzi. Se verifică tot mai mult în practica vieții internaționale că lichidarea acestui decalaj reprezintă una din condițiile cooperării, păcii și securității. În abordarea acestei probleme — reluată succesiv în întîlnirile la nivel ministerial sau la nivel înalt și înscrisă la un loc central și pe agenda actualei Conferințe — ultimii ani certifică maturizarea unei viziuni mai lucide asupra posibilităților și modalităților de realizare a acestui obiectiv esențial. Afirmînd necesitatea primordială a efortului propriu, insistînd asupra creșterii rolului O.N.U. și al instituțiilor sale specializate, tot mai multe țări nealiniate dovedesc o înțelegere superioară a problemei complexe a dezvoltării lor naționale, a căii de natură să le asigure succesul acestei dezvoltări independente. În această direcție, numeroasele luări de cuvînt ale participanților, ca și documente ale reuniunilor precedente ale țărilor nealiniate au relevat însemnătatea unei larg desfășurate cooperări, atît între ele, cît și pe plan internațional, dincolo de deosebirile de orînduire social-economică și politică, în afara oricăror bariere artificiale, cooperarea largă, nestînjenită, schimbul neîntrerupt de valori materiale și spirituale reprezentînd în convingerea lor o condiție a dezvoltării și progresului general.

Fără îndoială că există în politica urmată de aceste țări elemente permanente, unanim acceptate, după cum este explicabil ca în practica aplicării principiilor unanim acceptate, practică determinată de evoluția evenimentelor internaționale și de condițiile proprii țărilor respective, să apară aprecieri diferite. Dar aceasta nu a împiedicat țările nealiniate, care s-au afirmat activ pe planul relațiilor internaționale, să se înscrie prin program, metode și acțiuni ca o parte componentă a forțelor păcii și progresului, a frontului mondial antiimperialist.

Solidară cu forțele păcii și progresului de pretutindeni, România socialistă sprijină obiectivele fundamentale care concentrează în prezent atenția și acțiunea țărilor nealiniate, apreciind că acestea pot aduce în continuare o contribuție de seamă la consolidarea și extinderea colaborării între state, la lupta popoarelor pentru independență națională și progres social, la cauza păcii și securității internaționale.

Dînd glas solidarității și viului interes cu care poporul român urmărește lucrările celei de a III-a Conferințe la nivel înalt a țărilor nealiniate, mesajul adresat de *președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România*, NICOLAE CEAUȘESCU, șefilor de state și guverne, celorlalți reprezentanți ai țărilor nealiniate întruniți la Lusaka, declară :

„Ne exprimăm speranța că lucrările conferinței dumneavoastră vor contribui la dezvoltarea colaborării și cooperării între popoare, la promovarea în viața internațională și respectarea neabătută a principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale respectării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, potrivit intereselor și aspirațiilor sale legitime — principii confirmate de viață ca singurele pe care se pot clădi relații sănătoase între state, pot chezăși pacea și securitatea în lume.

„Poporul român — se spune apoi în mesaj — *nutrește profunde sentimente de simpatie și solidaritate față de lupta popoarelor împotriva imperialismului și colonialismului, pentru libertate, independență națională și o viață mai bună. În zilele noastre are o mare însemnătate pentru asigurarea progresului social lupta statelor recent eliberate pentru apărarea cuceririlor revoluționare și democratice, consolidarea independenței naționale prin mobilizarea forțelor și capacității creatoare a popoarelor lor, pentru dezvoltarea economică, politică și socială de sine stătătoare.*

Considerăm imperios necesară unirea eforturilor tuturor forțelor progresiste pentru a impune lichidarea oricăror forme de dominație colonialistă și neocolonialistă, a politicii de apartheid și discriminare rasială, pentru afirmarea dreptului ficărui popor la viață liberă, demnă și civilizată".

Mesajul de salut adresat celei de a III-a Conferințe a statelor nealiniate de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost prezentat în mod oficial conferinței de către ambasadorul român la Lusaka, Ion Drînceanu.

Zilele dinaintea dezbaterilor și primele luări de cuvînt pun în lumină faptul că un număr de țări se pronunță pentru întărirea unității mișcării țărilor nealiniate, pentru o acțiune mai dinamică și coordonată. „După părerea mea — sublinia președintele Iugoslaviei, Iosip Broz Tito — această conferință trebuie să aibă un caracter de lucru și nu doar un caracter demonstrativ. Ea nu trebuie să se limiteze să adopte rezoluții și declarații, ci să ducă mai bine la un acord cu privire la acțiuni concrete..."

Apreciind pozitiv drumul parcurs de la prima Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate și perspectivele ce se deschid acțiunilor viitoare, majoritatea participanților care au luat cuvîntul în primele două zile ale dezbaterilor au subliniat necesitatea sporirii contribuției țărilor nealiniate la rezolvarea problemelor contemporane. Un accent aparte a fost pus asupra imperativului lărgirii contribuției pe care țările nealiniate o aduc la lupta împotriva colonialismului, neocolonialismului și imperialismului, ca și asupra posibilităților și modalităților de a dezvolta într-o măsură mereu mai largă colaborarea dintre ele, în scopul accesului mai rapid la progresul economic, cultural, tehnico-științific.

În cuvîntările rostite la tribuna Conferinței s-au exprimat înseși obiectivele, preocupările și năzuințele statelor participante. Conferința la nivel înalt a țărilor nealiniate apare încă de pe acum ca un moment important pe agenda vieții internaționale contemporane, de natură a stimula desfășurarea de noi eforturi în vederea realizării idealurilor de pace, securitate, progres și justiție socială, pe care aniversarea a 25 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite le face mai actuale ca oricînd.

George G. POTRA

reflector

ÎMPĂRATUL DIOCLEȚIAN ȘI... INFLAȚIA

Întocmai ca mulți conducători de state din zilele noastre, împăratul roman Dioclețian a avut de înfruntat problema inflației în anul 285 î.e.n. El a atacat-o printr-un decret aspru, fixînd controluri asupra prețurilor pentru negustori, pe care i-a denunțat ca „avari". Mari fragmente ale decretului, imprimate pe plăci de piatră, se numără printre noile și importantele descoperiri făcute în cursul săpăturilor arheologice în străvechiul oraș Aphrodisias din Turcia. Într-un preambul, Dioclețian a aruncat asupra „oamenilor de afaceri" ai vremii vina pentru creșterea vertiginoasă a prețurilor și a declarat că el, „în calitate de apărător al tuturor popoarelor civilizate și necivilizate", trebuie să fixeze prin decret o listă de prețuri la sute de articole, inclusiv penele de egretă. „Trebuie să trecem peste reticențe — spunea Dioclețian — pentru a nu îngădui ca Imperiul roman să fie transformat într-un loc venal, așa cum ar dori negustorii".

În afară de plăcile menționate mai sus, echipa care a efectuat săpăturile arheologice a descoperit o statuie de marmură de mari proporții — și aproape intactă — a unei zeițe. Corpul statuii fără cap cîntărește între patru și cinci tone. După părerea specialiștilor, ar putea fi vorba de statuia lui Demeter, zeița secerișului, datînd din secolul 1 sau 2 al erei noastre.

Gigantica statuie a zeiței, plăcile lui Dioclețian și alte descoperiri mai puțin spectaculoase dar importante, făcute anul acesta, se adaugă la colecția, de pe acum masivă, de statui, documente și vase antice găsite la Aphrodisias.

CÎT COSTĂ POLUAREA

În cadrul ultimei consfătuiri a specialiștilor americani în problemele mediului ambiant, ținută recent la Washington, cercetările efectuate de doi economiști au dus la următoarea concluzie : dacă s-ar putea reduce cu 50 la sută poluarea atmosferică existentă în majoritatea marilor orașe americane, aceasta ar echivala cu o creștere de la 3 la 5 ani a șanselor de viață ale unui nou-născut. Numărul maladiilor afectînd rinichii și, în special, cancerul la rinichi, ar descrește cu 25 la sută ; cel al bolilor de inimă și singelui — cu 10—15 la sută ; în sfîrșit, cel al bolilor, în general — cu 4,5 la sută pe an. După tutun, poluarea este considerată a fi cauza principală a afecțiunilor renale și bronhice. Cei mai vulnerabili sînt copiii în primul an de viață și bătrînii.

Cei doi economiști au declarat că, potrivit calculelor lor, dacă S.U.A. ar reduce indicele de poluare din țară cu 50 la sută ar realiza o economie anuală, asupra bugetului destinat sănătății, de aproape 2 miliarde de dolari.

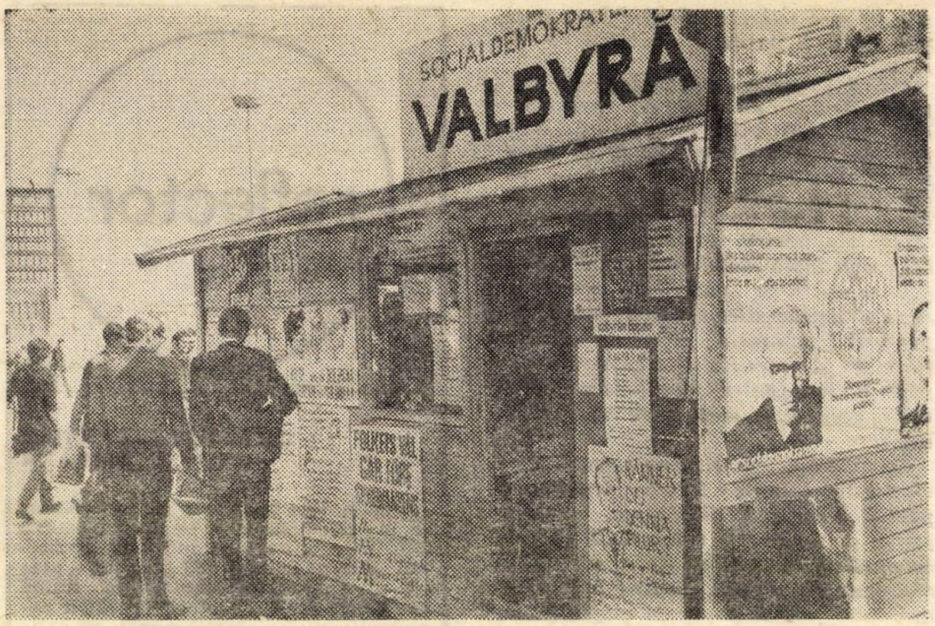

Stockholm. Una din cabinele de votare, cu tradiționalul decor al afișelor electorale

Corespondență din Stockholm

Febră electorală în creștere

Lars Göransson

Alegerile care vor avea loc duminică, 20 septembrie, în Suedia, înseamnă, în fapt, trei alegeri concomitente : alegerea a 350 de deputați în primul Riksdag (parlament) unicameral, alegerea a 1 500 de deputați în 23 de consilii regionale, alegerea a cca. 25 000 deputați în cele 464 de consilii comunale. Dacă la aceasta se adaugă și faptul că votul alegătorilor este solicitat de nu mai puțin de opt partide — vom înțelege de ce alegerilor din acest an li se acordă o atît de mare importanță.

Bătălia electorală este acerbă, partidele mici trebuind să obțină cel puțin patru la sută din voturi pentru a fi reprezentate în parlament, acest procent aducîndu-le automat 14 mandate, partidele mari urmărind, de la caz la caz, fie păstrarea sau consolidarea vechilor părți, fie modificarea, prin cîștigarea unui număr masiv de noi voturi, a raportului de forțe dintre ele.

Pentru Partidul social-democrat (S) alegerile din 1968 au constituit un succes deoarece acest partid, după o intensă campanie electorală, a reușit să obțină nu mai puțin de 125 de mandate. Partidul de centru (CP) a obținut 39 de mandate, Partidul liberal (F.P.) 34, Partidul moderat de coaliție (M) 32, iar Partidul de stînga — comuniștii — 3 mandate. Așadar, forța unită a partidelor din opoziție s-a ridicat la 108 mandate, ceea ce a dat social-democraților majoritatea absolută în Camera a doua a Riksdag-ului. Alegerile din 1964 constituiseră o înfrîngere pentru social-democrați, iar opoziția credea că această orientare se va repeta în alegerile din 1968. De aceea, distribuirea mandatelor în acel an a venit ca o surpriză.

Se poate spune că alegerile din acest an se întemeiază aproape exclusiv pe gîndirea economică a poporului suedez. Bineînțeles că în afișele electorale și în cuvîntările electorale se vorbește de echitate, democrație, influența societății, descentralizare, cooperare, justiție, răspundere, drepturile femeilor, o societate mai omenească, dar cînd se trece la concret, dezbaterile electorale la radio și televiziune se desfășoară aproape exclusiv pe raționamente tehnice despre impozite, valoarea banilor, balanța de plăți, rezerve valutare etc. Ultima mișcare tactică a guvernului social-democrat, pentru a-și cîștiga popularitatea în rîndul alegătorilor, a fost introducerea în forme dramatice a înghețării prețurilor la unele alimente ca de exemplu carne, pîine, produse lactate.

Înțelegerile realizate astă iarnă în cadrul tratativelor pentru acordurile colective au sporit cu cîteva procente salariile unor mari grupe de salariați suedezi, dar creșterea salariilor a fost înghițită foarte rapid în anul acesta de creșterea prețurilor. Noul acord încheiat cu fermierii, prin care acestora li se oferă un preț mai bun pentru produsele lor, a trebuit în mod firesc să se oglindească în comerțul cu amănuntul, dar s-a constatat că întreprinderile comerciale au adăugat cîteva procente la această creștere a prețurilor pentru a compensa anumite scumpiri. În felul acesta, creșterea salariilor nu numai că a fost neutralizată dar a fost și depășită de aceste prețuri. S-a ajuns în felul acesta la situația ca creșterea salariilor să se traducă, în ultimă instanță, în scăderea nivelului de trai. În această situație, în mijlocul campaniei electorale, guvernul a găsit de cuviință să intervină pentru a nu permite ca prețurile să crească și mai mult.

Opoziția nu a întîrziat să contraatace, declarînd că trebuie să fie ceva în neregulă cu economia națională dacă se recurge la măsuri care — așa cum s-a stabilit de către guvern imediat după război, cînd s-a aplicat înghețarea prețurilor — nu trebuie aplicate decît în situații de criză foarte serioase. Privită strict economic, înghețarea prețurilor nu poate fi considerată altfel decît ca o fugă de realitate. Întrebarea ce se pune acum este dacă social-democrații vor încasa puncte pe seama înghețării prețurilor sau dacă, dimpotrivă, opoziția va fi aceea care va marca aceste puncte respingînd utilitatea și justificarea acestei măsuri.

În timpul campaniei electorale — momentul ales e simptomatic — vicepreședintele Partidului moderat de coaliție, Gösta Bohman, a publicat o carte intitulată „Politica externă a politicii interne" în care autorul îl atacă pe primul ministru Olof Palme pentru faptul că în luările sale de poziție în probleme de politică externă și în primul rînd cu prilejul călătoriei în S.U.A., acesta ar fi făcut o „propagandă a urii". Gösta Bohman se referea la luarea de poziție de către Olof Palme în favoarea R.D. Vietnam și împotriva războiului dus de S.U.A. în Asia. Primul ministru a ripostat rapid și energic și a afirmat că în S.U.A. el nu a spus altceva decît adevărul și că a căuta să ascunzi adevărul este o metodă greșită. Dezbaterea care a urmat pe marginea cărții a avut o viață scurtă — politica externă de neutralitate, de consolidare și lărgire a colaborării internaționale promovată de partidul social-democrat se bucură de sprijinul larg al populației — și de aceea opoziția a căutat un alt pretext pentru a săpa pozițiile guvernului. Următoarea acțiune în această direcție a fost aceea a deputatului din Camera a doua, Steffan Burestam Linder (M), care a învinuit guvernul de a fi amînat în mod premeditat plata a 160 milioane de coroane către țările în curs de dezvoltare, pentru ca, în felul acesta, excedentul balanței de plăți pentru lunile iunie, iulie și august, prezentat ca un succes de către guvern, să arate mai bine decît este în realitate. Disputa în jurul acestei chestiuni continuă.

Este greu de așteptat să aibă loc deplasări puternice în distribuirea mandatelor între cele patru partide mari.

Ceea ce ar putea totuși influența distribuția mandatelor este orientarea și opțiunile tineretului, alegătorii din rîndurile sale crescînd numeric prin stabilirea dreptului de vot la vîrsta de 20 de ani și nu 21 cum era înainte. Acești alegători noi constituie, după unii observatori, necunoscuta alegerilor. Problema este pe care din partide îl va considera acest tineret puternic angajat în ideea păcii, îndreptățit să primească voturile sale.

Stockholm, 8 septembrie

Corespondență din Paris

„Operațiunea Bordeaux"

Ioan Grigorescu

Bordelezii pot spune pe drept cuvînt că, pentru ei, toamna nu se numără bobocii, ci voturile. Sînt 40 000 de alegători într-o circumscripție electorală asupra căreia se concentrează atenția întregii Franțe. Un eșantion uman care, deși nu poate fi considerat tipic pentru complexa diversitate a tuturor regiunilor franceze, va oferi la 20 și la 27 septembrie, cu ocazia primului și a celui de-al doilea tur de scrutin în alegerile pentru desemnarea unui deputat în parlament, un test politic nelipsit de însemnătate. El nu se va referi însă atît la rezultatele finale ale despuierii voturilor exprimate, cît la șansele unei noi maniere de desfășurare a luptei politice. Căci în campania electorală de la Bordeaux, a reapărut intenția de a se crea, alături de forțele partidului de guvernămînt și de opoziția tradițională a stîngii comuniste, cea de-a treia forță care, eventual, să modifice configurația scenei politice franceze. Parțial, această intenție însă a eșuat chiar din perioada campaniei preelectorale, prin nereușita concentrării partidelor stîngii non-comuniste în intenția de a-i opune reprezentantului partidului de guvernămînt un candidat unic.

Pentru un ochi mai puțin familiarizat cu culisele vieții politice actuale din Franța, cele ce se petrec acum în campania electorală de la Bordeaux, nu pot apărea într-o lumină lipsită de numeroase semne de întrebare. În realitate însă, în ciuda complexității lor aparente, lucrurile sînt simple și pot fi ușor explicate. Titularul mandatului de la Bordeaux este chiar primul ministru al Franței, Jacques Chaban-Delmas. Circumscripția girondeză reprezintă pentru el, de aproape douăzeci și cinci de ani, fieful său electoral care, în toate alegerile din 1946 și pînă acum, l-a desemnat cu un număr de voturi variabil de la o campanie la alta, drept deputatul ei în parlament, alegîndu-l o dată cu aceasta primar al municipiului, funcții pe care Chaban-Delmas le-a îndeplinit fără întrerupere, din 1947 și pînă la primirea învestiturii sale de premier al primului guvern de după de Gaulle. O dată cu aceasta, conform legislației celei de-a V-a Republici, el a trebuit să-și numească un supleant care să-l reprezinte în exercitarea mandatului său atît la primăria din Bordeaux, cît și în Parlamentul francez. Prin decesul acestui supleant, alegătorii din circumscripția electorală de la Bordeaux sînt chemați din nou în fața urnelor pentru a confirma sau a infirma mandatul deputatului lor tradițional și, implicit, de a accepta sau respinge un nou supleant. Lucrurile s-ar fi desfășurat în actuala campanie ca în orice procedură de rutină, dacă titularul acestui mandat nu ar fi fost Chaban-Delmas. Pentru adversarii lui politici, și îndeosebi pentru secretarul general al partidului radical, deputatul de Nancy, Jean-Jacques Servan-Schreiber, noua campanie electorală, în ciuda limitării ei la o singură circumscripție de provincie, apare ca o posibilitate de a pune sub semnul întrebării orientările actualului guvern francez pe plan intern, și, în mod special, unele poziții ale șefului guvernului.

Principala acuzație pe care o aduce premierului francez constă în abandonarea prerogativelor constituționale ale acestuia în mîinile președintelui Franței, provocînd astfel prelungirea modului de conducere a treburilor țării din perioada generalului de Gaulle. La aceasta se adaugă o serie de obiecții privind activitatea guvernului pe plan intern. Nimic din ceea ce se putea transforma într-un cap de acuzație nu a fost evitat. Astfel, recenta hotărîre a guvernului francez și a conducerii întreprinderilor americane Ford de a implanta la Bordeaux o mare uzină de utilaj pentru producția automobilistică a fost folosită de J.-J. S.-S. pentru a demonstra că această decizie a fost luată cu scopuri propagandistice electorale, în dauna altei regiuni franceze căreia i se promisese amenajarea uzinei pe teritoriul ei. După ce a demonstrat că alegerea a căzut asupra Bordeaux-ului la insistențele conducerii uzinelor Ford, la chestiunea rolului său în cadrul conducerii treburilor țării, premierul francez Chaban-Delmas a răspuns că, după concepția sa, el nu poate juca în fața personalității președintelui Georges Pompidou decît un rol secundar : „președintele este căpitanul navei, iar premierul guvernului este principalul său colaborator".

În fața acestor probleme, poziția Partidului Comunist Francez, bazată pe platforma politică binecunoscută, elaborată în cadrul programului ultimului său congres, a făcut socialiștilor propuneri constructive, solicitîndu-le și de data aceasta o campanie comună, singura capabilă să obțină un succes real în fața candidaturii lui Chaban-Delmas. Dar aceste propuneri n-au fost primite. În aceste condiții, P.C.F. și-a prezentat propriul său candidat, François Rivière. Socialiștilor li s-a părut la început mai ademenitoare intenția concentrării grupărilor de centru-stînga care să acționeze în două direcții : pe de o parte să izoleze stînga comunistă împiedicînd și pe această cale realizarea unității de acțiune propusă de P.C.F., iar pe de altă parte să dirijeze noua coaliție de forțe alături de radicali către o eventuală schimbare de guvern.

După îndelungate și încîlcite tratative, părea că intenția desemnării unui

Jean-Jacques Servan-Schreiber interpelîndu-l pe premierul francez, la recenta conferință de presă de la Bordeaux, în problema implantării unei uzine Ford în această localitate

Premierul Jacques Chaban-Delmas răspunzînd interpelării

candidat unic al stîngii non-comuniste care să fie sprijinit în alegeri atît de către radicali cît și de către socialiști și convenționali, avea unele șanse de realizare. J.-J. S.-S., animatorul întregii acțiuni, își pregătise o listă de opt candidați posibili, figuri considerate de el „de importanță națională", capabile să-i țină piept în alegeri premierului Chaban-Delmas. Un îndelung „suspense" a menținut în secret numele presupusului candidat păstrat în tratativele dintre partidele de centru-stînga sub pseudonimul de „Dl X". Aceasta, pînă cînd partidul socialist și-a desemnat separat candidatul, în persoana secretarului său general, Alain Savary. Candidatura aceasta n-a fost însă de loc pe placul lui J.-J. S.-S., și radicalii i-au refuzat lui Savary sprijinul în alegeri. În această situație, reprezentantul partidului socialist a fost nevoit să se retragă din campania electorală, declarînd că partidul său va sprijini la primul tur de scrutin candidatura lui Gabriel Taix, reprezentantul Convenției Instituțiilor Republicane. Astfel, intenția unității partidelor de centru-stînga a eșuat, și numai apariția unei noi candidaturi personificată de o figură de marcă, cu un anumit prestigiu de anvergură națională, mai putea să-i opună lui Chaban-Delmas în alegeri un rival redutabil. „Suspense"-ul a continuat pînă în ultimul sfert de ceas dinaintea închiderii listelor de candidați, cînd J.-J. S.-S. și-a anunțat propria candidatură, declarîndu-se gata să intre într-un duel politic față în față cu Chaban-Delmas. Gestul lui a fost primit ca o lovitură de teatru, demonstrîndu-l pe secretarul general al radicalilor drept un om de mare abilitate politică, bun cunoscător și adept al procedeelor americane în desfășurarea campaniilor electorale. Candidatura lui a provocat entuziasmul adepților săi, dar, totodată, un val de stupoare și de violente critici din partea tuturor celor care se declaraseră gata să intre într-o coaliție de centru-stînga alături de radicali. Dar prin aceasta, lupta politică și duelul dintre Chaban-Delmas și J.-J. S.-S. n-a pierdut nimic din ascuțiș.

Actuala legislație electorală franceză permite unui deputat ales anterior într-o anume circumscripție electorală, să-și depună candidatura și în altă circumscripție, cu condiția că, dacă va fi ales, să-și păstreze un singur mandat, renunțînd la celălalt. Or, J.-J. S.-S. abia a fost ales în vara acestui an, deputat de Nancy. Oare proaspătul parlamentar al Lorrenei se gîndea să-și abandoneze alegătorii care abia i-au încredințat mandatul? Cîtuși de puțin. La această întrebare a ținut să răspundă chiar J.-J. S.-S. anunțînd că, dacă va fi ales la Bordeaux, își va da imediat demisia din circumscripția girondeză, rămînînd deputat de Nancy. Aparent, manevra lui politică este lipsită de sens. În fond, depunerea unei candidaturi cu intenția ca în cazul succesului electoral să renunți imediat la mandatul încredințat de alegători, pare ilogică. Dar aici nu se pune problema cîștigării încă a unui mandat ci, pur și simplu, declanșarea unei campanii care să-l izoleze pe Chaban-Delmas pe propriul teren, obligîndu-l în cazul unui balotaj la primul tur de scrutin, sau al unei înfrîngeri, să demisioneze din funcția de premier și să creeze astfel o criză de guvern.

Dar Bordeaux-ul nu înseamnă Franța în totalitatea ei și testul politic nu poate fi concludent. Cît îi privește pe alegătorii din cea de-a doua circumscripție electorală girondeză, ei se află puși în fața unei situații fără precedent: pe de o parte, opt candidați reprezentînd diferite partide și grupări politice printre care și J.-J. S.-S., iar pe de altă parte candidatura tradiționalului lor deputat Chaban-Delmas care, în eventualitatea realegerii sale, va fi în mod automat înlocuit de un supleant, el neputîndu-și exercita în mod direct mandatul atîta vreme cît își păstrează investitura de premier al guvernului. Procedeul înlocuirii deputaților titulari de supleanți care să le exercite în practică mandatul, este acum tot mai controversat de oamenii politici ai Franței. El tinde să fie folosit în mod excesiv și lucrul acesta îl dovedește chiar campania electorală de la Bordeaux. În fond, aproape toți cei nouă candidați rămași pe listele electorale după retragerea candidatului centrist A. Junca — din partea Uniunii democraților — s-au desemnat după maniera „capilor de listă", Chaban-Delmas și J.-J. S.-S., eventualii lor supleanți mărind astfel și mai mult nedumerirea alegătorilor puși în fața situației de a opta nu între personalități concrete, ci între simboluri în spatele cărora se pot ascunde alte realități. Este, deci, explicabil de ce tot mai insistent se cere revizuirea legii electorale care permite o astfel de anomalie.

Campania electorală de la Bordeaux se desfășoară ca un meci plin de încordare. După cum s-a văzut, nerealizarea coaliției de centru-stînga a dus la dispersarea concentrării posibile a stîngii non-comuniste asupra unui singur candidat. Și dacă pînă acum cineva a avut de pierdut din aceasta, atunci aceștia sînt în primul rînd socialiștii care, încă o dată, au refuzat o acțiune comună alături de comuniști — singura lor posibilitate de a repurta un real succes în actuala luptă politică. Faptul continuă să fie divers comentat, subliniindu-se nerealismul unei unități de stînga fără comuniști.

Cît îi privește pe cei doi principali rivali în actuala campanie electorală de la Bordeaux, ambele personalități politice de talie, se spune că n-ar reprezenta decît fețele opuse ale aceleiași medalii: un fost radical, în fața unui nou radical.

Dezbinată în fața campaniei electorale de la Bordeaux, stînga non-comunistă nu își poate ascunde deruta. Niciodată tentativa ei de separare de forțele stîngii comuniste nu s-a dovedit fructuoasă pentru ea.

Acțiunile lui J.-J. S.-S., cel ce se vrea lider al opoziției antiguvernamentale non-comuniste, nu sînt direcționate decît către procesul public pe care secretarul general al radicalilor i-l intentează actualului guvern francez și premierului său. Nu puțini comentatori — și încă de autoritate — îl suspectează pe Servan-Schreiber de obiective care, dincolo de intențiile sale proclamate, au în vedere mai degrabă acumularea de capital politic. Primul tur de scrutin de la 20 septembrie va demonstra dacă vîlva stîrnită de spectaculoasa candidatură a lui J.-J. S.-S. n-a fost o furtună într-un pahar cu apă. În orice caz, el va dovedi încă o dată că singura cale de succes a stîngii în campaniile electorale, parțiale sau republicane, ca în toate acțiunile politice de anvergură, constă numai în unitatea tuturor forțelor opuse reacțiunii.

Paris, 8 septembrie

O.U.A. — REUNIUNE A SOLIDARITĂȚII ȘI RECONCILIERII

„Actuala sesiune va rămîne probabil în istorie drept sesiunea solidarității și a reconcilierii". Aceste cuvinte, pronunțate de președintele Tanzaniei, Julius Nyererre, la încheierea Conferinței la nivel înalt a Organizației Unității Africane de la Addis Abeba, sînt definitorii pentru atmosfera în care s-au desfășurat lucrările recentei reuniuni — a 7-a de la înființarea organizației.

Într-adevăr, conferința — pentru prima oară de ani de zile — a avut loc în condițiile absenței vreunei crize acute pe continent. Și dacă precedenta reuniune din 1969 a fost calificată drept cea a „ultimei șanse" — fiind marcată de divergențe de păreri pe marginea conflictului nigerian — prezentul forum de la Addis Abeba va fi martorul „marii reconcilieri" dintre Nigeria și cele patru țări (Tanzania, Zambia, Coasta de Fildeș și Gabon), care la timpul respectiv recunoscuseră secesiunea biafreză. Mai mult chiar, după cum s-a afirmat la conferință, ștergerea ultimelor sechele ale conflictului va fi însoțită de stabilirea între aceste țări a unor relații de cooperare și înțelegere.

Spiritul de solidaritate și reconciliere evocat de președintele Nyererre va caracteriza, de altfel, dezbaterile întregii conferințe, care și-a concentrat atenția asupra cîtorva din cele mai stringente probleme ale Africii: lichidarea totală și definitivă a colonialismului; combaterea discriminării rasiale; întărirea colaborării multilaterale între țările continentului african. Așa cum arăta președintele Zambiei, Kenneth Kaunda, condamnarea asupririi coloniale și a regimurilor minoritare rasiste a constituit „tema primordială" a actualei sesiuni a O.U.A. Toate cele 40 de state participante (au lipsit Insulele Mauriciu) au subliniat în unanimitate „necesitatea intensificării luptei de eliberare din Africa australă", înfierînd fără echivoc țările membre ale N.A.T.O. care furnizează guvernului Portugaliei armamentul cu ajutorul căruia își menține pozițiile în

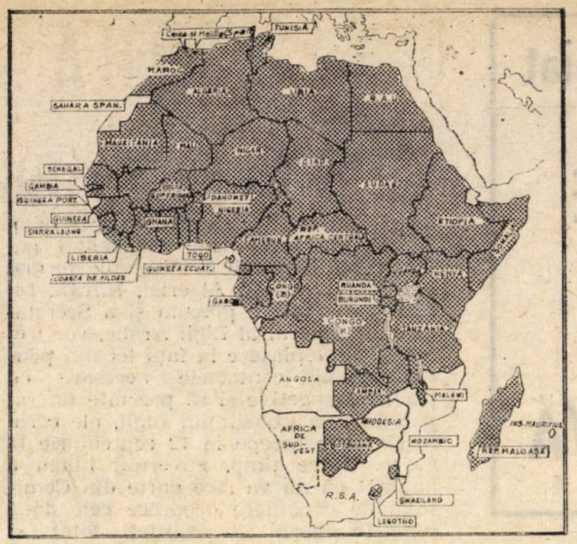

Țările membre ale Organizației unității africane (in tonalitate cenușie)

Mozambic, Angola și Guineea (Bissau). În discursul inaugural, împăratul Etiopiei, Haile Selassie, făcînd o amplă analiză a situației din aceste teritorii, a denunțat, totodată, „țările membre ale jine mișcarea de eliberare națională și a denunțat, totodată, „țările membre ale O.N.U. care nu respectă rezoluțiile adoptate de majoritatea membrilor acestei organizații". „Situația gravă care domnește în Africa australă — arăta, la rîndul său, secretarul general al O.N.U., U Thant, care a participat la deschiderea conferinței — este cauza unor vii preocupări nu numai pentru statele independente din Africa, care o consideră pe bună dreptate drept o sfidare și o amenințare la securitatea și independența lor, dar și pentru membrii Organizației Națiunilor Unite".

O serie de evenimente petrecute în cursul acestui an au sensibilizat țările membre ale Organizației Unității Africane față de problemele decolonizării : proclamarea, în martie, a republicii în Rhodesia, tratativele financiare legate de proiectul construirii barajului de la Cabora— Bassa în Mozambic și hotărîrea Marii Britanii de a studia posibilitatea livrării de armament către Africa de sud. Examinînd situația din Rhodesia și pericolul pe care-l reprezintă măsurile de consolidare a regimului minoritar rasist, participanții au evidențiat că guvernul de la Salisbury beneficiază, ca și în cazul Portugaliei, de complicitatea unor membri ai pactului Nord-Atlantic fără de care nu ar putea să ducă atît de fățiș o politică legalizată de oprimare a majorității africane.

Deși la sesiunea ministerială a O.U.A. care a precedat reuniunea la nivel înalt se manifestaseră unele păreri divergente, și în ciuda demersurilor întreprinse de o serie de țări vest-europene pentru a determina schimbări în textul documentului, conferința a adoptat rezoluția care condamnă țările furnizoare sau care intenționează să furnizeze armament Pretoriei. (Cinci țări din grupul statelor francofone care la sesiunea ministerială și-au exprimat preferințe pentru o condamnare de ordin mai general, în principal împotriva Marii Britanii, au formulat unele rezerve). Totodată, președintele Kenneth Kaunda a fost mandatat să conducă o delegație constituită din patru miniștri de externe africani care va purta discuții cu guvernele vest-europene interesate, privind livrarea de armament către Africa de Sud, sprijinul acordat Portugaliei și construirea barajului de la Cabora — Bassa. Misiunea va fi lansată imediat după încheierea conferinței neangajaților de la Lusaka.

Reuniunea de la Addis Abeba a examinat și o serie de aspecte economice acute ale continentului. Între altele, s-a arătat că o parte din sumele afectate cursei înarmărilor pot fi utilizate pentru dezvoltarea economică a țărilor lumii a treia. Dezbaterile pe marginea ultimului punct de pe ordinea de zi, consacrat situației din Orientul Apropiat, s-au încheiat prin adoptarea unei rezoluții care cere „retragerea trupelor străine de pe teritoriile arabe ocupate" și sprijinirea misiunii Jarring în vederea unei soluționări conformă cu rezoluția Consiliului de Securitate din noiembrie 1967. S-a hotărît, de asemenea, ca viitoarea sesiune a O.U.A. să se țină la Kampala în Uganda, în iunie 1971.

Calificată de observatori drept una din manifestările de mare însemnătate ale continentului african, recenta conferință la nivel înalt a statelor membre ale O.U.A. a evidențiat, o dată în plus, necesitatea și importanța întăririi unității de acțiune a continentului african în lupta împotriva colonialismului și neocolonialismului. Căci, după cum se subliniază în mesajul președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, adresat conferinței de la Addis Abeba, „mișcarea de eliberare națională a popoarelor împotriva dominației coloniale, lupta tinerelor state împotriva imperialismului și neocolonialismului, pentru apărarea cuceririlor lor revoluționare și consolidarea independenței naționale, pentru dezvoltarea de sine stătătoare pe calea progresului și prosperității, exercită o influență crescîndă asupra dezvoltării sociale mondiale, asupra întregii vieți internaționale".

Rodica GEORGESCU

Crearea ORGANIZAȚIEI UNITĂȚII AFRICANE a fost hotărîtă de conferința șefilor de state și guverne africane din (22—25 mai) 1963, desfășurată la Addis Abeba. Inițial din organizație au făcut parte 29 de state : Algeria, Burundi, Camerun, Republica Africa Centrală, Ciad, Congo (K), Congo (B), Dahomey, Etiopia, Gabon, Ghana, Coasta de Fildeș, Liberia, Libia, Republica Malgașă, Maii, Mauritania, Niger, Nigeria, Ruanda, Senegal, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Tunisia, Uganda, Volta Superioară și R.A.U. La acestea s-au adăugat și alte state africane care și-au dobîndit independența în deceniul care s-a încheiat. Astăzi, din O.U.A. fac parte 41 de state, respectiv toate statele independente din Africa (cu excepția Republicii Sud Africane).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ale O.U.A. înscrise în Carta Organizației: întărirea unității și solidarității statelor africane; coordonarea și intensificarea cooperării; apărarea suveranității, integrității și independenței lor ; eliminarea din Africa a colonialismului sub toate formele sale; favorizarea cooperării internaționale ținîndu-se cont de Carta O.N.U. și Declarația universală a drepturilor omului.

ORGANELE O.U.A. : Conferința la nivel înalt a șefilor de state — conferință anuală ; Consiliul ministerial al miniștrilor de externe care se întrunește de două ori pe an ; Secretariatul general (înființat în iulie 1964), condus de un secretar general; Comisia de arbitraj; Comisia economică, tehnică, de cooperare socială și culturală; comitetul de eliberare (cu sediul la Dar Es-Salaam) dotat cu un fond special pentru sprijinirea mișcărilor de eliberare națională.

CONFERINȚELE O.U.A. :

— CAIRO 17—21 IULIE 1964 — cea de-a doua Conferință africană la nivel înalt; participă reprezentanți a 28 de state membre. Conferința a condamnat politica de apartheid promovată de R.S.A. și de Rhodesia de sud; a discutat propunerea Ghanei privind crearea unui guvern panafrican, propunere considerată ca prematură ; a constatat aplanarea, sub egida O.U.A., a conflictului de frontieră algero-marocan.

ACCRA (21—26 OCTOMBRIE 1965) — a treia conferință la nivel înalt care cere Marii Britanii să procedeze la înlăturarea cu forța a regimului I. Smith din Rhodesia.

— KINSHASA (11—15 SEPTEMBRIE 1967) — cea de-a patra conferință la nivel înalt; participă reprezentanți a 37 de state. Conferința discută cu prioritate problema Rhodesiei și a decolonizării. După șapte ani de tensiune, provocată de un conflict de frontieră, Kenya și Somalia hotărăsc să procedeze la un schimb de ambasadori pentru reglementarea problemelor în suspensie.

— ALGER (13—17 SEPTEMBRIE 1968) — cea de-a cincea conferință la nivel înalt; participă reprezentanți a 39 de state. În centrul dezbaterilor a stat conflictul nigerian — rezoluția adoptată „apelează la conducătorii seeesioniști pentru a coopera cu autoritățile federale în vederea instaurării păcii și unității Nigeriei". Conferința a reînnoit pe încă cinci ani mandatul lui Diallo Telli în funcția de secretar general.

— ADDIS ABEBA (6 SEPTEMBRIE 1969) — cea de-a șasea conferință la nivel înalt, care a reunit reprezentanți a 17 state. Problemele decolonizării și rasismului, războiul civil din Nigeria și criza din Orientul Apropiat fac obiectul principal al discuțiilor.

Orientul Apropiat

TENSIUNE ȘI EXPECTATIVĂ

În complexitatea evenimentelor legate de situația din Orientul Apropiat — care se succed într-un ritm febril și pe diverse planuri — observatorii se opresc cu prioritate asupra stadiului actual al misiunii Jarring, în împrejurările în care Israelul și-a anunțat hotărîrea de a nu participa la negocierile indirecte de la New York, „atît timp cît statu quo-ul militar inclus în acordul de încetare a focului nu va fi respectat și situația nu va fi restaurată". Explicînd poziția țării sale, premierul israelian Golda Meir arăta, într-un interviu radiotelevizat, că „aceasta nu modifică hotărîrea noastră de a angaja procedura tratativelor, dar atît timp cît R.A.U. încalcă și continuă să încalce încetarea focului, nu ni se poate cere să acceptăm asemenea tratative". După cum se știe, guvernul egiptean a dezmințit acuzațiile — din partea Israelului, iar mai recent din partea Statelor Unite — privind violarea armistițiului în zona malului vestic al Canalului de Suez, învinovățind guvernul israelian că el este acela care violează încetarea focului construind fortificații la est de Suez.

Comentînd hotărîrea Israelului de a „îngheța" misiunea Jarring, ziarul francez „Le Figaro" o apreciază ca „o luare de poziție foarte gravă — deoarece armistițiul a fost hotărît pentru o perioadă limitată iar factorul timp este de cea mai mare importanță... Armistițiul fragil de la 7 august este direct amenințat". De asemenea, guvernul britanic a declarat la 7 septembrie că regretă orice acțiune de natură să întîrzie negocierile arabo-israeliene începute sub auspiciile lui Gunnar Jarring, amintind — prin intermediul ministerului de externe — că Marea Britanie „acordă cea mai mare însemnătate realizării unor progrese rapide la convorbirile Jarring fiind singura perspectivă pentru o îmbunătățire reală și durabilă a situației din Orientul Apropiat". În cercurile diplomatice de la O.N.U. (U Thant și Gunnar Jarring consideră retragerea Israelului drept „tactică") se insistă totuși asupra faptului că diplomatul suedez își va putea continua consultările cu celelalte părți interesate și, mai ales, cu reprezentanții celor patru mari puteri sau miniștrii lor de externe cînd aceștia vor sosi la New York la deschiderea Adunării Generale pentru a „ieși din actualul impas".

Deși Casa Albă este nevoită să recunoască că misiunea Jarring a revenit la „punctul mort", ea și-a exprimat public convingerea că refuzul Israelului de a participa la convorbiri constituie doar o „amînare", „o întrerupere de moment", sperînd că negocierile „vor putea fi reluate în curînd". Săptămîna viitoare, apreciază observatorii, o dată cu sosirea premierului Golda Meir în S.U.A. și a reunirii la New York a unui mare număr de miniștri de externe pentru misiunea O.N.U., guvernul S.U.A. va încerca să facă demersuri pentru a reînnoda firele dialogului. În legătură cu apropiata vizită a premierului israelian — prevăzută inițial pentru luna octombrie — comentatorii opinează că se va încerca o depășire a „neînțelegerilor" dintre Washington și Tel Aviv manifestate după intrarea în vigoare a clauzei de încetare a focului. Totodată, se consideră că premierul israelian va căuta să-i convingă pe interlocutorii americani să grăbească furnizarea de avioane Phantom și de echipament electronic către Israel.

Încordarea situației din regiunea Orientului Apropiat este reflectată și de dificultățile prin care trece Iordania. „Un climat de insecuritate s-a instaurat la Amman", transmit agențiile de presă străine : schimburile de focuri au devenit cotidiene după înfruntările de săptămîna trecută între grupurile de guerilă palestiniene și forțele armate iordaniene. Și aceasta, în ciuda apelurilor la calm lansate atît de guvernul hașemit cît și de Comitetul central al rezistenței palestiniene. În legătură cu aceasta este amintit mesajul regelui Hussein adresat națiunii la 3 septembrie în care a ținut să asigure populația că „guvernul deține toată puterea necesară pentru a restabili calmul". „Am cerut guvernului — a declarat suveranul — să intre în contact cu Comitetul central al rezistenței pentru a examina situația și a lua măsurile în vederea lichidării provocărilor și asigurării securității și liniștii în țară". Subliniind că evenimentele tragice din aceste zile nu s-ar fi produs dacă s-ar fi respectat acordul iordano-palestinian încheiat în iulie 1970 sub egida R.A.U., Libiei, Sudanului și Algeriei, el a cerut punerea de urgență în aplicare a acestui acord. Comentatorii fac o distincție netă între discursul pronunțat de rege la 29 august — în care el a adresat un adevărat avertisment fedainilor — și actualul mesaj, remarcînd că de data aceasta suveranul a urmărît să exprime dorința sa de conciliere. La Amman se apreciază că Hussein vrea să se plaseze într-o poziție de arbitru și să lase în seama guvernului reglementarea directă a conflictului. Aceasta i-ar putea permite să joace un rol moderator și să calmeze „aripa dură" din armata regală. S-a remarcat, în același timp, că suveranul a trecut complet sub tăcere problema trupelor irakiene staționate pe frontul oriental în Iordania.

La rîndul ei, rezistența palestiniană a cerut săptămîna trecută convocarea de urgență a Consiliului Ligii Arabe pentru a examina situația din Iordania. Sesiunea extraordinară a Ligii — încheiată duminică — a fost una dintre cele mai scurte și mai destinse reuniuni din istoria organizației — subliniază observatorii. Potrivit președintelui Consiliului Ligii, rezoluția adoptată vizează „reglementarea definitivă a situației încordate din Iordania" : ea stipulează, în esență, crearea unui comitet cvadripartit însărcinat cu căutarea mijloacelor practice de a se pune capăt diferendului și incidentelor sîngeroase care opun autoritățile iordaniene rezistenței palestiniene. Membrii Comitetului, format din reprezentanții Algeriei, R.A.U., Libiei și Sudanului precum și a Secretariatului general al Ligii Arabe, vor trebui să se deplaseze la fața locului pentru a stabili contactele necesare cu părțile respective și să prezinte un raport în fața Consiliului Ligii, ale cărui lucrări vor începe la 12 septembrie la Cairo. (Între timp, guvernul libian a anunțat că nu va face parte din Comitetul de conciliere deoarece cele două părți în cauză „au neglijat total și pînă acum recomandările Comitetului similar, constituit în iunie 1970 de Conferința de la Tripoli"). După incidentele de luni, radio Amman a transmis știrea potrivit căreia între guvernul iordanian și Comitetul Central al rezistenței palestiniene ar fi intervenit un acord privind încetarea imediată a focului. Acordul a fost contestat însă de două dintre organizațiile palestiniene : Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei (condus de George Habache) și Frontul Democratic Popular pentru Eliberarea Palestinei (condus de Nayed Hawatmeh).

Atmosfera de încordare din Iordania pare să fie alimentată și de hotărîrea Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei (F.P.E.P.) de a reține pe teritoriul iordanian două din cele trei avioane recent deturnate de această organizație.

Problema ultimelor deturnări de avioane reține în modul cel mai serios atenția diferitelor capitale occidentale unde s-a declanșat o amplă acțiune diplomatică pentru a obține eliberarea pasagerilor și membrilor echipajelor. În urma unei reuniuni a ministrului de externe al Elveției, Pierre Graber, cu reprezentanții diplomatici la Berna ai S.U.A., Marii Britanii și R.F. a Germaniei, Comitetului Internațional al Crucii Roșii i s-a încredințat un „mandat colectiv" pentru a trata cu palestinienii problema eliberării pasagerilor reținuți în Iordania. Se pare că misiunea specială a CICR, sosită marți la Amman, va purta negocieri cu F.P.E.P. care cere punerea în libertate a tuturor deținuților palestinieni arestați și judecați în Europa occidentală, precum și a unui număr de palestinieni deținuți în Israel, în schimbul eliberării pasagerilor avioanelor deturnate.

Deturnarea sau încercarea de deturnare a avioanelor aparținînd unor companii de aviație civilă a determinat numeroase reacții de condamnare. „Atentatele la securitatea aviației civile internaționale sînt acte inumane", a declarat secretarul general al O.N.U., U Thant, cerînd adoptarea de măsuri prompte și eficiente împotriva pirateriei aeriene. Într-un editorial, ziarul egiptean „Al Ahram" subliniază, totodată, că asemenea atentate „nu încurajează pe nimeni să sprijine cauza palestiniană. Din contră, ele provoacă un sentiment de reprobare și condamnare". Marea Britanie, exprimîndu-și „grava îngrijorare" față de asemenea acte, a cerut chiar oficial guvernelor a șase state arabe să se prevaleze de influența lor pe lîngă F.P.E.P. pentru a li se pune capăt.

R. G.

interviul nostru

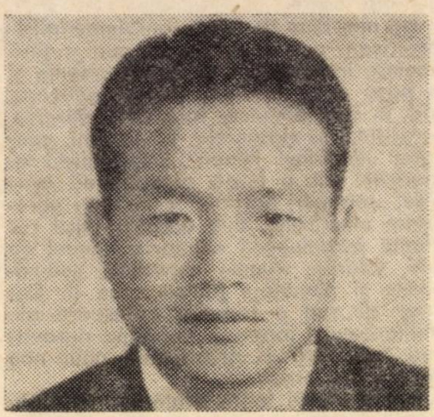

KANG IĂNG SĂP

ambasadorul R.P.D. Coreene la București

Ani de succese și avînt creator

S-au împlinit, la 9 septembrie, 22 de ani de la întemeierea Republicii Populare Democrate Coreene, moment de cotitură în istoria multiseculară a poporului coreean, deziderat pentru împlinirea căruia au luptat și s-au jertfit generații întregi ale acestui dîrz și neînfricat popor. Realizările înfăptuite în acești 22 de ani pe tărîmul construirii societății socialiste, eforturile depuse de poporul coreean în reunificarea pe cale pașnică și democratică a patriei ca și prietenia sinceră, stima și respectul reciproc, solidaritatea internațională existente între țara noastră și Republica Populară Democrată Coreeană sînt evocate de ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al R.P.D. Coreene la București, Kang Iăng Săp, în interviul pe care, la solicitarea revistei „Lumea", a binevoit să-l acorde redactorului nostru ILEANA NICOLAESCU.

— Cunoaștem vasta muncă constructivă depusă de poporul coreean sub conducerea Partidului Muncii din Coreea în dezvoltarea economiei, științei și culturii, în construirea cu succes a societății socialiste. V-am ruga, tovarășe ambasador, să prezentați cititorilor noștri unele din cele mai însemnate realizări înfăptuite în R.P.D. Coreeană în aceste domenii.

— R.P.D. Coreeană, care a moștenit strălucitele tradiții revoluționare ale glorioasei lupte armate antijaponeze, organizate și conduse nemijlocit de tovarășul Kim Ir Sen, marele conducător al poporului coreean de 40 de milioane, constituie o mare cucerire revoluționară, obținută printr-o luptă eroică de poporul nostru, sub conducerea clarvăzătoare a acestuia.

Unicul stat al națiunii coreene este R.P.D. Coreeană, iar guvernul R.P.D. Coreene reprezintă adevăratele interese naționale și voința întregului popor din Nord și din Sud. O dată cu întemeierea R.P.D. Coreene, poporul coreean a intrat în posesia unei arme și mai puternice, capabile să transpună în viață idealurile socialismului și comunismului în Coreea.

În cei 22 de ani de cînd a pășit pe noua arenă istorică sub steagul Republicii, poporul coreean — călăuzit de măreața ideologie Ciuce a eminentului conducător al revoluției, tovarășul Kim Ir Sen, și de linia trasată de acesta privind suveranitatea, independența și autoapărarea — a parcurs un drum glorios, realizînd progrese epocale și transformări uriașe. Poporul nostru, apărînd cu cinste independența și onoarea patriei, a zdrobit agresiunea armată a imperialismului american, care a făcut eforturi disperate în încercarea de a sugruma Republica încă din fașă. „Astăzi Republica noastră — spunea tovarășul Kim Ir Sen — a devenit un stat socialist independent cu o orînduire socialistă avansată și o bază trainică a economiei naționale de sine stătătoare, dispunînd de un puternic sistem defensiv al întregului popor și de o strălucită cultură națională".

Una din înfăptuirile cele mai de seamă realizate de Republică pe drumul încercat și glorios al revoluției constă în aceea că ea a consolidat unitatea politico-ideologică a maselor populare imprimîndu-i un caracter de monolit. Promovarea cu precădere a revoluției ideologice, revoluționarea și transformarea întregii societăți după modelul clasei muncitoare constituie o linie consecventă a partidului nostru, iar unitatea politico-ideologică de nezdruncinat a poporului nostru în jurul partidului și guvernului în frunte cu iubitul său conducător, tovarășul Kim Ir Sen, reprezintă temelia trainică a guvernului, a orînduirii de stat și sociale a Republicii, izvorul nesecat al energiei și al tuturor victoriilor poporului coreean. Tocmai pe baza acestei unități politico-ideologice a maselor populare a fost posibil să ia naștere în țara noastră mișcarea Ciăllima, care a devenit linia generală a Partidului Muncii din Coreea în construcția socialistă; datorită acestei mișcări, R. P. D. Coreeană a realizat progrese uriașe în toate domeniile: economic, cultural, ideologic și moral.

Un alt succes, din cele mai strălucite, obținut în acești ani îl constituie crearea unei baze solide economiei noastre independente, capabile să asigure rezolvarea prin forțe proprii a problemelor țării. Industria a progresat într-un ritm nemaiîntîlnit. În 1967, producția industrială crescuse deja de 22 de ori față de anul 1948 și a înregistrat în continuare, în ultimii doi ani, un ritm rapid de dezvoltare. Poporul nostru a creat o bază puternică proprie industriei grele cu pivotul ei, industria constructoare de mașini, precum și industriei ușoare, făcînd pași hotărîtori spre un stat socialist industrial dezvoltat. Ca urmare, țara noastră produce astăzi mașini și echipamente cu un grad înalt de automatizare, utilaje moderne inclusiv nave de mare tonaj, generatoare electrice de mare putere, satisfăcînd în general toate necesitățile interne de mașini și utilaje.

Colectivizarea agriculturii s-a încheiat în țara noastră încă în 1958, iar astăzi economia rurală a atins un înalt nivel de dezvoltare, în lumina indicațiilor date de tovarășul Kim Ir Sen în „Tezele cu privire la problemele agriculturii socialiste din țara noastră". În satele noastre s-a terminat, în esență, hidroameliorarea prin amenajarea unui sistem de irigare și drenare, capabil să înfrunte secetele sau inundațiile oricît de mari ar fi ele. Electrificarea a cuprins comunele într-o proporție de 100 la sută. Numărul tractoarelor la 100 de Tembo de teren agricol a ajuns la 1,46 buc. (15 C.P.). Ca urmare a chimizării rapide, au fost mărite considerabil cantitățile administrate de îngrășăminte chimice, ierbicide și insecticide. Astăzi, nu numai că satisfacem cu producția proprie de cereale necesitățile țării, dar am ajuns să avem și considerabile rezerve.

În țara noastră o pătrime din populație învață gratuit în școlile de diferite grade, inclusiv în cele peste 100 de institute de învățămînt superior, și a intrat în aplicare sistemul învățămîntului tehnic general obligatoriu de 9 ani. În prezent, în ramurile economiei naționale lucrează peste 426 000 de ingineri, tehnicieni și specialiști, adică de 19 ori mai mulți decît în zilele imediat următoare armistițiului, iar fabricile și întreprinderile moderne sînt construite, conduse și exploatate cu succes prin eforturile, înțelepciunea și munca lor.

Pentru a apăra cuceririle revoluționare împotriva atentatelor dușmanilor, guvernul Republicii, promovînd construcția economică paralel cu cea militară, a depus un efort imens în vederea întăririi capacității de apărare națională. Prin înfăptuirea liniei militare a partidului, — linie al cărei conținut principal constă în modernizarea și transformarea întregii armate într-o armată de cadre, în înarmarea întregului popor și fortificarea întregii țări — s-a format un puternic sistem defensiv național.

O dată cu accelerarea construcției socialiste, partidul și guvernul Republicii noastre au acordat o atenție deosebită îmbunătățirii și perfecționării continue a conducerii și îndrumării de către partid și stat, inițiind spiritul și metoda Ciăngsandri, sistemul de lucru De-an — un nou sistem de conducere a industriei, un nou sistem de îndrumare a agriculturii, planificarea unificată și detaliată și altele ceea ce a marcat o cotitură revoluționară în conducerea economiei socialiste.

Datorită poziției sale consecvente, antiimperialiste și antiamericane și politicii sale externe independente și principiale, prestigiul internațional al R.P.D. Coreene a crescut necontenit. Țara noastră între-

ține relații de prietenie și colaborare, pe baza principiilor de egalitate și respect reciproc, cu țările frățești socialiste și cu multe din țările Asiei și Africii care și-au cîștigat de curînd independența. Astăzi, pretutindeni în lume, avem numeroși prieteni, iar solidaritatea internațională cu revoluția noastră se întărește din zi în zi.

Într-adevăr, cei 22 de ani ai Republicii sînt 22 de ani de glorie, 22 de ani de luptă și victorii, 22 de ani de creație și de avînt.

— În decursul anilor, R.P.D. Coreeană a prezentat numeroase propuneri pentru realizarea năzuinței întregului popor coreean spre unificarea Coreei de către coreenii înșiși pe cale pașnică, pe bază democratică, fără vreun amestec străin. Vă rog să evocați stadiul actual al eforturilor poporului coreean în înfăptuirea acestui principal deziderat.

— Încă din primele zile ale dezmembrării arbitrare a patriei, ca urmare a ocupării Coreei de sud de către imperialiștii americani, guvernul R.P.D. Coreene a depus toate eforturile în vederea unificării pașnice a țării. Așa cum a spus tovarășul Kim Ir Sen : „Noi pornim întotdeauna de pe poziția că problema unificării, care este o problemă internă a națiunii noastre, trebuie să fie soluționată în mod independent, democratic și pașnic, fără nici un amestec din afară. Linia fundamentală cu privire la unificarea patriei, pe care o susținem în mod consecvent constă în realizarea unificării pe calea ținerii unor alegeri generale și libere atît în Nord cît și în Sud și formarea unui guvern central unificat și democratic, după ce vor fi retrase toate trupele străine".

Dispunem de toate mijloacele raționale și realiste de a depăși criza națională și a unifica țara prin propriile forțe. Calea spre acest țel constă în transpunerea în viață a propunerilor concrete de unificare independentă și pașnică a patriei pe care guvernul R.P.D. Coreene le susține în mod consecvent, conform liniei principiale trasate de președintele Kim Ir Sen.

Aceste propuneri se pot rezuma astfel :

— Retragerea trupelor agresoare imperialiste americane din Coreea de sud, încheierea unui tratat de pace între Nordul și Sudul Coreei și reducerea considerabilă a forțelor armate din Nord și Sud.

— Formarea unui guvern central unificat pe baza unor alegeri generale, libere și democratice în Nord și Sud.

— Realizarea, în caz de necesitate, înainte de unificarea completă, a Confederației Nordului și Sudului, ca măsură tranzitorie, menținînd regimurile sociale diferite existente în Nord și Sud.

— Dezvoltarea comerțului și cooperării economice, realizarea schimburilor și cooperării mutuale în domeniile științei, culturii, artei și sportului.

— Realizarea circulației poștale și a vizitelor persoanelor între Nord și Sud.

— Inițierea unor negocieri între partidele, organizațiile de masă și personalitățile din Nord și din Sud, pentru discutarea problemelor menționate mai sus.

Aceste propuneri ale guvernului Republicii, cele mai echitabile și mai rezonabile, se bucură de sprijinul absolut al întregului popor coreean din Nord și Sud, de simpatia unanimă a tuturor popoarelor iubitoare de pace din lumea întreagă. Cu toate acestea, imperialiștii americani și guvernanții care s-au succedat în Coreea de sud s-au opus cu îndărătnicie tuturor acestor propuneri, răspunzînd de fiecare dată eforturilor sincere ale guvernului R.P.D. Coreene cu acte de provocare agresive. Dar nu numai atît. Sub pretextul unei așazise „încălcări a politicii de stat", imperialiștii americani și clica lui Pak Cijan Hi arestează și întemnițează la întîmplare cetățeni care pronunță doar cuvintele de „unificare pașnică", supunîndu-i la pedepse aspre.

De mai bine de 25 de ani, imperialiștii americani ocupă partea de sud a țării noastre transformînd-o într-o colonie și o bază a lor militară, într-un adevărat iad, în care domnesc foamea și mizeria, terorismul și masacrele. În prezent, conform „doctrinei Nixon", imperialiștii americani fac o largă propagandă așazisei „retrageri parțiale" a trupelor agresoare americane. Sub această falsă reclamă perpetuează ocuparea Coreei de sud, întăresc trupele marionetă sud-coreene și plănuiesc introducerea în Coreea de sud a trupelor agresoare ale militarismului japonez, urmărind agravarea încordării și provocarea unui nou război în Coreea.

Toate aceste fapte arată clar că ocuparea Coreei de sud de către imperialiștii americani și politica lor agresivă constituie principalul obstacol în calea unificării patriei noastre, precum și sursa care generează o permanentă stare de încordare și pericolul unui nou război în Coreea. De aceea, unificarea pașnică a țării noastre este de neconceput, atît timp cît imperialiștii americani și slugile lor mai rămîn în Coreea de sud. Numai atunci cînd imperialiștii americani vor fi izgoniți, iar în Coreea de sud va triumfa revoluția democrat-populară, puterea luînd-o poporul în propriile mîini, va putea fi înfăptuită cauza unificării patriei noastre, prin acțiunea unită a forțelor socialiste din partea de Nord și a forțelor democratice din Coreea de sud. Iată de ce înscrierea de către țările socialiste și de către o serie de alte țări, pe ordinea de zi provizorie a celei de-a 25-a Sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., a problemei privind retragerea trupelor agresoare ale imperialismului american din Coreea de sud și a problemei privind dizolvarea „Comisiei O.N.U. pentru unificarea și refacerea Coreei" este întru totul justă.

O.N.U. trebuie să pună capăt discutării ilegale a problemei coreene, care este o problemă internă, de autodeterminare, a poporului nostru. De asemenea, ea trebuie să anuleze toate hotărîrile ilegale privind „problema coreeană", adoptate sub presiunea S.U.A., să discute și să ia hotărîri menite să ducă la retragerea trupelor agresoare imperialiste americane, care ocupă Coreea de sud sub egida O.N.U., la dizolvarea imediată a așa-zisei „Comisii O.N.U. pentru unificarea și refacerea Coreei" — instrument de sprijinire a agresiunii imperialismului american.

În prezent, popoarele tot mai multor țări își manifestă solidaritatea și sprijinul activ cu lupta justă a poporului nostru pentru izgonirea imperialiștilor americani și unificarea independentă și pașnică a patriei.

— Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană sînt legate printr-o prietenie sinceră, prin sentimente de stimă, respect reciproc și solidaritate în lupta împotriva cercurilor agresoare, pentru construirea socialismului. Cum apreciați evoluția relațiilor dintre cele două țări și perspectivele acestor relații ?

— Prietenia și colaborarea între R.P.D. Coreeană și R. S. România, bazate pe principiul egalității depline, al respectării reciproce a suveranității și al întrajutorării tovărășești, cunosc o dezvoltare și o întărire continuă în lupta comună pentru construirea socialismului, împotriva imperialismului.

După eliberare, poporul român, sub conducerea P.C.R., înfruntînd toate uneltirile mîrșave ale imperialismului și ale reacțiunii interne, a obținut succese remarcabile în revoluția și construcția socialistă. Elaborînd politica de industrializare a țării prin valorificarea rațională a resurselor naturale și a bogatelor sale rezerve, de dezvoltare cu precădere a industriei grele cu pivotul ei, industria constructoare de mașini, de dezvoltare multilaterală și în ansamblu a economiei naționale, P.C.R. a organizat și mobilizat în același timp poporul la înfăptuirea acestei politici. Ca urmare a consacrării tuturor forțelor luptei pentru promovarea cu succes a construcției socialiste, harnicul și talentatul popor român a creat o bază industrială, inclusiv industria constructoare de mașini, industria chimică și cea siderurgică, capabile să valorifice în mod rațional resursele țării.

Drumul parcurs de poporul român în cei 26 de ani de la eliberare a fost un drum al marilor victorii în lupta pentru crearea unei vieți noi. Printr-o vastă muncă plină de abnegație, poporul român și-a transformat patria înapoiată istoricește într-un stat socialist independent și prosper, care dispune de o industrie modernă și o agricultură înaintată.

În prezent, sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român, lichidînd toate urmările inundațiilor, desfășoară o luptă activă în vederea îndeplinirii cu succes a planului economic național din acest an — ultimul an al planului cincinal — și a sarcinilor programatice trasate de cel de-al X-lea Congres al Partidului.

Poporul coreean se bucură sincer de toate aceste succese obținute de poporul român și îi adresează călduroase felicitări.

Poporul român este solidar cu lupta justă a poporului coreean pentru izgonirea imperialiștilor americani din Coreea de sud, pentru unificarea independentă a patriei. Noi acordăm o înaltă prețuire acestui sprijin și ne exprimăm recunoștința pentru aceasta.

Constatăm cu satisfacție că relațiile între ambele noastre țări și popoare se dezvoltă zi de zi în bune condițiuni. Recenta vizită în R.P.D. Coreeană a delegației Marii Adunări Naționale și a Consiliului de Stat, condusă de tovarășul Emil Bodnaraș, a adus o contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor de prietenie și de colaborare între popoarele celor două țări. De asemenea, vizita în țara noastră a delegației militare române, condusă de tovarășul general-colonel Ion Ioniță, s-a desfășurat cu succes. În același timp, vizita în România a delegației economice guvernamentale din R.P.D. Coreeană, condusă de tovarășul Zăng Zun Thek, vicepreședinte al Cabinetului de Miniștri, a avut o semnificație deosebită pentru dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări.

Intensificarea în continuare a schimburilor economice, tehnico-științifice și culturale între R.P.D. Coreeană și România contribuie la dezvoltarea economiei și ridicarea nivelului de trai al popoarelor din țările noastre.

Îmi exprim convingerea că relațiile de prietenie și colaborare statornicite între popoarele coreean și român se vor dezvolta și mai mult pe baza principiilor marxism-leninismului și internaționalismului proletar, în interesul popoarelor celor două țări, al cauzei revoluției mondiale.

Urez din adîncul inimii poporului român să obțină succese noi în lupta pentru înflorirea și prosperitatea țării sale.

Bătălia computerelor

dr. Alexandru Puiu
și
Ovidiu Rujan

Printre produsele cele mai caracteristice pentru progresul științific-tehnic contemporan un loc de frunte ocupă, fără îndoială, **calculatoarele electronice.** Creație a revoluției științifice tehnice actuale, computerul devine un suport pentru promovarea progresului în cele mai diferite ramuri și activități.

În țările economic dezvoltate producția și folosirea calculatoarelor electronice au înregistrat evoluții care în ansamblul lor pot fi apreciate ca spectaculoase. Dar, ca și în alte domenii, numeroase și importante restructurări, zguduiri și disparități caracterizează aceste evoluții, piața capitalistă a calculatoarelor electronice fiind unul dintre terenurile în care se manifestă cu pregnanță acute înfruntări intermonopoliste. Prevalența monopolurilor americane dă loc, în ultimul timp, unei tot mai puternice replici vest-europene și japoneze, disputele interoccidentale amplificîndu-se. Avînd în vedere importanța deosebită a calculatoarelor, o adevărată bătălie se desfășoară, în prezent, în acest domeniu, pe piețele capitaliste.

Vest-europenii pierd supremația startului

Vest-europenii pot să-și revendice dreptul de pionierat, englezul A. M. Turing dezvoltînd în 1936 teoria generală a calculatoarelor, iar germanul Konrad Zuse realizînd în 1941 primul calculator. Abia cel de-al doilea — „ENIAC" — este creația profesorilor americani J. P. Eckert și J. W. Mauchley de la Universitatea din Pennsilvania (1946). Dar încă în perioada anilor '50 este consemnată trecerea rapidă a supremației de partea cealaltă a Atlanticului, în S.U.A., aici începînd producția industrială a ordinatoarelor. În S.U.A., încă din anul 1957, este folosit calculatorul cu tranzistori — de a doua generație (în comparație cu ordinatoarele anilor '50, denumite de prima generație, care utilizau tuburi electronice) — care devine preponderent în producția mondială în anii '60. Tot în S.U.A. a fost lansat, în 1964, ordinatorul de generația a treia. Dacă trecerea de la ordinatoarele de generația întîia la cele de generația a doua s-a făcut fără zguduiri notabile (producția și utilizarea acestora avînd loc încă pe scară redusă), un adevărat șoc în lumea producătorilor și a celor care utilizează calculatoare a produs lansarea, de către gigantul trust american „International Business Machines", a ordinatorului de generația a treia, I.B.M. 360, cu circuite integrate. Același trust pregătește în prezent lansarea celei de a patra generații de calculatoare, așteptată pentru anul 1971. Ca urmare a acestei situații, S.U.A. dețin actualmente de departe ponderea cea mai mare în producția mondială capitalistă de computere — peste 70 la sută —, iar întreprinderile americane, împreună cu filialele lor din străinătate, produc 95 la sută din totalul numeric al calculatoarelor electronice. S.U.A. alocă cea mai mare cotă din produsul național brut pentru ordinatoare — aproximativ 0,85 la sută —, față de Canada 0,48 la sută, Anglia 0,43 la sută, R.F.G. 0,39 la sută, Franța 0,37 la sută, Italia 0,25 la sută, Japonia 0,21 la sută. Avansul tehnologic a adus firmelor americane o poziție privilegiată pe piața mondială capitalistă a ordinatoarelor și avantaje imense din concesionarea licențelor, vînzarea brevetelor etc. În anul 1967, în țările capitaliste numai două firme produceau o gamă relativ largă de calculatoare fără a recurge la licențe americane : International Computers Limited în Anglia și Fujitsu în Japonia. Nu se cunoaște nici un caz în care o firmă străină să fi vîndut un brevet din domeniul ordinatoarelor către S.U.A. Circa 80 la sută din cele aproximativ 24 000 de calculatoare instalate în Europa occidentală au fost construite de companii proprietate americană, iar o parte însemnată din restul de 20 la sută a folosit pentru construcție licențe americane.

La începutul anului 1970, în țările capitaliste, parcul total de computere se ridica la peste 106 000, din care în S.U.A. — 70 000, în Europa occidentală — 23 900, în Japonia — 5 750 etc. După cum se poate constata, există un decalaj substanțial în folosirea calculatoarelor electronice între țările capitaliste dezvoltate și cele slab dezvoltate, dar și unul foarte important în cadrul primului grup de țări, S.U.A. deținînd singure de peste două ori mai multe computere instalate decît toate celelalte țări capitaliste dezvoltate luate în ansamblu. Repercusiunile unei asemenea situații sînt deosebit de importante, aceasta contribuind la menținerea și chiar adîncirea disparităților economice existente între țările respective.

Împotriva I.B.M. — „regele neîncoronat"

Industria monopolistă a ordinatoarelor cunoaște un marcat dinamism cantitativ și calitativ. Ea realizează în prezent o cifră de afaceri de aproape 13 miliarde dolari, în această ramură fiind antrenate peste 60 de firme producătoare și aproximativ 4 000 societăți de asistență tehnică și programare. Dar, poate ca în nici un alt domeniu, gradul de monopolizare este extrem de ridicat în producția de computere, piața mondială capitalistă fiind dominată de cîteva mari companii, în primul rînd de cele americane, dintre care se detașează indiscutabil „International Business Machines" (I.B.M.). „Suveranul informaticii", cum este denumit adesea în literatura occidentală, deține două treimi din producția și desfacerile mondiale pe piața capitalistă, avînd filiale cu o poziție cheie în domeniul computerelor în numeroase țări : R. F. a Germaniei, Italia, Franța etc. și realizînd anual vînzări de peste șapte miliarde dolari. Acestuia i se adaugă alte cîteva mari monopoluri americane, vest-europene și japoneze.

Existența unei astfel de situații, în care doar cîteva monopoluri au reușit să ocupe poziții dominante pe piață, nu înseamnă nicidecum dispariția și reducerea concurenței în acest domeniu. Dimpotrivă, se observă accentuarea ei deosebită în ultimul timp. Caracteristic este faptul că lupta de concurență îmbracă forme noi, mai amplificate, care angajează o adevărată bătălie atît între monopoluri, între diferitele grupuri de interese din cadrul acestora, cît și între înseși statele capitaliste. Dacă problema supremației absolute pare a fi tranșată, pentru moment, în favoarea trustului american I.B.M., confruntări acute au loc pentru cucerirea diferitelor piețe sau pentru obținerea unor poziții dominante în producția și desfacerea anumitor tipuri de calculatoare. Dacă I.B.M. a reușit să obțină poziții puternice în domeniul producerii și desfacerii computerelor „obișnuite", alte companii s-au specializat și continuă să se spe-

cializeze — drept contrapondere — în producția calculatoarelor mici (de birou) sau a celor foarte mari. Dar chiar și în ce privește domeniile „tabu" ale gigantului trust, ofensiva celorlalte monopoluri nu este nicidecum de neglijat. Acestea nu se pot „împăca" cu situația dominantă a I.B.M. Și mijloacele de luptă sînt dintre cele mai diverse. Este interesant de semnalat faptul că promotorii ofensivei contra „suveranului informaticii" sînt, în primul rînd, firmele americane. De pildă, se apreciază că General Electric a cheltuit în ultimii zece ani peste 250 milioane dolari numai pentru a lovi în interesele I.B.M. Însuși gigantul „General Motors" a refuzat să achiziționeze ordinatoare I.B.M., considerînd pur și simplu imprudent de a încredința secretele sale unei societăți care — după expresia unuia din membrii Consiliului de administrație al companiei General Motors — „frizează monopolul". Acuzațiile diferitelor firme americane producătoare de computere la adresa I.B.M. s-au înmulțit în perioada din urmă. Acuzațiile vizează „concurența neloială" practicată de I.B.M., care rezultă din pozițiile sale puternice, de monopol (de exemplu, I.B.M. nu vinde ordinatoare fără a livra, în același timp, și programele necesare deși alte companii pot vinde partea de programare la prețuri mai scăzute ; I.B.M. promovează mai mult livrarea ordinatoarelor prin închiriere decît prin vînzare, în scopul eliminării societăților de închiriere etc...). Conflictul a ajuns la un asemenea grad încît, cu sprijinul direct al Administrației (și chiar cu participarea acesteia), companiile Data Processing and Financial Corporation și Control Data precum și Departamentul Justiției au intentat un proces societății I.B.M. pentru concurență neloială.

În fața dominației americane, celelalte țări occidentale iau, în ultimul timp, măsuri tot mai hotărîte pentru a se elibera de hegemonia americană, de a afirma o poziție independentă în acest domeniu. O serie de țări vest-europene (Anglia, Franța, R.F.G., Italia) și Japonia depun eforturi susținute în vederea dezvoltării producției proprii. În unele țări, reacția în vederea dezvoltării unei industrii proprii este evidentă. În Anglia, de pildă, 40 la sută din producția de ordinatoare este independentă de filialele trusturilor americane, iar în Japonia, în perioada din urmă, progresele în această privință sînt notabile, manifestîndu-se o preocupare deosebită la nivel guvernamental de a sprijini și încuraja producția proprie de calculatoare. Pe piața mondială japonezii par deja să fi ocupat un loc de frunte în ce privește calculatoarele de birou. A reținut, în acest sens, în mod deosebit atenția faptul petrecut acum cîteva luni, cînd pentru prima dată o firmă străină, în speță japoneză, a reușit să plaseze chiar pe piața americană două calculatoare de producție proprie. Și ceea ce este considerat într-adevăr important este faptul că firma care a realizat această performanță — Fujitsu — nu lucrează pe baza tehnologiei americane. În Franța acțiunile în vederea afirmării unei poziții independente în producția și desfacerea calculatoarelor electronice sînt evidente. Încă acum cîțiva ani a fost întocmit un plan în acest sens — „le plan calcule" — care prevede construirea unor calculatoare proprii și asigurarea de către stat — direct sau prin intermediul său — a pieței de desfacere a acestora.

Specializare, comerț și concurență

Comerțul internațional cu ordinatoare este unul dintre cele mai dinamice, exporturile țărilor capitaliste la aceste produse crescînd în perioada 1962—1969 de peste trei ori. Principala exportatoare — S.U.A. — a deținut în anul 1969 circa 40 la sută din exportul total al țărilor capitaliste și, ceea ce trebuie remarcat, mai mult de ½ din aceste exporturi sînt îndreptate spre țările Europei occidentale, cel mai important client fiind R.F.G.

Amploarea crescîndă a comerțului internațional cu ordinatoare își găsește explicația și în tendința pronunțată de specializare a producției prezentă în toate țările capitaliste în afară de Statele Unite. De fapt și în S.U.A., cu excepția I.B.M. care produce o gamă largă de calculatoare, celelalte firme s-au specializat în producerea anumitor tipuri. În mare măsură acest proces de specializare la scară națională, prezent în Europa occidentală și în Japonia, este determinat și dirijat de filialele monopolurilor americane, care urmăresc astfel să-și mențină pozițiile puternice de pe piața acestor țări și în comerțul internațional, făcînd totodată jocul firmelor „mamă" din S.U.A. (Filialele I.B.M., de pildă, sînt orientate pe zone de piețe determinate, fiindu-le destinată o specializare severă în producție ; filialele din Franța produc calculatoare din seria I.B.M. 360 modelele 40, 50, cele din R.F.G. modelul 30, cele din Italia modelul 20, cele din bazinul Oceanului Pacific modelele 20 și 40). Într-o anumită măsură, țările respective văd în specializarea producției lor o modalitate imediată de a face față pe piața mondială puternicei concurențe americane (prin producerea unor sortimente restrînse, dar perfecționate). Poate cel mai sugestiv este cazul Japoniei, cel de-al doilea producător de computere dintre țările capitaliste. Japonezii au dezvoltat rapid, în ultimii ani, producția de minicalculatoare, atingînd în 1968 un nivel de producție de trei ori mai mare decît cel din urmă cu numai doi ani. Unele tipuri recente de minicalculatoare se disting prin însușiri deosebite. Astfel, firmele japoneze au realizat în anul 1969 un calculator electronic cu 13 circuite integrate, „Sakoni-Mini", avînd greutatea de numai 1,2 kg. După cum arătam, ca urmare a extinderii producției de minicalculatoare în Japonia, aceasta a ocupat un loc important pe piața mondială capitalistă în ce privește acest tip de ordinatoare : peste 50 la sută din producția de minicalculatoare japoneze făcînd, de altfel, obiectul exportului.

Teoretic, țările producătoare de calculatoare din Europa occidentală dețin o pondere însemnată în exportul mondial capitalist de ordinatoare — aproximativ 50 la sută. Dar, deocamdată, exporturile sînt făcute în fapt de filialele firmelor americane. (De pildă, pînă în prezent, principalul exportator francez a fost I.B.M. France, a cărui producție este destinată exportului în proporție de 40 la sută. I.B.M. deține, de asemenea, o pondere importantă în exporturile R.F.G., iar Honeywell în cele ale Angliei).

În condițiile în care, în fața situației arătate, țările vest-europene și japoneze încearcă să afirme din ce în ce mai mult o personalitate cu adevărat proprie în producția și exportul de calculatoare, iar firmele americane caută prin orice mijloace să-și conserve pozițiile dominante, concurența se anunță din ce în ce mai ascuțită, susceptibilă să declanșeze înfruntări tot mai acute.

De la „leasing" la „time-sharing"

Prețurile ridicate ale ordinatoarelor, îndeosebi ale celor de capacități mari, precum și uzura morală destul de rapidă frînează într-o măsură importantă vînzările acestora atît pe piețele interne cît și pe cele externe ; ca urmare, o oarecare extindere a cunoscut sistemul „leasing" (al închirierii). Dar sumele destul de mari solicitate într-un asemenea caz fac totuși ca aplicabilitatea acestui sistem să fie limitată. Soluția pare să fie oferită de sistemul „time-sharing" — folosirea calculatoarelor în „timpi partajați", prin care un ordinator de mare capacitate este pus la dispoziția mai multor întreprinderi (inclusiv a celor mai mici), de care este legat, efectuîndu-le diferitele servicii solicitate în mod succesiv. În acest fel, „time-sharing"-ul permite folosirea deplină a capacității de programare și constituie un pas important spre reducerea prețului de cost, contribuind la creșterea considerabilă a accesibilității calculatoarelor electronice mari.

În sistemul „time-sharing" un computer poate să fie folosit deocamdată de 100—130 de întreprinderi. Se consideră însă că, prin perfecționarea sistemului, numărul acestora va crește considerabil în anii următori, de pildă un calculator de calibru mare ajungînd la capacitatea de deservire concomitentă a 300 și chiar mai mulți abonați. În aceste condiții, taxa de folosire a unui asemenea calculator s-ar putea ridica doar la 500 de dolari pe lună, adică de 3—4 ori mai redusă decît taxa lunară de închiriere a unui calculator dintre cele mai ieftine. Suplețea și simplitatea sistemului au dus la lărgirea rapidă a pieței acestuia. O extindere deosebită cunoaște sistemul în S.U.A. Un studiu recent efectuat de „Auerbach Corporation" face cunoscut faptul că, în timp ce în anul 1968 piața americană a „time-sharing"-ului era de 70 milioane dolari, în 1969 ea atinsese deja 140 milioane, scontîndu-se că, în următorii cinci ani, va fi depășit nivelul de un miliard de dolari (adică o dublare a volumului tranzacțiilor în fiecare an). Și în acest domeniu concurența este deosebit de puternică, General Electric deținînd 40 la sută din piața americană a „time-sharing"-ului pare a fi cu cel puțin un pas înaintea gigantului I.B.M. care, cu numai 20 la sută, a pierdut în acest domeniu supremația.

„Time-sharing"-ul se dezvoltă şi în Europa occidentală, deşi faţă de situaţia din S.U.A., sistemul este încă la început. Extinderea „time-sharing"-ului presupune importante schimbări structurale în producţia de calculatoare în sensul creşterii ponderii elementelor periferice din sistem şi a miniaturizării accentuate a ordinatoarelor.

Computerul şi economia

„Dacă aş avea de desemnat partea de echipament care, mai mult ca oricare alta, ne-a permis să ajungem de la zborurile orbitale terestre ale lui Mercury la călătoria lui Apollo în jurul Lunii, într-o perioadă de 7 ani, aş alege ordinatorul", declara la întoarcerea pe Pămînt a primilor cosmonauţi care au păşit pe Lună, Christopher Kraft-jr., directorul operaţiunilor de zbor de la N.A.S.A. Un director al companiei Boeing remarca faptul că fără ordinatoare nu s-ar putea face analiza rezistenţei materialelor, nu ar putea să fie supravegheat zborul unui Jumbo 747 sau al unui avion supersonic, că, în lipsa calculatoarelor electronice, industria aeronautică ar stagna. Ordinatoarele au permis rezolvarea unor probleme dificile din domeniul fizicii nucleare, al meteorologiei, medicinii, din diverse alte domenii, găsindu-şi multiple aplicaţii practice şi impunîndu-se ca instrumentul fără ajutorul căruia este de neconceput progresul în numeroase sectoare ale activităţii economice şi sociale.

În acest sens este de remarcat extinderea rapidă a folosirii computerelor direct în producţia materială şi, în special, în activităţile industriale. Astfel, în anul 1969, ponderea echipamentului electronic folosit în industrie a fost de aproximativ 40 la sută din total. Cu ajutorul calculatoarelor, numeroase întreprinderi au un adevărat tablou de bord care le permite să prevadă cu destulă exactitate consecinţele unor decizii. În S.U.A., de pildă, se apreciază că folosirea ordinatoarelor a permis firmelor producătoare de automobile să scurteze termenul de elaborare a noilor modele de la aproximativ 2 ani la 9 luni. De asemenea, cunoscutele firme „Shell" şi „British Petroleum" consideră că prin folosirea calculatoarelor au reuşit să reducă cu 20 la sută cheltuielile de transport (care constituie 30—50 la sută din totalul preţului de desfacere). Se apreciază că băncile britanice realizează economii anuale de peste 25 de milioane lire sterline prin folosirea calculatoarelor electronice pentru prelucrarea informaţiilor etc. Ordinatoarele au dus la crearea unei noi ramuri industriale, şi, totodată, la apariţia unor noi funcţii, grăbind sensibil aplicarea cunoştinţelor ştiinţifice în procesul de producţie.

Fără îndoială, computerul se evidenţiază a fi un important factor al creşterii economice. Dar nu poate fi trecut cu vederea faptul că, în ciuda extinderii utilizării calculatoarelor în ţările capitaliste, de acestea nu beneficiază decît cîteva ţări industriale dezvoltate, pe întinse zone ale pieţelor capitaliste neexistînd ordinatoare sau chiar dacă există, acestea sînt foarte puţine şi încă departe de a avea o utilizare practică eficientă.

■

Pentru a-şi aduce contribuţia deplină, de care sînt capabile, la promovarea creşterii economice, a dezvoltării şi progresului uman, este necesar ca ordinatoarele să fie puse exclusiv în slujba programelor de dezvoltare paşnică, asigurîndu-se, în acelaşi timp, tuturor ţărilor un acces sporit la utilizarea lor. În acest sens, o importantă contribuţie poate aduce cooperarea internaţională pentru folosirea calculatoarelor electronice şi a tehnicilor de calcul în scopul dezvoltării. Aşa cum dezvoltarea economică accelerată a diferitelor ţări va găsi în viitor un instrument eficace în folosirea calculatoarelor electronice, instrument care nu poate lipsi dintr-o societate în care omul are probleme dintre cele mai complexe de rezolvat, tot astfel şi cooperarea internaţională nu poate neglija un domeniu care încă de pe acum, dar mai ales în perspectivă, poate reprezenta un resort pentru lansarea în viteză a procesului dezvoltării. Tocmai pornind de la această necesitate, România a iniţiat la O.N.U. în 1961 introducerea unui nou capitol în preocupările internaţionale — cooperarea internaţională pentru folosirea calculatoarelor electronice şi a tehnicilor de calcul în scopul dezvoltării.

Numeroase probleme stringente aşteaptă contribuţia majoră a calculatoarelor : dezvoltarea producţiei materiale, înlăturarea poluării apei şi atmosferei, ameliorarea culturilor agricole, îmbunătăţirea transportului urban, valorificarea imenselor resurse ale mărilor şi oceanelor, cucerirea spaţiului cosmic, eradicarea flagelului cancerului, însăşi eliminarea fenomenului anacronic al subdezvoltării care mai anchilozează încă exploatarea deplină a resurselor naturale şi imensului potenţial uman dintr-o mare parte a lumii. Utilizate pe scară largă în aceste direcţii, departe de pericolul de a deveni stăpînul lui, ordinatoarele sînt şi vor rămîne instrumente deosebit de utile ale omului în lupta acestuia de supunere a naturii, de a-şi apropia semenii şi de a promova progresul şi prosperitatea.

AU CRESCUT PUII...

Prin 1960, izbucnea primul conflict comercial important între Statele Unite şi Piaţa comună, în legătură cu exporturile americane de pui în C.E.E. Conflictului i s-a acordat atunci o semnificaţie deosebită — se vorbea despre „războiul puilor" — cu toată că, în fapt, era în joc o piaţă de numai 25 milioane de dolari. Acum, în urma recentei hotăriri americane care preconizează introducerea unui sistem de cote la importurile de textile şi încălţăminte (vezi „Lumea" nr. 36), piaţa ce face obiectul controversei „valorează" peste 500 milioane de dolari. Şi ceea ce este considerat şi mai important este faptul că, sensibil afectate, ţările Pieţei comune vor riposta. În cercurile comunitare de la Bruxelles a şi fost evocată posibilitatea instituirii unor taxe la importurile de grăsimi şi uleiuri — cu pretextul reducerii surplusurilor de unt din Piaţa comună — dar cu incidenţa directă, drept contramăsură, asupra importantelor exporturi americane de soia în C.E.E. Dacă cele preconizate vor deveni fapt — apreciază unii comentatori — atunci Statele Unite, deja nemulţumite de politica discriminatorie a Pieţei comune faţă de exporturile americane, ar putea răspunde prin măsuri similare în ce priveşte oţelul, automobilele sau produsele cosmetice. Şi, cine ştie, apoi totul s-ar petrece potrivit modelului reacţiei în lanţ...

Principalul lucru pe care l-a făcut Piaţa comună — spune Edwid Dale de la „New York Times" — este sistemul prin care şase ţări vest-europene invalidează comerţul mondial cu produse agricole, inclusiv — şi în mod substanţial — comerţul nostru (american n.n.). Asemenea aprecieri la adresa Pieţei comune pot fi auzite tot mai des în Statele Unite. Se menţionează, de asemenea, că pentru a se „îngrădi" cît mai bine în faţa produselor agricole din străinătate, ţările Pieţei comune cheltuiesc anual peste 7 miliarde dolari în vederea subvenţionării produselor proprii, obligînd totodată consumatorii să plătească în acelaşi scop alte 6—8 miliarde, produsele agricole fiind comercializate în C.E.E. la preţuri mult superioare celor mondiale. Realitatea este, însă, că şi S.U.A. procedează identic. Subsidiile acordate în medie pe lucrător ocupat în agricultură sînt relativ similare cu cele din Piaţa comună, deşi, în ansamblul ei, agricultura americană este mai competitivă. Şi nu e vorba doar de atît. În general ţările respective, pentru a asigura competitivitatea şi expansiunea exporturilor lor, au extins practica subvenţionării pe diferite căi a exportatorilor proprii, sporind în acelaşi timp creditele acordate direct importatorilor străini. Numai acestea din urmă au crescut, între 1965 şi 1968, în S.U.A. de pildă, de la 621 la 1 691 milioane dolari.

Escaladarea conflictului comercial nu poate fi separată de actualul context economic din S.U.A. Ritmul inflaţionist, mai puternic pe piaţa americană înseamnă o depreciere mai mare a dolarului faţă de alte monede occidentale ; ca urmare, mărfurile americane (inclusiv cele exportate) devin, comparativ, mai scumpe, iar cele importate din străinătate mai ieftine. Un exemplu edificator : preţurile la export ale produselor manufacturate au reprezentat în 1969 faţă de 1963 (nivel considerat 100) în cazul R.F.G. 105 la sută, în cazul Japoniei 105 la sută, dar 117 la sută în cazul S.U.A. Această împrejurare deteriorează o dată mai mult balanţa de plăţi americane, tocmai la ora la care mai insistent aproape ca oricînd, vest-europenii solicită Statelor Unite adoptarea unor măsuri energice în vederea echilibrării balanţei lor de plăţi. Nevrînd să renunţe la imensele cheltuieli militare în străinătate — cauza principală a deficitului — S.U.A., în faţa situaţiei instabile a economiei, cer partenerilor de peste Atlantic „să manifeste înţelegere" şi să includă în acest context ultimele măsuri protecţioniste americane. Vest—europenii, însă, nu par dispuşi, argumentînd că au arătat deja nu numai multă înţelegere dar au şi „ajutat" în mod substanţial S.U.A., acceptînd să păstreze în continuare imensele cantităţi de dolari, de care au fost invadaţi ani de-a rîndul datorită deficitului balanţei de plăţi americane şi care, acum, — reprezentînd de fapt uzine, fabrici, societăţi comerciale — pun în circulaţie produse ce le fac concurenţă chiar din interiorul propriilor pieţe.

I. Ş.

Panoramic peste Sofia

reportaj pe glob

ITINERAR BULGAR

Mihai Negulescu

Plovdiv, orașul binecunoscutelor tîrguri internaționale anuale

...Un munte, Vitoșa, veghează Sofia. Pe stînca aridă, izvoarele bat năvalnice, iar întrepătrunderea stihiei de piatră cu arhitectura și păienjenișul străzilor se petrece pe neobservate, de parcă orașul și-ar fi aruncat încă din vechime spre coamele muntelui hamacuri de liniște și de drumuri.

Urbea care pulsează sub veghea și reveria Vitoșei este prin forța lucrurilor un oraș ce echilibrează coamele și povîrnișurile vijelioase prin orizontalități stricte, prin linii așezate și învăluitoare, în mijlocul cărora activitatea diurnă, contemporană, a aproape 800 000 de sofieni, multiplică la infinit ipostazele unei biografii și radiografii naționale. Hărnicia, inventivitatea, dăruirea pentru scopul propus, sînt atribute prea generale ca să poată defini dintru început o schiță de portret colectiv. Și, totuși, fiecare întîlnire următoare cu oamenii, nu pot să nu-ți întărească stima și prietenia pentru cei care — mai presus de orice — știu să fie țării lor și trubaduri și gospodari deopotrivă.

Multimilenară, deschisă avid turismului modern, Sofia reprezintă un pol magnetic către care migrează continuu energiile unei națiuni. În riguroasa constelare tehnico-industrială ce îi însoțește edificiile, cetatea își trăiește anotimpurile cu vitalitatea faptului material al creației, cu voluptatea unor decenii eliberate în sfîrșit de dominația elenă sau romană, bizantină sau otomană.

Am ajuns la Sofia după ce străbătusem sute de kilometri prin țară. I-am vizitat muzeele și galeriile de artă contemporană, bisericile și parcurile, universitatea și stadioanele. Dincolo de sufiarea neodihnită a orașului de astăzi, Sofia, țara întreagă păstrează un cult neștirbit pentru suflarea trecută, pentru idealurile de libertate și cultură ce au însuflețit oamenii în a năzui spre o lume mai dreaptă și mai bună, spre neatîrnare. Ceea ce te întîmpină la fiecare colț de drum, pe orice drum și în orice colț de țară, sînt infinite lecții de istorie vie — ale monumentelor, ale plăcilor comemorative, ale tradiției orale. Sînt în Bulgaria multe locuri unde inima noastră, cugetul nostru de români, tresar cu emoție și venerație. Sînt atîtea locuri în Bulgaria, unde ne-am scris file esențiale de istorie. Dar oare doar noi ne avem morminte ale bunicilor risipite pe-acolo ? Nu a fost România, în toate timpurile, și îndeosebi Muntenia, în vremuri de cumpănă și restriște, aria de refugiu a celor mai buni fii ai țării de dincolo de Dunăre ? Grăitor peste decenii și veacuri, actul unei asemenea simbioze unește două pămînturi, două popoare. Ca român, ești primit în Bulgaria, în Sofia, pretutindeni, cu afabilitate, cu căldură. Și tot ca român, nu poți să nu remarci și să nu recunoști — dincolo de hărnicia proverbială a vecinului tău — ceea ce reprezintă pentru acesta tot ce are mai sfînt : tradiția luptei pentru libertate, monumentele, pietrele comemorative, baladele, altruista credință în ideal.

„...Eu nu sînt Hristo,
Radevski nu sînt,
Eu sînt soldatul credincios și fără nume..."

Reverberate în tălmăcire românească, versurile unui mare poet, transcrise din

Tabloul de comandă al centralei termice Mariţa

Rila, impunătorul monument de arhitectură bulgară, ocrotit de masivul muntos cu acelaşi nume

memorie, îmi captează de fapt atenţia spre fiecare casă, spre fiecare potecă, spre fiecare siluetă omenească. Dincolo de ascetele chipuri găzduite în subsolul-muzeu al catedralei ortodoxe, Alexandr Nevski, dincolo de icoanele medievale ale unor meşteri neştiuţi şi neîntrecuţi, Bulgaria conservă o amplă iconografie a eroilor. V. Levski, Hristo Botev, Hagi Dimităr, D. Blagoev, A. Ţancov, Gheorghi Dimitrov, Nicolai Vapţarov au înscrise nu numai pe lespezi, ci direct în fibra inimii, marile lor fapte, marile lor nume.

■

În drum spre masivul Rila, spre Rilski Monastir, spre izvoarele Iskarului, sau spre oricare alt ungher de ţară, anotimpurile te copleşesc cu însemnele unei naturi binecuvîntate, cu civilizaţia — de peisaj artizanal — a fiecărei localităţi, fie urbane, fie săteşti. Cu cîţiva ani în urmă, săpăturile efectuate în perimetrul unei aşezări din Cîmpia Tracică, au scos la lumina zilei, alături de aşezări datînd din mileniile IV şi III î.e.n., cel mai străvechi lăcaş funerar tracic, împodobit cu fresce şi înavuţit cu podoabe alese datînd dinaintea erei noastre. Reconstituită în constelaţia de icoane, de rit şi canon ortodox, din subsolul catedralei Nevski, necropola îi favorizează vechiului său locatar, peste care au căzut veacuri de pămînt, un renume împrospătat.

Mînăstirea din Rila, în schimb, n-a mai trebuit să fie revelată nimănui, ci cel mult restaurată din cînd în cînd. Edificat în preajma unei ctitorii datînd din anii 876—888 e.n., remarcabil monument de arhitectură şi artă bulgară, complexul monahal de sub muntele cu acelaşi nume a stat neîntrerupt deschis, un mileniu şi mai bine, în egală măsură tuturor fiilor neamului decişi a-şi închina viaţa propăşirii culturale, afirmării şi neatîrnării naţionale.

Scăpărătoarea bijuterie de piatră şi ţiglă a aşezămîntului monahal vieţuieşte într-un ungher de linişte monotonă ca sub o aripă a eternităţii. Masivul Rila, care o ocroteşte, este de altfel cea mai înaltă fortăreaţă geologică a Europei de sud-est (2 925 m), ocupînd locul al IV-lea pe continent, după Alpi, Sierra Nevada şi Pirinei. Pentru bulgari, Rila este sinonimul „frumuseţii maiestuoase". Stîncile vertiginoase, lacurile alpine, pădurile de conifere, pîrtiile de schi conferă masivului şansa unei binemeritate atracţii în agenda vacanţelor internaţionale.

Pe versantul dinspre est al muntelui, acolo de unde, prin apropiere, începe să-şi adune apele fluviul Mariţa, la Borovet, între molifţi şi vitraliul mişcător al ceţurilor matinale, ascultăm, într-o clipă de zăbavă, vocea acestei naturi generoase, liniştea acestui pămînt. Mica staţiune montană, sursă a împrospătării morale şi a vigorii fizice pare menită, aici, lîngă şoseaua alertă, unei şanse de echilibru.

■

De la înălţimea unde se află situată staţiunea turistică Borovet aveam să privim cu ochii minţii un element pe cît de simplu pe atît de grăitor pentru radiografia dinamismului contemporan al acestei ţări, dinamism generat de programul de construcţie socialistă a ţării. Undeva spre nord, la jumătatea drumului ce ne despărţea de Sofia, lăsasem în urma noastră, proptit în Barajul Iskar, unul dintre cele mai mari lacuri de acumulare ale Bulgariei, precum şi o mare hidrocentrală.

Faţă în faţă cu o recentă hartă economică a ţării, şi cercetînd minuţios, aveam să descopăr mai tîrziu, pe colanul vijelios al Balcanilor, nu mai puţin de 14—15 baraje, avînd staturi respectabile, zăgăzuind tot atîtea ape, declanşînd tot atîtea cavalcade de energie. Multe altele se mai aflau în construcţie, multe, de asemenea, îşi făceau loc, ca o geană îndărătnică — între posibilitate şi certitudine — în mintea proiectanţilor constructori şi visătorilor. În timp ce Marele Fluviu cunoaşte întîiia zăgăzuire la Porţile de Fier, nu departe de contopirea cu Dunărea a aceluiaşi Iskar, în amontele căruia ne aflăm, planuri comune, româno-bulgare, prevăd, de asemenea, mari zăgazuri şi turbine la Islaz...

Dincolo de industriala operă peisagistică, într-adevăr impresionantă, a creatorilor de baraje şi lacuri de acumulare, avea să ni se impună atenţiei — în aceeaşi branşă a energeticii — replica, întru nimic mai prejos, dată căderilor de apă de către marile rezerve de cărbune mediu (lignit), descoperite la suprafaţă în bazinul mijlociu al fluviului Mariţa, în judeţul Stara Zagora. Cu cheltuieli minime, devorînd zilnic zeci de mii de tone de lignit, termocentralele Mariţa-Est 1, Mariţa-Est II livrează anual industriei şi populaţiei trei, respectiv şase miliarde de kWh. În vecinătatea lor, prinde deja contur încă o termocentrală, de 800 MW, iar alţi trei giganţi sînt prevăzuţi a se edifica în actualul deceniu...

La Borovet, în inima munţilor, a vorbi despre lumină înseamnă a tălmăci în cuvinte iradierea tainică a pădurii de conifere. La Plovdiv, în schimb, la tîrgurile internaţionale anuale, aceeaşi expresie, acelaşi simbol al LUMINII se diversifică în evantaiul complex al unei economii naţionale ce-şi caută propriile căi de dezvoltare în chimie, în construcţia de maşini ş.a.m.d., economie în care puterea instalată în hidro şi termocentrale se reverberează multiplu, policrom, asemenea curcubeului ce vibrează în amintirea ploii căzute spre diguri, în aburii turnurilor de răcire de la Stara Zagora, în cerul de limpezimi al Bulgariei.

Santiago de Chile. Pavoazare electorală în favoarea lui Salvador Allende

Chile — UN SCRUTIN SEMNIFICATIV

Salvador Allende, candidatul Frontului Unității Populare — coaliție a socialiștilor, comuniștilor și a altor formațiuni de stînga — a obținut, în alegerile prezidențiale de la 4 septembrie, un succes remarcabil în fața adversarilor săi electorali: Jorge Alessandri, candidat conservator, și Radomiro Tomic, democrat-creștin. Cum însă, în Chile, președintele republicii nu este ales direct prin sufragiu universal decît în cazul în care obține jumătate plus unu din voturile exprimate, Salvador Allende, care nu a obținut decît 36,3 la sută din voturi, nu poate fi încă considerat președinte. Va aștepta trecerea a cincizeci de zile, timp în care, conform Constituției, cei 50 de deputați și 50 de senatori chilieni vor decide dacă el sau al doilea plasat, conservatorul Jorge Alessandri (34,9 la sută), va ocupa scaunul prezidențial, deținut din septembrie 1964 de democrat-creștinul Eduardo Frei.

Pînă acum, Congresul chilian a respectat tradiția, confirmînd verdictul popular și numind președinte pe cel desemnat în alegeri. De astă dată, unii observatori nu exclud însă posibilitatea ca parlamentul, avînd în vedere diferența relativ mică — 36,3 față de 34,9 — a voturilor acordate celor doi candidați și manevrele dreptei ce se vede deja amenințată, să-l desemneze pe conservatorul Jorge Alessandri.

Lui Salvator Allende i se alătură însă marea majoritatea a electoratului chilian, care vede în el pe reprezentantul stîngii, pregătit să aducă modificările structurale anunțate, pe linia intereselor naționale de dezvoltare economică și justiție socială, de lichidare a dependenței față de dominația străină.

Fondator al partidului socialist în 1943, senator începînd cu 1945, vicepreședinte și apoi președinte al Senatului, președinte al F.R.A.P. — Frontul de acțiune populară ce s-a opus în 1964 democrației-creștine, Salvador Allende este de aproape treizeci de ani, o figură de prim-plan a scenei politice chiliene. În prima sa conferință de presă post-electorală, doctorul Allende și-a trasat programul de guvernare în cazul în care Congresul îl va desemna în fruntea statului. Viitorul guvern de unitate populară — a subliniat el — „va recupera bogățiile țării din mîinile monopolurilor, în principal cuprul, care vor fi naționalizate". Abordînd problemele de politică externă, el a afirmat că „Chile va întreține relații diplomatice, economice și culturale cu toate țările lumii, inclusiv cu R.P. Chineză, Cuba, R.P.D. Coreeană și R.D. Vietnam în spiritul principiilor neintervenției și independenței".

În cercurile politice internaționale se consideră că, chiar dacă Congresul îl va desemna pe Jorge Alessandri, în ciuda victoriei lui Allende (care a fost felicitat de reprezentantul democrației creștine, Radiomiro Tomic), fapt interpretat ca semnificativ pentru votul din parlament, succesul electoral al candidatului Frontului Unității Populare este pentru America Latină un eveniment considerabil.

Rodica DUMITRESCU

OPINII DUPĂ O ÎNTÎLNIRE CU ROMÂNIA

Personalitate binecunoscută a vieții politice vest-germane, șeful oficiului federal de presă, secretarul de stat CONRAD AHLERS ne-a vizitat timp de o săptămînă țara; cu acest prilej, d-sa a avut posibilitatea să se întrețină cu o serie de personalități ale vieții publice și politice din România și să fie primit de președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, ca și de ministrul de externe, Corneliu Mănescu.

Reputat ziarist cu ani în urmă (a fost redactor-șef adjunct la revista „Der Spiegel"), dl Ahlers aduce în discuția pe care am avut-o cu dînsul ceva din degajarea și maniera directă de comunicare a vechii sale profesiuni.

Călătoria prin țară i-a oferit oaspetelui vest-german un prim contact nemijlocit cu realitățile românești și o înțelegere a lor mai profundă.

A plecat de la noi cu impresii puternice și felurite; ambianța prietenească pe care știu s-o creeze românii l-a însoțit peste tot. A fost în Moldova, unde a avut prilejul să aprecieze miracolul de cultură și istorie al mînăstirilor românești, a călătorit pe Valea Prahovei, a vizitat litoralul; a fost plăcut impresionat însă nu numai de aspectul turistic, ci și de imaginea industrială a României. L-a surprins — după cum ne mărturisea el — ritmul rapid, mai rapid decît în alte țări vizitate, al modernizării și industrializării României. A constatat o remarcabilă capacitate de organizare. Din cele văzute i s-a impus o concluzie: politica internă a țării, stabilitatea ei internă — cum s-a exprimat dl Ahlers — constituie o garanție a politicii noastre externe. A observat, de asemenea, că, în cazul unor probleme, care, de altfel, există în toate țările, se încearcă o rezolvare prin soluții judicioase, originale. Dezvoltarea internă și multilaterală a țării — a subliniat d-sa aceeași idee — constituie, matematic, condiția necesară a politicii externe.

Dl Ahlers ne-a vorbit, apoi, despre necesitatea promovării unor relații intereuropene întemeiate pe o reală egalitate în drepturi, ca o condiție esențială a înfăptuirii securității europene: reluînd o temă politică vest-germană pe care, ca purtător de cuvînt guvernamental, a avut numeroase ocazii să o dezvolte, a subliniat necesitatea recunoașterii realităților europene. Față de propusa conferință pan-europeană, d-sa a apreciat că, într-adevăr, în ultima vreme, o serie de țări occidentale au dat dovadă de o sporită receptivitate. Republica federală fiind, în ce o privește, de acord cu convocarea ei, deși există încă diferențe de vederi în aprecierea problemelor continentului.

Dl Ahlers releva apoi necesitatea îmbunătățirii relațiilor dintre cele două state germane apreciind, în context, ca favorabile condițiile pentru o a treia rundă (după Erfurt și Kassel) de convorbiri între reprezentanții celor două state germane. Abordînd, apoi, situația raporturilor R.F.G. cu țările socialiste, d-sa a relevat pașii pozitivi făcuți în ultima vreme și concretizați, în primul rînd, prin tratatul sovieto—vest-german și negocierile cu Polonia, care, după părerea sa, vor fi reluate curînd și se vor încheia cu un rezultat favorabil. Oaspetele întrevedea, totodată, și posibilitatea angajării unor convorbiri cu Cehoslovacia.

În ceea ce privește relațiile româno—vest-germane, dl Ahlers considera vizita făcută în R.F.G. de premierul român Ion Gheorghe Maurer ca un moment important în evoluția lor pozitivă și își exprima convingerea că guvernul vest-german este interesat în continuare să contribuie la îmbunătățirea și dezvoltarea raporturilor dintre cele două țări. În general, ne-a împărtășit speranța într-o substanțială îmbunătățire a relațiilor inter-europene, cu referire specială la cele dintre statele răsăritene și occidentale ale continentului.

Radu PASCAL

documentar „Lumea"

Şeicatele din Golful Persic

Orientarea guvernului britanic spre o reangajare limitată la „est de Suez" a provocat, după cum se ştie, reacţii negative în rîndurile unor ţări din regiunea Golfului Persic (Iran, Kuweit, Irak, R.A.U.), direct afectate de proiectele conservatorilor privind posibilitatea ca cei 7 000 de militari britanici să rămînă şi după 1971 în zonă. În încercarea de a dezamorsa această opoziţie, guvernul Heath a iniţiat o aşa-numită fază a consultărilor diplomatice „cu ţări care manifestă interes pentru viitorul Golfului Persic". În acest context se înscrie şi turneul — în plină desfăşurare — al emisarului ministerului de externe, sir William Luce. Dacă nu-şi pune prea mari speranţe în posibilitatea ca misiunea lui Luce să modifice atitudinea ţărilor sus-menţionate, în schimb, Londra mizează pe faptul că această misiune va obţine adeziunea şeicilor celor 9 emirate din golf pentru menţinerea prezenţei militare engleze şi că ea va reactiva proiectul constituirii Federaţiei şeicatelor — preconizată încă din februarie 1968 — care ar urma să devină un partener militar al Marii Britanii. Din federaţie ar urma să facă parte Bahrein şi Qatar, cărora li se adaugă cele şapte mici şeicate de pe Coasta Piraţilor, Dubai, Abu Dhabi, Sharjah, Ajman, Umm-al Quawaine, Ras-el Kheima şi Fujeira.

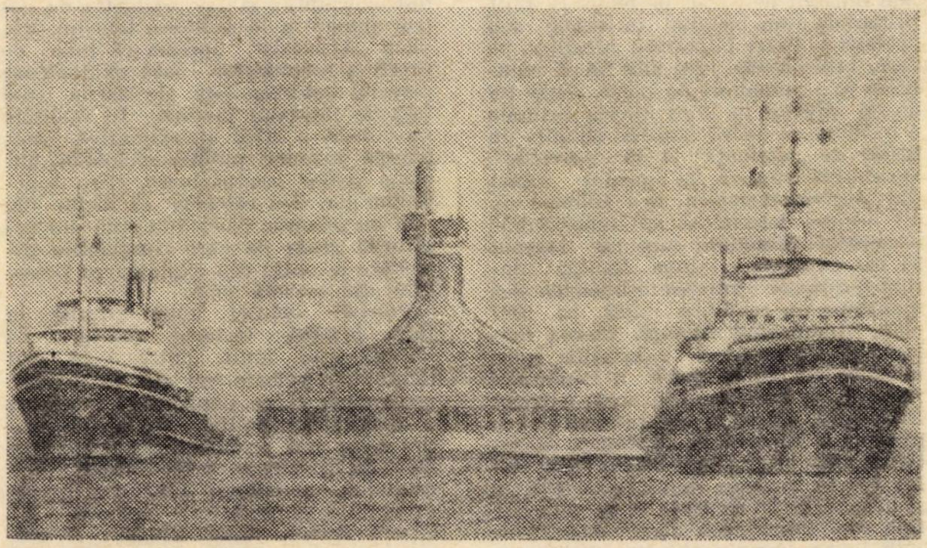

Uriaşul rezervor petrolier instalat în largul coastelor şeicatului Dubai, cu o capacitate de 80 000 m.c.

Ce se va întîmpla, în această zonă, în noile împrejurări ?

Deocamdată, observatorii subliniază incertitudinile şi neliniştea generate de faptul că Marea Britanie, prelungindu-şi prezenţa militară, îşi asumă în continuare un rol „de protector" în zonă, menţinînd la putere, în şeicatele de care ne vom ocupa mai jos, regimuri total nepopulare, care riscă să nu se păstreze mult timp după plecarea britanicilor... dacă ea va avea loc. De această perspectivă sînt conştienţi şi emirii care, în faţa vulnerabilităţii situaţiei lor politice, şi în dorinţa de a-şi apăra marile privilegii de care se bucură, au propus crearea amintitei federaţii. În plus, se sconta pe faptul că organizarea şeicatelor într-o federaţie ar înlesni reprimarea mişcărilor populare de eliberare, tot mai numeroase şi mai active în aceste teritorii. Dar, dincolo de teama comună în ce le priveşte viitorul, rivalităţile dintre şeici s-au manifestat încă din fazele preliminare ale elaborării proiectului. O serie de probleme ale federaţiei : cine să devină preşedinte, care trebuie să fie capitala, dacă trebuie să se ajungă mai întîi la un acord asupra unei constituţii a federaţiei sau ar fi preferabil să se numească mai întîi un organ executiv, şi o serie de alte chestiuni de acelaşi gen, au generat numeroase divergenţe agravate şi de faptul, de extremă importanţă, că între şeicatele ce urmează să compună federaţia există serioase disparităţi economice şi disensiuni de frontieră.

SCURTĂ ISTORIE A PETROLULUI

Teritoriul şeicatelor a fost colonizat în secolul al 16-lea de către portughezi. Ulterior, pe la începutul secolului 19, mai exact în 1819, marina engleză din India primea ordinul să restabilească „liniştea" în Golful Persic şi să lupte împotriva piraţilor, destul de numeroşi şi foarte activi pe acele meleaguri. Era o măsură menită a proteja drumul spre Indii. Prezenţa britanică în golf a devenit apoi o ocupaţie cu toate implicaţiile ce decurg din acestea : prezenţă militară dar şi fragmentarea coastei într-o mulţime de mici şeicate şi sultanate, învrăjbite între ele, potrivit vechii maxime „divide et impera".

Prin intermediul unor tratate bilaterale care datează de mai mult de un secol (1853 pentru cele de pe Coasta Piraţilor şi 1861 pentru Bahrein), Anglia se obliga să „apere" statele riverane golfului.

În 1920, maiorul neozeelandez Frank-Holmes se afla pe aceste meleaguri în calitate de specialist în foratul fîntînilor arteziene. În probele de pămînt pe care le recolta a găsit urme de petrol şi nu peste mult timp au început să apară sondele petroliere. Dar prevederile acelui „general treaty" încheiat cu Marea Britanie erau draconice şi interziceau acordarea de concesiuni fără aprobarea agentului politic britanic. De fapt, la început ele vizau pescuitul perlelor. Ulterior însă, prevederile amintite se vor aplica şi la petrol. Totuşi, puternica societate „Anglo-Persian" nu s-a asociat lui Holmes, care n-a ezitat să recurgă la americani, vînzîndu-le concesiunea sa din Bahrein. Petrolul propriu-zis avea totuşi să fie dat în exploatare mai tîrziu. Potrivit unei anecdote, un grup de oameni de afaceri dintr-unul din aceste şeicate se afla în S.U.A. pentru a negocia cumpărarea unei instalaţii de distilare a apei de mare. *„De ce nu săpaţi fîntîni ?"*, i-au întrebat interlocutorii americani. *„Imposibil*, au răspuns trimişii emirului. *Cum săpăm puţin, dăm de petrol"*. Apocrifă sau nu, anecdota explică foarte bine de ce aceste locuri sînt denumite azi „imperiul petrolului".

Așa a început noul destin al șeicatelor Golfului Persic, cu enormele sale repercusiuni sociale: răsturnarea structurilor tribale, desființarea unor îndeletniciri ca agricultura, pescuitul perlelor și al peștelui.

E mai interesant însă de urmărit în fiecare din șeicatele golfului acest complex proces, putînd totodată ca ficăruia să-i extragem o fișă documentară.

BAHREINUL — „RECALIFICAREA PIRAȚILOR"

Bahreinul, arhipelag compus din 30 de insule, unele de natură coraligenă, are o suprafață totală de 552 kmp și o populație de 182 203 locuitori.

Este primul dintre șeicate în care s-a descoperit petrol. Exploatarea propriuzisă a început de-abia în 1932. Pînă atunci, locuitorii din Bahrein se ocupau mai ales cu pescuitul perlelor. În 1819, britanicii s-au instalat în insule sub pretextul luptei împotriva piraților, pe care, într-adevăr, i-au silit să se recalifice în... pescuitori de perle. Peste un an (și ulterior în 1914) Marea Britanie a încheiat cu emirii familiei Khalifa un tratat de „asistență" și de „protecție". Dominația engleză, la început numai din motive strategice, și-a adăugat un alt interes determinat de importantele zăcăminte petroliere care au început să fie exploatate intens. Relația interese strategice—interese economice și-a menținut un echilibru pînă în 1967 cînd, abandonînd Adenul, Marea Britanie și-a transferat instalațiile bazei militare pe latura opusă a Peninsulei Arabice, în Bahrein. Din acest moment Bahreinul, situat în centrul golfului, a căpătat o importanță strategică deosebită, motiv pentru care britanicii au utilat foarte bine nu numai porturile, ci și aeroporturile militare și pe cel civil. Cea mai importantă bază britanică se află la El Hamala. O alta, navală, de la Moharak, a fost oferită cadou în 1952 de șeicul Bahreinului lui George al VI-lea, regele Angliei.

Petrolul este exploatat de „Standard Oil California", prin filiala Bahrein Petroleum Co. Pînă în 1950, șeicul din Bahrein nu primea decît trei franci pe tona de petrol extras sau trei milioane de franci pentru cele un milion de tone petrol produse anual. Apoi redevența a crescut la zece franci. Comparativ cu cea a altor șeicate, producția petrolieră bahreiniană este modestă. Există totuși enorme rezerve de gaze naturale dar, dintr-o serie de motive, printre care costul ridicat al transportului pe distanțe lungi, momentan ele nu sînt exploatate. În schimb, într-o continuă expansiune se află rafinarea petrolului.

Hotărîrea Bahreinului de a participa la Federația șeicatelor a întîmpinat unele opoziții din partea Angliei și Iranului. După consultări cu guvernul englez, Iranul a anunțat că este de acord cu o „reglementare rezonabilă și universal acceptabilă" a problemei. În acest sens s-a apelat la O.N.U., care a hotărît trimiterea unei misiuni în Bahrein pentru a sonda, la fața locului, opțiunile populației în ce privește viitorul teritoriului. Ulterior, misiunea a înaintat Națiunilor Unite un raport în care constată că populația din Bahrein „este virtual unanimă în dorința creării unui stat pe deplin independent și suveran" și adăuga că Iranul și Anglia au căzut de acord să accepte concluziile misiunii dacă acestea vor fi sprijinite de Consiliul de Securitate.

QATARUL — ÎN CURÎND „DAWLAT QATAR"

Situat la nord-est de Coasta Piraților, Qatarul este o peninsulă a cărei suprafață (22 000 kmp) este de aproape 14 ori mai mare decît cea a Bahreinului. În schimb, populația teritoriului este de numai 70 000 de locuitori. Independent din 1918, Qatarul a fost „protejat" în continuare de Marea Britanie. Cronologic, este al doilea șeicat în care, în 1948, s-a descoperit petrol și a început să fie exploatat. Prezența societăților petroliere datează însă mai de mult. Faimoasa și omniprezenta „Iraq Petroleum Company" apare aici sub numele de „Qatar Petroleum Co.". În 1935 ei i-a fost concesionată pe 75 de ani regiunea Dukhen, aflată în sudul emiratului, și azi producția de petrol ajunge la 15 milioane tone/an. Revista „Africasia" aprecia că taxa de profit a societăților care exploatează petrolul qatarian este de 200 la sută față de capitalul investit. În realitate nu-i decît o cifră aproximativă, companiile nefăcînd publice niciodată, nici chiar țărilor producătoare, cifra beneficiilor lor. S-a calculat că țările din golf nu primesc decît 5 la sută din veniturile reale pe care companiile petroliere le obțin din exploatarea petrolului din această zonă.

Potrivit opiniei unor trimiși la fața locului, Qatarul (alături de Dubai) este unul dintre cele mai importante șeicate, nu atît ca mărime geografică, ci ca pondere și amploare a activităților politice. De altfel, asupra celor trei probleme ale proiectatei federații (persoana președintelui, locul capitalei, constituție întîi sau organ executiv) minoritatea alcătuită din Qatar, Dubai, Ras-al-Kheima a propus localitatea Doha din Qatar, ca sediu al federației și pe emirul Dubaiului, Rașid, în funcția de președinte. Cît privește consiliul executiv, cele trei șeicate au pledat, nu fără logică, în favoarea tezei că acesta nu poate fi numit înainte de a se stabili printr-o constituție prerogativele acestui guvern.

La începutul lunii aprilie a. c. șeicul Ahmed Ben Ali Al-Thani, emirul Qatarului, anunța într-o proclamație radiodifuzată că în acest șeicat se va forma un guvern, făcîndu-se în acest fel primii pași pe calea independenței. Constituția provizorie dată publicității în urmă cu două luni care proclamă independența și suveranitatea Qatarului a intrat în vigoare la începutul lunii iulie. Guvernul a declarat că „se angajează să acționeze pentru modernizarea țării, în cadrul federației șeicatelor golfului". Independent, Qatarul se va numai „Dawlat Qatar".

ABU DHABI — NECESITATEA CALCULATOARELOR

La suprafața de 65 000 kmp are o populație de numai 25 000 de locuitori. Este cel mai mare din cele șapte șeicate situate pe Coasta Piraților. Din anul 1962 a devenit mare producător de petrol (24 milioane tone în 1968). Dacă am lua în serios criteriul brut al venitului național pe cap de locuitor abudhabienii ar fi printre cei mai bogați din lume. E ușor de bănuit însă că în realitate lucrurile nu stau de loc așa.

Despre șeicul Shakhbut, fost emir în Abu Dhabi pînă în 1966, se povestește că nu mai avea unde să-și țină banii de hîrtie, aceștia începînd să fie deliciul șoarecilor pînă cînd șeicul s-a încumetat să recurgă la cecurile băncii Eastern Bank. Încercînd să renegocieze contractele cu companiile petroliere pe bază de 50/50, Shakhbut s-a văzut înlocuit cu șeicul Zaid Ben Sultan Al Nahayan. Noul emir a inițiat o serie de măsuri pe plan intern cum sînt: crearea unui buget de stat, lansarea unui plan pe cinci ani și a unui program de urbanizare. O societate franceză, Sogreah este chiar pe punctul să „fabrice" o pădure artificială alături de drumul care duce spre vestita oază Buraimi. Astfel Zaid caută să-și cîștige popularitate pe plan intern și totodată să creeze condițiile care să justifice ambiția sa de a juca un rol deosebit în cadrul federației șeicatelor, pe care a inițiat-o împreună cu Dubaiul. Din acest ultim punct de vedere se pare că, într-un fel, au fost obținute unele succese. Sediul federației a fost fixat în Abu Dhabi.

Ceea ce a asigurat definitiv destinul șeicatului au fost noile puțuri petroliere marine, care sînt grupate în jurul unei insulițe numită Das, pînă de curînd un deșert. Șoselele s-au construit prin inundarea nisipului cu ulei brut pentru a-l face compact. Dacă șeicul Shakhbut nu și-a cheltuit beneficiile intrate în țară, după demiterea lui, Zaid are o altă concepție. Recent, a-nunța o telegramă de presă, el a comandat în S.U.A. calculatoare electronice care să-l ajute la ținerea în ordine a operațiunilor sale financiare.

Cine sosea la Abu Dhabi în urmă cu cîțiva ani, scrie un ziarist italian în „L'Espresso", din avion debarca în plin deșert lîngă o gheretă a vameșilor. Treizeci de zile mai tîrziu, revenind, călătorul găsea un aeroport construit din prefabricate, cu aer condiționat și Coca-Cola rece, iar în porturi erau debarcate luxoase automobile fabricate la Detroit pentru care nimeni nu plătea vamă. Mai departe, în șeicat, populația suferă de foame...

DUBAIUL SI „MENIUL FOCULUI DE ARTIFICII"

Situat ceva mai sus în peninsulă, Dubaiul deși mic, 3 900 kmp, este destul de populat — 60 000 de locuitori. Este poate cel mai surprinzător dintre aceste emirate, scrie „The Guardian", care adaugă: el „reprezintă pentru întreaga regiune un fel de antrepozit central, plin de forfotă și activitate, unde lucrurile sînt planificate cu grijă pentru zece ani de acum încolo, unde se face contrabandă cu totul, de la aur pînă la pompe".

În 1967 a fost descoperit petrol sub pămînt după ce cu un an mai înainte, sondele marine făcuseră același lucru. Petrolul a fost dat în exploatare puțin mai tîrziu, iar în 1969 producția a atins 4,5 milioane tone. „Monumentul" cel mai important din Dubai este în mod cert un rezervor gigantic de forma unui pahar de șampanie răsturnat, deservind platformele marine aflate în producție. El are o capacitate de 80 000 mc de petrol aprovizionînd direct petrolierele ce pleacă spre Europa sau alte părți ale lumii.

Șeicul Rașid bin Said Al Maktonm și-a sărbătorit intrarea în clubul emirilor petrolului cu un lux și un fast ieșite din comun. Lista meniului de la dineu n-a fost oferită „banal" pe o cuvertură de velur roșu brodat cu aur, ci adăugată unui „meniu al focului de

artificii" comandat la Londra, și ale cărui opt pagini amintind minunățiile jocurilor de artificii programate au fost revăzute și corectate de Royal Air Force. Seara s-a terminat cu un spectacol în aer liber, nu departe de plajă, la care asista numai șeicul moștenitor, în semn de deosebită considerație. Pentru că nici un emir nu uită că neglijarea sau contestarea persoanei moștenitorului ia deseori forme violente. Astfel, într-un șeicat vecin, din cei 14 ultimi emiri doar doi au murit în liniște și de bătrînețe, ceilalți 12 fiind asasinați. Mereu de un frate sau de un văr.

12 POLIȚIȘTI ȘI UN GENERAL

Sarjah are 2 600 kmp și 15 000 de locuitori. Capitala sa se află la numai 15 km de Dubai, importantul șeicat vecin. Probabil că are dreptate un ziarist francez cînd scrie în „Le Figaro" că emirul Sarjahului suferă supliciul lui Tantal atunci cînd vede profilîndu-se în depărtare primele buildinguri din Dubai și, mai aproape, sondele în producție. „Alah le-a dat lor petrol. Poate într-o zi ne va da și nouă", — declara șeicul Al Qaisimi ziaristului francez. Nu-i mai puțin adevărat însă că darul „trece prin mîinile unor companii petroliere care în acest șeicat n-au întreprins nimic". De peste 20 de ani, Dubaiul este acuzat că a răpit zece kilometri din coasta Sarjahului, și acesta este exact teritoriul în fața căruia se găsesc sondele marine.

Ajmanul cu 250 kmp este șeicatul cel mai sărac și cel mai puțin evoluat. Înconjurat de teritorii cu o soartă asemănătoare, Ajmanul, care este și cel mai mic dintre toate, începe cu un castel năruit. Apoi, kilometri de nisip sub care pînă acum nu s-a găsit petrol. Are 5 000 de locuitori, 12 polițiști și un general. La rîndul său, șeicul Rashid Ben Humaid Al Naimi își conservă averea și amintirile într-o valiză. În Ajman nu există conducte de apă, nici electricitate și nici străzi pavate. Șeicatul are în schimb venituri de pe urma emisiunilor filatelice, 266 de serii din 1966 pînă azi.

Umm-al Quawaine, șeicat cu 700 kmp, 3 000 de locuitori, fără petrol, este și el subdezvoltat din punct de vedere economic.

Nici *Ras-el Kheima*, cu o suprafață de 1 625 kmp și 12 000 locuitori, nu are petrol. Tradus, numele său înseamnă „Vîrful cortului" pentru că locuința căpeteniei tribului sau a șeicului a fost pentru navigatorii indigeni un important semn de navigație. În istoria pirateriei din golf, șeicatul Ras El Kheima a intrat ca cea mai importantă reședință a piraților. Pe timpuri avea 60 de vapoare și 20 000 de pirați. Azi economia sa este foarte slab dezvoltată, singurele posibilități reale avîndu-le agricultura.

Fujeira, 1 175 kmp, 3 500 de locuitori, are cele mai mari speranțe în exploatarea într-o bună zi a petrolului. Din 1966 societatea de uleiuri minerale din Bechum caută petrol. Fără nici o școală, porturi sau aerodrom. Fujeira este poate cel mai izolat șeicat. El nu are nici poliție și nici armată.

MASCAT ȘI OMAN — RIVALITATEA PETROLULUI

212 380 kmp și 600 000 de locuitori. „Sultanatul Mascat" și „Trucial Oman" sînt situate într-o zonă cunoscută înainte sub numele unic de Oman, care, cu puțin înainte de începutul secolului al 19-lea, a fost împărțită în două. În 1793 sultanul Ibn Ahmed a pus mîna pe putere atacînd și ocupînd nu numai fortărețele de pe litoral, ci și alte două mai importante : Mascat și Matruh. Prima a devenit capitala familiei Al Abu Said. În 1800, britanicii încheiau cu sultanul Mascatului un tratat de „protecție" care fusese precedat, doi ani mai înainte, de un altul — „de prietenie și comerț". Pînă în secolul XX relațiile între Mascat și imamul din Oman puteau fi calificate oricum numai amicale nu, arăta recent un comentator. Faptul se datora îndeosebi intenției imamului de a recupera teritoriul sultanului care se menținea datorită sprijinului străin. În 1920 părea că soluția certurilor a fost găsită. Prin tratatul de la Sib, Omanul devenea independent și era recunoscut de sultanul din Mascat și de către Marea Britanie. Amintitul tratat mai prevedea neintervenția reciprocă în treburile celor două părți și neagresiunea. Dar, o dată cu descoperirea și inaugurarea exploatării unei mari rezerve de petrol în Oman (producția în 1967 : peste 10 milioane tone), rivalitatea între cele două teritorii a reizbucnit, ea fiind alimentată și de Marea Britanie care dorea ca Omanul să se afle sub tutela sultanului prieten și aliat sigur. La 15 decembrie 1955, trupe engleze și din Mascat au trecut frontiera cu Omanul, au introdus starea excepțională și au izgonit pe imamul Galib Ben Ali. În iulie 1957, acesta revine în Oman, dar intervenția aviației britanice îl silește să se refugieze. Ca și în alte șeicate de pe coastă, imobilismul social, lipsa progresului și a civilizației sînt caracteristici esențiale ale vieții din Mascat.

Totuși, recent, viața politică a șeicatului a fost brusc „stimulată" de răsturnarea, după 38 de ani de domnie, a șeicului Said Ben Taimur, care a fost obligat să abdice în favoarea fiului său, Qabus Ben Said. Observatorii politici apreciază că revoluția de palat din Mascat nu face excepție de la regula schimbării protagoniștilor, la sugestia diplomației din metropola britanică. Mecanica „glisării" de la putere a conducătorilor locali s-a derulat în aceeași manieră și în 1966, în cazul șeicului Shakhbut (arestat de un ofițer și înlocuit prin fratele său Zaid), sau cu un an înainte, în cazul eliminării, tot la sugestia britanicilor, a șeicului Sarjah, în favoarea vărului său Khalid.

În acest context, ziarul „Guardian", analizînd „biliardul politic" jucat, e drept, între granițele aceleiași familii, remarca, cu ocazia venirii la putere a lui Ben Taimur : „La ministerul de externe (englez — n.n.) a domnit o mare satisfacție. Afirmația că Marea Britanie a fost aceea care a aranjat urcarea pe tron a fiului de 28 de ani al sultanului nu a constituit o noutate". „Satisfacția", de care pomenea ziarul, ilustrează în mod evident, după cum apreciază comentatorii, convingerea diplomației din metropolă că mutațiile spectaculoase de pe scena politică din regiunea Golfului Persic ar abate atenția populației de la problemele vieții economice și sociale, atît de sumbre din această zonă.

■

Acestea sînt șeicatele posibilei federații. Sau, dacă s-ar putea spune altfel, promisă dar compromisă, pentru că, după cum scria publicația „Le Monde Diplomatique" în zonă „s-a angajat o adevărată cursă între forțele conservatoare tradiționale și forțele în creștere ale revoluției".

Pe Coasta Piraților și în special în Dhofar, teritoriu minuscul ce aparține sultanatului Mascat, a luat o deosebită amploare mișcarea de rezistență. Aceste forțe patriotice și-au propus să înlăture regimul opulenților șeici, să folosească uriașele resurse naturale în interesul propriului popor și să creeze în acest fel bazele sigure ale unei adevărate independențe.

Luptele duse în unele locuri mai ales în Dhofar, unde configurația muntoasă a terenului este prielnică luptelor de partizani, s-au bucurat de succes. Recent, într-un interviu acordat revistei „Africasia", un reprezentant al Frontului Popular pentru Eliberarea Golfului Arabic ocupat arăta că organizația sa controlează la ora actuală cea mai mare parte a teritoriului și mai multe orașe de coastă. În zonele eliberate, Frontul desfășoară acțiuni de alfabetizare a maselor și emancipare a femeii, de inițiere a populației în mînuirea tehnicii de luptă. Lupta condusă de F.P.E.G.A.O., o organizație omogenă și tînără, deși este supusă unor încercări de izolare de către cercurile colonialiste, se extinde sub diferite aspecte și în celelalte șeicate din Golful Persic. În Bahrein, de pildă, unde economia s-a dezvoltat mai lent în comparație cu cea a Abu-Dhabiului, pentru că producția petrolului e mai modestă și mai constantă, aspirațiile patriotice s-au îmbinat cu creșterea acțiunilor revendicative ale muncitorilor și cu declanșarea unor greve de amploare. F.P.E.G.A.O. este de părere că federația șeicatelor nu constituie altceva decît o soluție menită să camufleze prezența cercurilor colonialiste în golf, în fapt o posibilitate a acestora de a proteja interesele monopolurilor petroliere sau, cum scria un comentator, o modalitate a foștilor ocupanți „de a pleca rămînînd totuși".

Elementele noi și foarte importante care au intervenit : mișcarea anticolonialistă, creșterea conștiinței politice și înmulțirea acțiunilor revendicative ale muncitorilor petroliști, au modificat în mod deosebit datele situației. În aceste împrejurări, cît de reale sînt perspectivele de realizare a unei adevărate reuniuni a celor 9 șeicate atîta timp cît ea nu vizează transformări structurale în sensul progresului social în cadrul emiratelor de pe coasta Golfului Persic ? La această întrebare, răspunsul cel mai apropiat de adevăr îndeamnă la analogii. Perspectiva unei asemenea uniuni nu e mai viabilă ca aceea a federațiilor din Arabia de sud și Africa centrală, ca să nu mai amintim alte proiecte, toate de inițiativă britanică, toate moarte în fașă... Într-un fel, problemele capitalei, președintelui, constituției și altele și-au găsit rezolvarea, dar aceasta este numai provizorie și se referă la fapte secundare. Dacă intenția de a o crea se menține în continuare, necesitatea constituirii federației este pusă însă sub semnul întrebării de către masele populare.

Dumitru CONSTANTIN

Alfred Kastler (dreapta) și acad. Horia Hulubei într-o pauză a Congresului AMPERE

În 1966, plenul Academiei din Stockholm a conferit premiul Nobel pentru fizică, prin vot unanim, unui fizician francez pe atunci prea puțin cunoscut, profesorul Alfred Kastler de la Institutul de spectroscopie hertziană din Paris. Alegerea făcută de înaltul for academic consacra, în fața lumii întregi, personalitatea și opera unui savant discret, modest, însuflețit de un puternic spirit de echipă și de o inegalabilă poftă și putere de muncă. Din laboratoarele sale albe, izolate, cvasi-inaccesibile, în care lucra, de multe ori, pînă la 16 ceasuri pe zi, într-o armonioasă colaborare cu asistenții și elevii săi, Kastler a reușit, după îndelungi și minuțioase eforturi, să dea fizicii contemporane cea mai fină modalitate de cercetare și măsurare a fenómenelor din universul mic, cunoscută azi, în lexicul uzual, sub numele de rezonanță magnetică.

E greu de apreciat celebritatea unui savant ca Alfred Kastler. Numele său e întîlnit rareori și chiar atunci se întîmplă ce se întîmpla cu Albert Einstein : toată lumea era convinsă că el a făcut o enormă descoperire, despre care nu știa nimeni, nimic. Ar fi, totuși, nedrept să nu constatăm că, în zilele noastre, expansiunea marilor idei și invenții este incomparabil mai bine servită de mijloacele moderne de informare decît la începutul acestui veac. Iar între fizicieni, indiferent de nuanța preocupării lor specifice, de locul unde lucrează și de generația căreia îi aparțin, Alfred Kastler este deopotrivă de admirat și de iubit pentru autoritatea sa științifică și pentru înțeleapta sa omenie. În ultimii 25 de ani, lucrările sale teoretice și practice din domeniul fizicii cuantice, al electronicii, al rezonanței magnetice, privind structura fină a materiei, metode și mijloace noi de analiză și cunoaștere a interacțiunilor subtile din universul subatomic i-au adus o binemeritată notorietate. În 1950, împreună cu un grup de fizicieni din cîteva țări, preocupați de lucrări similare, Kastler a întemeiat Asociația Internațională AMPERE, al cărui titlu complet, „Atomes et Molecules Par Etudes Radio-Electriques", a fost, în bună parte, printr-o coincidență fericită, prescurtat în formula ce reproduce numele lui André Ampère, părintele electromagnetului și electrodinamicii, precursor ilustru pe drumul glorios al fizicii moderne.

Asociația Internațională AMPERE s-a dezvoltat continuu și repede, ajungînd să includă acum instituții academice, asociații științifice și personalități de pe toate continentele. „Ne mai desparte de universalitate, spunea actualul ei președinte de onoare, Alfred Kastler, un singur pas — unul foarte mare, pentru înfăptuirea căruia trebuie să facem totul — și anume prezența savanților chinezi în rîndurile noastre".

Profund convins că pacea poate fi apărată și consolidată prin cooperarea internațională loială, nediscriminatorie, prin schimbul sincer de opinii, Kastler consideră că oamenii de știință au un rol primordial în realizarea acestor deziderate.

Publicăm alăturat convorbirea profesorului Alfred Kastler cu redactorul nostru MIRCEA GRIGORESCU.

Alfred KASTLER

laureat al Premiului Nobel

ne vorbește despre :

• „rezonanța magnetică" în viața de toate zilele
• laseri și maseri
• secunda oamenilor de mîine

Am avut prilejul de a-l întîlni între două ședințe de lucru, ale celui de al 16-lea congres și colocviu AMPERE, desfășurat săptămîna trecută în capitala noastră.

– Îmi place atît de mult soarele acestei după-amieze bucureștene, încît cred că cel mai bun cadru pentru convorbire ar fi esplanada din jurul frumosului sediu în care găzduiesc prietenii noștri români lucrările colocviului. Sper că și dumneavoastră, ziariștii, iubiți, deopotrivă cît noi, fizicienii, darul acesta de neprețuit al naturii, esență a existenței și a cunoașterii, lumina Soarelui...

– Vă asigur că da...

— ...Să nu ocordați prea multă importanță faptului că încă n-am înțeles-o pe deplin, că nu-i știm structura intimă, că este, pentru noi, fizicienii, cînd undă, cînd corpuscul, cînd amîndouă de-o dată și că rămîne mereu nouă, surprinzătoare, dezvăluind treptat, cu prudență, cu zgîrcenie, misterele universului și ale vieții. Întotdeauna contemplu jocurile luminii cu emoție.

– Să fie oare un semn că preocupările dumneavoastră se îndreaptă, acum, spre cuantele de fotoni ?

– Nu. Presupun că întrebarea vrea să surprindă vreo preocupare de-a mea actuală...

– Sau recentă...

– Nici una, nici alta. Lumina, înțeleasă ca instrument de lucru în laboratoarele de fizică este, bineînțeles, foarte prețioasă, mai cu seamă în formele ei cele mai greu sesizabile, în imperceptibilele raze, care nu ajung să impresioneze ochiul omenesc, dar pot pătrunde profund în materia vie și nevie, iluminînd ca un reflector cu ajutorul căruia investigația noastră poate ajunge pînă dincolo de barierele atomului. Unul din cele mai interesante și fecunde procedee actuale de laborator, pentru cunoașterea universului mic, este „pompajul de lumină", operație de mare finețe, în care lumina își arată nemărginita ei facultate de a fi auxiliarul cel mai subtil și mai pătrunzător al oamenilor de știință. Se înțelege că mă pasionează fizica luminii, în același grad în care mă pasionează lumina lui Picasso și uimitoarea gamă de lumini pe care o admir, de cîteva zile, în acest sfîrșit de vară în România... Nu vreau să vă dezamăgesc dar nu vă pot spune nimic despre lucrările mele actuale. Să nu uitați că sînt un om de 68 de ani...

– Tinerețea omului de știință !

– Poate că da, mai ales dacă ne gîndim la limita de azi a vieții omenești. Totuși, există o limită și pentru munca de laborator, unde exigențele fizice sînt, de cele mai multe ori, copleșitoare. De fapt, de vreo cîțiva ani, fac mai mult pedagogie și, pe alocurea, administrație. Una din marile mele bucurii este să urmăresc lucrările colegilor mai tineri. Se spune, în mod rutinier, că le „supervizez". În realitate, le admir pentru ingeniozitatea și îndrăzneala lor. Nimic nu mai pare a fi deplin și definitiv stabilit. În fiecare zi, o idee nouă, rezultatul neașteptat al unei experiențe ne dau nebănuite satisfacții. Locul meu de activitate este, acum, „Școala normală superioară" din Paris. Pînă nu de mult, promoțiile acestei instituții, cu mari tradiții în cultura franceză, erau destinate exclusiv carierei profesorale. După cel de al doilea război mondial a fost creat, pe lîngă „Școală", un vast laborator pentru cercetări fundamentale în fizică și chimie, în ramurile noi ale acestor științe și în zonele lor de interferență. Cred că acest laborator a creat gustul pentru cercetare. În ultimul deceniu, un număr tot mai mare de absol-

venți se îndreaptă spre laboratoarele de specialitate și laboratoarele industriale. Activitatea lor se arată extraordinar de fecundă. Vorbim adesea – și dv. scrieți frecvent – despre viteza cu care crește știința. Această viteză nu se alimentează din ea însăși, ci din creșterea consecventă a numărului de cercetători. Vă pot spune, cu mîndrie, că „Școala" noastră de la Paris recrutează, instruiește, apoi trimite în primele linii ale minunatelor bătălii ale cunoașterii și progresului foarte mulți tineri, înzestrați cu pasiune și competență. Am creat – sau mai bine zis s-a creat de la sine – spiritul de echipă, exprimat printr-o evidentă dorință de colaborare între absolvenții noștri – precum și între echipele noastre și fizicienii din alte țări. Mai este, oare, nevoie să subliniez cooperarea intensă cu școala românească de fizică ?

Tema principală a lucrărilor pe care le urmăresc și de a căror evoluție sînt interesat, în primul rînd, coincide, firește, cu una din tezele colocviului de la București, anume metoda optică a rezonanței magnetice.

– Premiul Nobel...

– Exact. Premiul mi-a fost acordat pentru lucrările în acest domeniu special. Dar nu vreau să spun „pentru lucrările mele", ci „ale echipei noastre", din laboratorul de spectroscopie hertziană, în fruntea căreia se află colegul și colaboratorul meu, profesorul Jean Brossel. La drept vorbind, premiul Nobel a venit în 1966, la două decenii după ce metoda noastră fusese pusă la punct. Lucrările fundamentale erau încheiate în 1944–1945. Jean Brossel și cu mine socoteam că una din căile cele mai interesante în tentativa de cunoaștere intimă a structurii materiei, la nivelul moleculelor și mai adînc, la nivelul atomilor, o constituie studiul interacțiunilor luminii cu materia. Fenomenul acesta nu este greu de observat. Îl vedem în jurul nostru, în fiecare clipă. Știm că lumina ne relevă forma obiectelor, viața și mișcarea ființelor și că, la rîndul ei, materia absoarbe lumina, o utilizează în procese esențiale, ca fotosinteza. Există, însă, fenomene mult mai subtile decît cele ce pot fi observate cu simțurile omenești. Se știa, din 1937, mulțumită observațiilor făcute de savantul american Rabi și școala lui de fizicieni, că particulele fine ale materiei sînt influențate de prezența unui cîmp magnetic, care produce anumite perturbări în minuscula lume a moleculelor și atomilor. Aceste perturbări erau, însă, foarte greu observabile, cu uneltele aflate, pe atunci, în laboratoarele de fizică.

Ani de-a rîndul, un număr mare de cercetători s-au străduit să pună în evidență interacțiunea cîmpurilor magnetice statice și variabile cu materia. Era limpede că undele electromagnetice, identificate și aplicate de Heinrich Hertz, puteau pătrunde în structura intimă a materiei. Penetrația aceasta nu rămînea fără urmări. Se produceau evenimente, nemărginit de mici și de rapide, în aglomerațiile atomice. Dar dacă undele hertziene erau capabile, la scară mare, să ne transmită semnale atît de prețioase ca telegramele și emisiunile radio, mesajele lor din structurile atomice rămîneau înafara limitelor noastre de percepere.

În anii celui de al doilea război mondial, eforturile fizicienilor de a descifra enigma atomului au fost mai intense ca oricînd...

Știu ce-mi veți spune. Știu, evident, care a fost cea mai importantă și cea mai gravă consecință a acestor cercetări. Gîndul tuturor merge, spontan, spre bomba atomică. Totuși, nu a fost singurul rezultat al acelor ani de muncă. Savantul sovietic Zavoiski și grupul său de fizicieni, savanții americani Purcell și Felix Bloch nu au încetat studiul interacțiunii descoperite de Rabi. În același timp, echipa noastră a pus în lucru o ipoteză nouă. Dacă un cîmp magnetic influențează starea atomilor din substanțe, s-ar putea ca, la rîndul ei, materia, în anumite condițiuni, să aibă și ea o influență asupra cîmpului magnetic. Deci, inversul demonstrației făcute de Rabi. Această răsturnare s-a dovedit foarte fecundă. Am descoperit, într-adevăr, „rezonanța magnetică", mult mai ușor detectabilă și măsurabilă, mai ales după dezvoltarea tehnicii ultrahertziene. Alterațiile produse în structurile atomice de acțiunea cîmpurilor magnetice au un ecou imediat, o replică, ce alterează la rîndul ei cîmpul magnetic sau, mai precis, circuitele oscilante care produc cîmpul magnetic. Aceste alterații, adevărate mesaje negative, reacții spontane ale materiei, tulburată de indiscreția cîmpului magnetic, pot fi înregistrate din ce în ce mai bine cu aparatele electronice moderne.

Vreți să aflați care au fost aplicațiile practice ale acestei descoperiri ? Eu sînt înclinat să cred că obiectivul principal în munca oamenilor de știință este cercetarea teoretică. Aceasta este poezia noastră. Numai în lumina unei teorii pe deplin fundată filozofic, matematic și experimental se poate vorbi de știință și de progres. Se înțelege de la sine că aplicația practică, de fapt extinderea unui procedeu sau construcția unui instrument la scară industrială, decurge firesc, ca un rod, din sămînța cercetării fundamentale. Puteți vedea chiar aici, în holul Sălii Palatului, că industria n-a stat mult pe gînduri. Cînd a văzut că „rezonanța magnetică" face investigații fertile în profunzimea materiei prime, că îi descifrează structura, cu calitățile și defectele ei, cu transformările calitative produse sub influența diferiților factori fizici și chimici, valoarea utilă a acestei descoperiri a dus la crearea unei vaste industrii, în care sînt pregătite agregate electronice extrem de ingenioase și pe ale căror ecrane fizicienii pot să citească multe din secretele materiei. Nu toate ! Dar încet-încet, prin muncă teoretică și prin cercetare liberă, practic nedeterminată, ci numai consecventă, se vor adînci investigațiile pînă la cele din urmă secrete ale materiei.

■

În 1944, pe cînd puneam la punct aspectele teoretice ale rezonanței magnetice, eram foarte departe de a bănui că, mulțumită acestei descoperiri, fizicienii vor izbuti să „dreseze" fotonii și să obțină razele de lumină coerentă numite „laser". Aplicațiile practice ale laserilor sînt de-abia în faza preliminară. Li se deschid perspective nelimitate. Un instrument de măsurătoare construit de curînd, „lasergeodimetrul", a îngăduit geofizicienilor de la „Enviromental Services Administration" să organizeze o acțiune de topometrie pentru stabilirea distanțelor geografice exacte. Începutul, făcut de-a lungul și de-a latul continentului american, cu ajutorul razelor de lumină coerentă, a dus la constatarea că eroarea maximă este de un centimetru la opt kilometri, ceea ce e foarte puțin, dar nu constituie o limită pentru precizia laserului.

Altă aplicație a laserului și a gemenului său, maserul, este obținerea temperaturilor foarte înalte. În același timp, în laboratoare, operînd ca un bisturiu de o extremă finețe, care nu provoacă mutilarea materiei, laserul contribuie la progresul microbiologiei, la clarificarea unor procese fizico-chimice pînă acum enigmatice și, puteți fi siguri, pe drumul acesta se merge de-a dreptul spre bunăstarea oamenilor.

Un instrument sensibil, precis și foarte util pe care-l datorăm rezonanței magnetice și care a fost proiectat în laboratorul nostru este „magnetometrul". El măsoară cîmpurile magnetice în lucrările de laborator, dar și cîmpul magnetic terestru, la diferite altitudini. În anii următori, magnetometrul va fi, desigur, un instrument folositor nu numai pentru geofizicieni, ci și pentru oamenii care vor măsura, fie ei înșiși, fie prin mijlocirea stațiilor automate, cîmpurile magnetice de pe planetele vecine.

În toate acțiunile și lucrările lor, fizicienii de azi simt nevoia înaltei precizii. O aproximație „mică" poate avea efecte derutante în cercetările al cărui „obiect" nu mai este atomul, ci nucleul lui sau o particulă elementară încă nedefinită.

În cursul lucrărilor de laborator am reușit să pun la punct, împreună cu Jean Brossel și Cohen Tannoudji, un „orologiu atomic" de foarte înaltă precizie. Nu trebuie să aveți nici o grijă ! Orologiile de felul acesta, pe ale căror cadrane optice se măsoară fracțiuni de timp atît de mici încît ar trebui să așteptăm vreo șapte mii de ani pentru a surprinde o secundă de întîrziere, nu sînt, obligatoriu, rude cu bombele atomice. Dimpotrivă, am convingerea că, înzestrați cu instrumente de calitatea aceasta, oamenii, toți, vor înțelege ce aberație stupidă este războiul, ce competiții splendide li se oferă în munca pașnică pentru progres. Secunda exactă a omului de mîine, a omului din următoarele două-trei generații, deci a copiilor și a nepoților noștri, va fi mult prea valoroasă pentru a o pierde în certuri și litigii.

Fenomenele fizice de rezonanță magnetică despre care am ascultat, în colocviul de la București, comunicări extrem de interesante și (vă rog să subliniați aceste cuvinte în articolul dumneavoastră) *am avut foarte multe de învățat*, îndeosebi de la fizicienii tineri, pătrund cu o iuteală și o autoritate indiscutabilă în viața noastră de toate zilele, nu numai în laboratoare. Magnetometrul, geodimetrele cu laser, orologiul atomic fac din etaloanele vechi niște obiecte care, în curînd, vor trece în domeniul arheologiei. Ceasornicele croite pe rotația diurnă a Pămîntului în jurul axei sale, împărțite în ore, în minute, în secunde demodate, par a fi poștalioanele din secolul trecut pentru oamenii care vor zbura cu hipersonicul „Concorde". Metrul etalon de platină, pe care noi, francezii, îl păzim cu sfințenie, într-o pivniță de la Bréteuil-Sèvres este, într-adevăr, foarte prețios și a însemnat enorm de mult pentru știința contemporană, dar pentru omenirea care-și făurește agreabile proiecte de turism interplanetar și ale cărei probleme de viață vor fi cel puțin complicate, milionimea de milimetru și de secundă au început să fie, de pe acum, valori notabile.

Este ușor de înțeles, nu-i așa, pentru ce aplaud din toată inima fecundele lucrări ale colocviului de la București.

Relațiile dintre fostul președinte Lyndon Johnson și frații Kennedy au constituit obiectul a numeroase comentarii și speculații din partea observatorilor politici. Acestui capitol al vieții politice americane din ultimul deceniu îi este consacrat și volumul, în curs de apariție, al lui Kenneth O'Donnell, volum din care reproducem, după revista „Life", cîteva fragmente începînd cu numărul de față. Kenneth O'Donnell a colaborat îndeaproape atît cu frații Kennedy cît și cu Lyndon Johnson. A fost prieten intim și confident al lui John și Robert Kennedy. A funcționat ca șef al personalului Casei Albe în anii președinției lui John Kennedy, s-a menținut în această funcție și sub Lyndon Johnson și a condus campania electorală a acestuia din 1964. Pe lîngă detalii revelatoare privind raporturile clanului Kennedy cu Lyndon Johnson, relatările lui O'Donnell reprezintă și o incursiune semnificativă în culisele vieții politice americane.

Kenneth O'Donnell

LYNDON JOHNSON ȘI FRAȚII KENNEDY

De la Convenția din 1960 a Partidului democrat au circulat multe relatări în legătură cu motivele pentru care John Kennedy a acordat vicepreședinția lui Lyndon Johnson. În mod surprinzător, adevărul nu a fost niciodată dat publicității. În acea dimineață febrilă de joi, cînd Bobby (Robert — n. tr.) Kennedy și cu mine încercam să ne revenim după șocul pe care ni-l provocase oferta făcută de John Kennedy lui Johnson, John Kennedy mi-a expus motivele lui.

Apartamentul lui Kennedy de la Biltmore Hotel din Los Angeles era plin de politicieni democrați de frunte din nordul țării. Toți roiau în jurul său felicitîndu-l pentru că oferise vicepreședinția lui Johnson. Jack (John — n. tr.) spunea că tocmai discutase cu Lyndon, iar Lyndon ceruse puțin timp de gîndire, dar se părea că va accepta. „Johnson are adepți acolo unde este cel mai necesar" — îi spunea lui Kennedy David Lawrence, unul dintre politicienii prezenți. Îmi venea să-l strîng de gît pe Lawrence. Eram ferm împotriva desemnării lui Johnson, deoarece ea reprezenta tocmai genul de politică cinică, de stil vechi, de care încercam să ne debarasăm. Știam, de asemenea, că prietenii noștri liberali vor fi șocați de această alegere.

Cînd a văzut expresia de pe fața mea, Jack Kennedy m-a rugat pe mine și pe Bob Kennedy să-l urmăm în dormitor. Dormitorul era, de asemenea, înțesat cu lume și dîndu-și seama că eram pe cale să explodez, Jack i-a spus lui Bobby : „E mai bine să discut numai cu Kenny (autorul relatării — n. tr.) în baie". Am intrat amîndoi în baie și am închis ușa.

„Aceasta este cea mai mare greșeală pe care ai săvîrșit-o vreodată — i-am spus eu. Ai venit la această Convenție ca un cavaler pe un cal alb ; păreai a fi tînărul absolvent universitar care promite să ne scape de vechile moravuri politice. Și acum, în prima ta acțiune, mergi împotriva tuturor oamenilor care te-au sprijinit. Ne vom petrece oare întreaga campanie cerîndu-ne scuze pentru Lyndon Johnson și încercînd să explicăm de ce a votat el împotriva tuturor măsurilor pentru care te-ai pronunțat vreodată ?"

A pălit ; devenise livid de furie ; era atît de jignit încît a avut nevoie de cîtva timp pentru a-și reveni.

„Așteaptă o clipă — mi-a spus. I-am oferit vicepreședinția, dar nu a acceptat încă și poate că nu va accepta. Dacă acceptă, să lămurim un lucru".

DE CE I-A OFERIT KENNEDY VICEPREȘEDINȚIA LUI LYNDON JOHNSON

Nu am uitat niciodată ce a spus Kennedy atunci.

„Am 43 de ani și sînt cel mai sănătos candidat la președinția Statelor Unite. Ai călătorit destul cu mine ca să știi acest lucru. Nu voi muri în cursul mandatului meu. De aceea, vicepreședinția nu înseamnă nimic. Mă gîndesc la altceva, la conducerea Senatului. Dacă vom cîștiga alegerile, vom obține o majoritate mică și nu voi avea zile bune în caz că Lyndon Johnson va fi liderul unei mici majorități din Senat. Te-ai gîndit oare că dacă Lyndon devine vicepreședinte, liderul Senatului va fi Mike Mansfield, un om în care pot avea încredere și pe care mă pot bizui ?"

Acest gînd nu-mi trecuse niciodată prin minte și, fapt destul de greu de crezut, nu trecuse prin minte nici altcuiva din anturajul lui John Kennedy. Bobby dorise ca Henry Jackson să fie propus pentru vicepreședinție. Eu mă pronunțasem pentru Stuart Symington. Nu auzisem niciodată pe cineva menționînd măcar numele lui Johnson. Dar Kennedy vedea altfel lucrurile și modul în care mi le-a explicat părea o lecție elementară.

Mi-a reamintit că Congresul era încă în sesiune și că el trebuia să se adreseze din nou Senatului și să lupte pentru măsurile preconizate în platforma sa electorală — construcția de locuințe, reconstrucția urbană, asistența medicală, ajutorarea regiunilor lovite de depresiune. Johnson și Sam Rayburn își închipuiau că ei ar putea exercita presiuni asupra diferiților membri ai Congresului din delegațiile statelor pentru a sprijini la Los Angeles desemnarea lui Johnson drept candidat la președinție în cazul în care Camera și Senatul ar rămîne în sesiune în tot restul verii.

„Dacă Johnson și Rayburn pleacă de aici furioși pe mine — a spus Kennedy — luna viitoare mă vor distruge în Congres. Atunci voi fi bătaia de joc a întregii țări. Nixon va spune că nu am nici o putere în propriul meu partid și voi pierde alegerile încă înainte de 1 septembrie. De aceea, trebuie să fac pace acum cu Johnson și Rayburn și să-i ofer lui Lyndon vicepreședința. Indiferent dacă acceptă sau nu, este un mod de a-l menține într-o stare de spirit amicală pînă cînd Congresul își suspendă lucrările".

Una din sarcinile mele era de a menține pe conducătorii sindicali într-o stare de spirit bună. Or, toți erau împotriva lui Johnson. Kennedy a deschis ușa camerei de baie și l-a chemat pe Bobby înăuntru. „Acum voi doi puteți să începeți să acționați asupra lui Walter Reuther și George Meany" — a spus el.

În lipsa noastră, în cameră izbucnise o ceartă înverșunată. Guvernatorul statului Michigan, „Soopy" Williams, spunea furios unui grup de guvernatori din sud că va conduce o luptă în Senat împotriva lui Johnson. Jack Kennedy, care își balansa un picior pe brațul unui fotoliu, urmărea toată scena fără să spună un cuvînt. Era pe departe cel mai dur dintre frații Kennedy. Bobby avea obiceiul să spună : „Nu putem să-l dăm afară pe tipul ăsta deoarece are cinci copii". Jack spunea : „Îmi pare rău de cei cinci copii ai lui, dar nu poate să facă față sarcinii așa cum vreau eu, astfel încît este concediat — și să nu mai vorbim despre acest lucru. Dați-i altă slujbă, dar scoateți-l de aici".

După ce Johnson a trimis vorbă în apartamentul lui Kennedy că este dispus să accepte desemnarea, drept candidat la vicepreședinție, Bobby și cu mine ne-am întors și i-am spus lui Jack că conducătorii sindicali sînt furioși și amenință să prezinte un candidat propriu. Jack l-a rugat pe fratele său să coboare imediat și să-l informeze pe Lyndon că s-ar putea să se desfășoare o luptă în Senat, iar Johnson să hotărască dacă este dispus să-i facă față.

În acel moment, sentimentele lui Bobby față de Johnson erau neutre. S-a spus adesea că Bobby Kennedy a încercat să împiedice înscrierea lui Johnson pe listele electorale. Acest lucru este pur și simplu inexact. De fapt, el și-a însușit de la

bun început poziția că alegerea lui Johnson constituia o acțiune politică abilă. Cînd a plecat împreună cu mine să verifice opinia conducătorilor sindicali și a aflat pentru prima oară cît de furioși erau, l-a cuprins îngrijorarea. În orice caz, resentimentele apărute ulterior între Bobby și Johnson nu au început atunci. Bobby acționa atunci doar ca un reprezentant al fratelui său.

Bobby s-a dus în apartamentul lui Johnson și a discutat cu Sam Rayburn și cu John Connally, explicîndu-le că există pericolul unei lupte în Senat împotriva lui Johnson și sugerînd că Lyndon dorește poate să se retragă dacă nu vrea să participe la o asemenea bătălie. „Credeți că l-ar putea interesa să fie președintele Comitetului național ?" (al partidului democrat — n. tr.) — a întrebat Bobby. Rayburn, manifestînd îndoieli în această privință, a respins propunerea cu o înjurătură.

Kennedy i-a dat un telefon lui Johnson și l-a reasigurat că, dacă dorește să facă față unei lupte în Senat, vicepreședința este a lui. Johnson a acceptat și astfel a fost înscris pe listele electorale.

Ulterior, președintele Kennedy avea obiceiul să mă întrebe deseori cînd stăteam seara la un pahar și încercam să nu fiu de acord cu vreo hotărîre de a lui : „Nu uita ziua aceea în care am trebuit să te conving în camera de baie din Los Angeles. Dacă te-aș fi ascultat, Lyndon ar mai fi fost încă liber în Senat, în loc să fie îndepărtat".

„OMUL DOI" SE SIMTE DAT DE-O PARTE

În calitate de vicepreședinte, Johnson se simțea dat de-o parte și ignorat și resimțea din greu lipsa puterii de care beneficiase pe cînd era liderul majorității din Senat. El atribuia vina pentru prăbușirea prestigiului său lui Bobby Kennedy, acesta fiind și motivul care a provocat ostilitatea dintre ei. El era de părere că Bobby îl lipsise de poziția ce i se cuvenea în calitate de omul „numărul doi" în guvern, ceea ce era destul de adevărat. Uneori, președintele îi spunea foarte amuzat lui Johnson că mulți din prietenii lui Bobby, care lucrau în Administrație, încercau totdeauna să-l împingă să conducă atît Departamentul de Stat cît și Ministerul Justiției, considerîndu-l pe fratele său mai tînăr drept adevăratul om „numărul unu" din guvern.

Președintele Kennedy își dădea seama mereu cu neplăcere că Johnson e nemulțumit ca vicepreședinte și încerca să-l facă să participe la treburi guvernamentale importante. El a dat un ordin ferm ca toată lumea

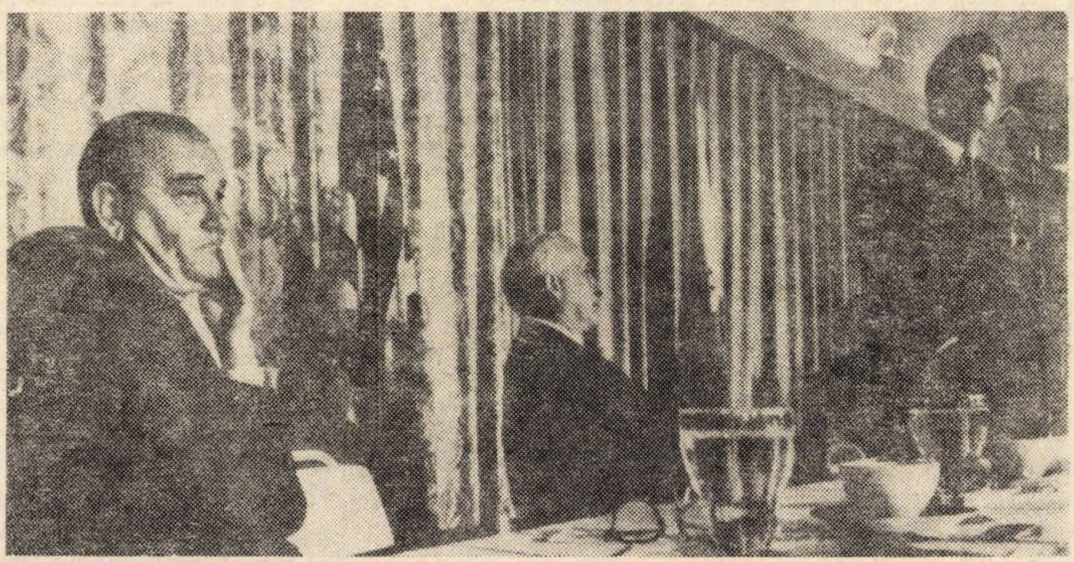

John Kennedy (vorbind) și Lyndon Johnson la Convenția democrată din 1960, care avea să-i desemneze candidați ai partidului în alegerile prezidențiale

la Casa Albă să manifeste curtoazie și considerație pentru Johnson și m-a însărcinat pe mine personal să veghez la respectarea ordinului. Numai doi membri ai guvernului, Johnson și Bobby Kennedy, au căpătat privilegiul special de a intra în biroul președintelui în orice moment, fără să fie văzuți, prin ușa din spate care da în grădină, fără să urmeze ruta normală, prin ușa din față și prin biroul meu. Nici unul dintre ei nu a abuzat vreodată de acest privilegiu și rareori au venit să-l vadă pe președinte fără să intre întîi la mine. Johnson venea deseori și cerea să-l vadă pe președinte pentru a-i prezenta diferite plîngeri personale, de multe ori în legătură cu Bobby. Președintele și cu mine am stabilit o metodă pentru a rezolva plîngerile lui Johnson. Întîi Kennedy îl asculta singur, apoi mă chema în biroul lui și mă critica în fața lui Johnson pentru orice reclamație adusă la cunoștința președintelui. Eu îmi recunoșteam vina în mod supus și promiteam să îndrept lucrurile, iar vicepreședintele pleca ceva mai mulțumit.

Îmi amintesc o zi cînd plîngerea lui Johnson în legătură cu Bobby („Acest frate mai mic al dumitale") se referea la Sarah T. Hughes, aceeași veche prietenă din Texas care mai tîrziu, în calitate de judecător federal la Dallas, a primit jurămîntul lui Johnson ca președinte în cabina înăbușitoare a avionului „Air Force One", după asasinarea lui John.

„Ce dracu, Kenny, iar ai încurcat-o — mi-a spus președintele cînd m-a chemat în biroul lui. Lyndon, spune-i dumneata ce s-a întîmplat de data asta".

Johnson a început să înșiruie o lungă listă de nemulțumiri, prefațînd-o, ca de obicei, printr-un citat din John Nance Garner, care descria vicepreședința drept o slujbă ingrată fără nici un prestigiu. El a explicat că, în urmă cu cîteva luni, ceruse lui Bobby Kennedy ca Sarah Hughes să primească funcția de judecător federal în Texas și cînd Ministerul Justiției i-a spus că doamna Hughes, pe atunci în vîrstă de 65 de ani, era prea bătrînă pentru această funcție, el îi explicase mîhnit doamnei Hughes că nu poate dobîndi funcția și propusese să fie numit un alt avocat din Texas. Acum, spunea Johnson, tocmai se înapoiase din Europa pentru a afla, spre marea lui rușine, că doamna Hughes primise în cele din urmă funcția de judecător și, verificînd lucrurile, descoperise că „bătrînul Johnson fusese lucrat pe ascuns, ca de obicei".

S-a dovedit că Bobby Kennedy se întîlnise cu un alt texan proeminent, Sam Rayburn, speakerul Camerei, și îl întrebase pe speaker cînd anume cele două proiecte de lege cheie trimise de Ministerul Justiției vor ieși din Comitetul juridic. Rayburn își exprimase părerea că s-ar putea ca proiectele să nu iasă niciodată din Comitet dacă prietena lui, Sarah Hughes, nu obține funcția de judecător în Texas. Bobby a explicat că ea fusese propusă de Johnson, dar că era prea bătrînă pentru a primi numirea. Rayburn, care avea aproape 80 de ani, s-a uitat fix la Kennedy, în vîrstă de 35 de ani : „Fiule, toți oamenii îți par prea bătrîni. Vrei ca aceste proiecte să fie adoptate sau nu ?" A doua zi, Sarah Hughes a fost numită judecător federal.

„Domnule președinte, — a strigat atunci Johnson — îți dai seama în ce situație mă aflu acum ? Sarah Hughes își închipuie că nu sînt nimic. Avocatul căruia i-am oferit slujba, după ce fratele dumitale a respins-o pe Sarah, mă consideră cel mai mare mincinos și nebun din istoria statului Texas. Și toate astea din cauza acestui frate al dumitale !". Președintele nu și-a putut reține rîsul, iar vicepreședintele, dîndu-și seama de latura comică a situației, a rîs și el.

Johnson bănuia că Bobby Kennedy pregătește ceva pentru a împiedica să fie desemnat din nou candidat la vicepreședință în alegerile ce urma să aibă loc în 1964. Johnson era sigur că Kennedy se afla în spatele demascării lui Bobby Baker, un protejat al lui Johnson. Era o presupunere ridicolă, deoarece un scandal de orice natură care se răsfrîngea asupra democraților era ultimul lucru pe care-l doreau frații Kennedy. Mai mult, președintele Kennedy nu se gîndise niciodată să împiedice desemnarea lui Johnson. Mă aflam alături de președinte și de senatorul George Smathers în drum spre Florida, în acea sîmbătă din noiembrie 1963, înainte de plecarea președintelui la Dallas. Smathers l-a întrebat dacă intenționează să se descotorosească de Johnson în urma cazului Baker.

Președintele i-a aruncat o privire lui Smathers și i-a spus : „George, trebuie să fii cel mai prost om din lume. Dacă renunț la Lyndon, se va considera că am fost afectați de un scandal serios în cazul Bobby Baker, ceea ce nu este adevărat, iar aceasta se va răsfrînge asupra mea. Se va interpreta că am făcut o greșeală alegîndu-l pe Lyndon în 1960 și poți să-ți închipui cît de greu ar fi să aleg pe altcineva pentru a-l înlocui ? Lyndon va figura din nou pe listele electorale anul viitor".

DOREA KENNEDY RETRAGEREA DIN VIETNAM ?

Președintele Kennedy a început să aibă pentru prima oară îndoieli în legătură cu efortul nostru militar în Vietnam în 1961 cînd, atît generalul Douglas Mac Arthur cît și generalul Charles de Gaulle l-au avertizat că continentul asiatic nu

este un loc propice pentru a duce un război terestru nenuclear. Rezervorul uman asiatic este nesfîrșit, i-a spus MacArthur președintelui, și chiar dacă am aduce un milion de infanteriști americani pe acest continent, am fi totuși depășiți din punct de vedere numeric din toate părțile.

Prima întîlnire a președintelui cu MacArthur, o vizită de curtoazie făcută de general la New York după dezastrul de la Playa Giron, s-a dovedit a fi o surpriză agreabilă pentru Kennedy. Kennedy își închipuise că, asemenea multor veterani ai marinei din războiul Pacificului, MacArthur era un om înfumurat și cu staif. Dar, mi-a spus mai tîrziu președintele, MacArthur era unul dintre cei mai plăcuți parteneri de discuție pe care îi cunoscuse, un om abil din punct de vedere politic și dotat cu o minte ascuțită. Mai tîrziu, președintele l-a invitat pe general să ia dejunul la Casa Albă. Au discutat aproape trei ore, distrugînd tot programul de audiențe pentru ziua aceea. Nu reușeam să-i despart. Ulterior, președintele ne-a prezentat o relatare completă a observațiilor lui MacArthur, exprimînd o admirație călduroasă pentru acest bătrîn soldat presupus reacționar, care ne-a uimit pe toți. MacArthur avea o poziție extrem de critică față de sfaturile militare pe care președintele le primise de la Pentagon, învinuind pe conducătorii militari din cei zece ani precedenți care, spunea el, nu avansaseră pe tinerii ofițeri corespunzători. „Ați avut noroc că greșeala aceasta s-a întîmplat în Cuba, unde costul strategic nu a fost prea mare" — a spus el în legătură cu Playa Giron. MacArthur l-a sfătuit pe președinte să evite o consolidare militară a Statelor Unite în Vietnam sau în orice alt punct de pe continentul asiatic. El a subliniat în continuare că există probleme interne — criza urbană, ghetourile, economia — care trebuie să se bucure de o prioritate mult mai mare decît Vietnamul. Kennedy a fost surprins la această întîlnire. Faptul că un om ca MacArthur îi dăduse sfaturi atît de nemilitare l-a impresionat enorm.

La sfîrșitul anului 1962, cînd Statele Unite accelerau trimiterile de trupe în Vietnamul de sud, senatorul Mike Mansfield l-a vizitat pe președinte la Palm Beach, unde familia Kennedy se adunase pentru sărbătorirea Crăciunului. Liderul majorității din Senat, ale cărui opinii se bucurau de un respect profund din partea președintelui, tocmai se înapoiase dintr-o călătorie în Asia de sud-est, pe care o făcuse la cererea președintelui. Mansfield l-a sfătuit în mod insistent, în primul rînd, să încetezе trimiterea de noi întăriri militare în Vietnamul de sud și, totodată, să retragă forțele Statelor Unite din Vietnam, propunere care l-a uimit pe președinte. Creșterea continuă a numărului consilierilor militari americani din Vietnamul de sud, a argumentat senatorul, ne-ar obliga să trimitem alte forțe pentru sprijinirea acelora aflate deja acolo, iar americanii s-ar pomeni curînd implicați ca factor principal într-un război care nu este războiul lor. Preluarea conducerii militare și a luptelor în războiul din Vietnam, a avertizat Mansfield, ar dăuna prestigiului american în Asia și nici nu i-ar ajuta pe sud-vietnamezi să stea pe propriile lor picioare.

Președintele era prea tulburat de neașteptata argumentare a senatorului pentru a-i răspunde. Mai tîrziu, cînd a evocat această discuție, mi-a spus : „M-am supărat pe Mike pentru că este în dezacord atît de total cu politica noastră și m-am supărat pe mine deoarece am constatat că sînt de acord cu el".

În lunile următoare, președintele a continuat să sublinieze în mod public necesitatea de a întări guvernul Diem din Vietnamul de sud. Dar, am observat noi, în particular Kennedy se plîngea că, la Departamentul de Stat și la Ministerul Apărării, toată lumea pare să uite că rolul nostru în Vietnam trebuie să fie mai degrabă politic decît militar. În primăvara anului 1963, Mike Mansfield a criticat din nou implicarea noastră militară în Vietnam, de data aceasta în fața conducerii Congresului, la un mic dejun la Casa Albă, spre marea nemulțumire și stînjeneală a președintelui. Plecînd de la micul dejun, președintele m-a apucat de braț și mi-a spus : „Ia-l pe Mike și adu-l în biroul meu". Am asistat la o parte a discuției lor. Președintele i-a spus lui Mansfield că s-a gîndit foarte serios la argumentele sale și că acum este de acord cu punctul de vedere al senatorului despre necesitatea unei retrageri militare complete din Vietnam. „Dar nu pot s-o fac decît în 1965, după ce sînt reales" — i-a spus Kennedy lui Mansfield.

Președintele Kennedy era de părere — și Mansfield era de acord cu el — că dacă ar anunța o retragere totală a personalului militar american din Vietnam înainte de alegerile din 1964, conservatorii ar protesta vehement împotriva întoarcerii lui la președinție pentru al doilea mandat.

După ce Mansfield a ieșit din birou, președintele mi-a spus că luase hotărîrea ca, după realegerea sa, să retragă toate forțele americane din Vietnam. „Dacă aș încerca să retrag acum toate forțele — mi-a spus el — am avea de-a face cu un nou McCarthy, dar pot s-o fac după ce sînt reales. De aceea este mai bine să fim foarte siguri că voi fi reales".

1961. John Kennedy și generalul MacArthur, după discuția avută la Casa Albă

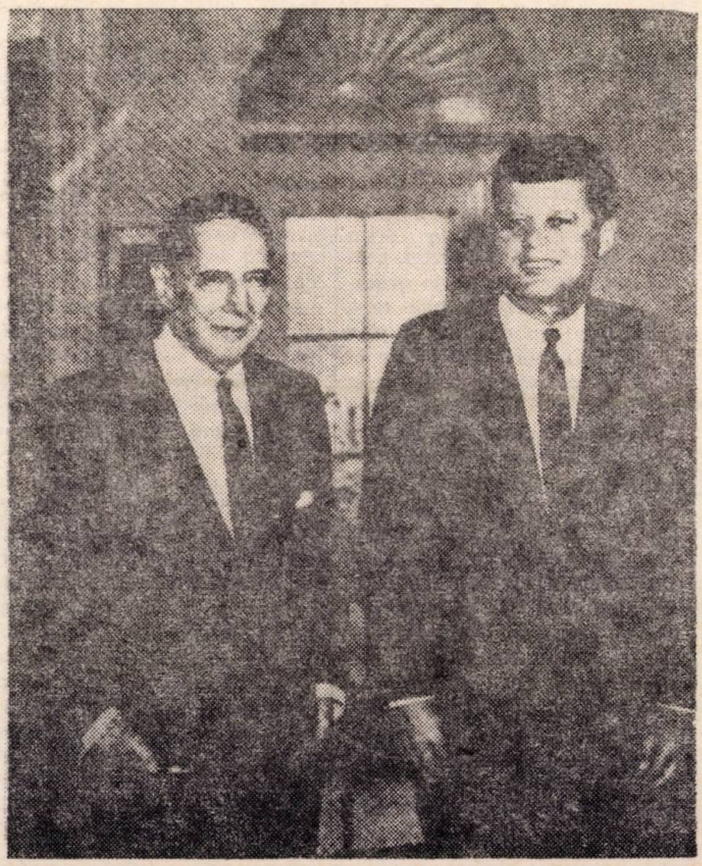

În toamna aceea, înainte de a pleca la Dallas, președintele era atît de dezgustat de Diem încît hotărîse să exercite presiuni asupra sa pentru a liberaliza statul său polițienesc. Împreună cu reducerea considerabilă a ajutorului economic acordat lui Diem, președintele, în ciuda obiecțiilor multor oameni din anturajul său, a dat ordin să se reducă imediat numărul consilierilor militari americani din Vietnamul de sud și să fe readuși în Statele Unite 1 000 de soldați înainte de sfîrșitul anului 1963. Aceasta era pe atunci o retragere destul de serioasă, deoarece forțele americane din Vietnamul de sud se ridicau la numai 16 000 de oameni.

La 2 octombrie, cînd ministrul apărării, Robert McNamara, și generalul Maxwell Taylor au venit la o ședință a Consiliului Național al Securității pentru a raporta asupra unei vizite făcute la Saigon, președintele Kennedy i-a cerut lui McNamara să anunțe presei după ședință retragerea imediată a 1 000 de soldați și să declare că, pînă la sfîrșitul anului 1965, vom retrage probabil toate forțele americane din Vietnam. Pe cînd McNamara pleca de la ședință pentru a discuta cu reporterii la Casa Albă, președintele l-a chemat înapoi : „Și spune-le că aceasta înseamnă și toți piloții de elicoptere".

Lovitura de stat împotriva lui Diem, de la 1 noiembrie 1963, nu a constituit o surpriză pentru președintele Kennedy, dar asasinarea brutală a lui Diem și a fratelui său, Nhu, săvîrșită de adversarii lor politici în mîinia momentului, l-a șocat și l-a deprimat. Președintele nu se opunea ideii schimbării guvernului de la Saigon pentru un scop practic și util. Într-o zi, pe cînd discuta cu Dave Powers și cu mine despre retragerea din Vietnam, noi l-am întrebat cum ar putea să organizeze o retragere militară fără pierderea prestigiului american în Asia de sud-est.

„Ușor — ne-a răspuns el. Punînd acolo un guvern care ne va cere să ne retragem".

Ordinul președintelui de a reduce personalul militar american din Vietnam cu 1 000 de oameni înainte de sfîrșitul anului 1963 era încă în vigoare în ziua în care a plecat în Texas.

După moartea președintelui, am avut mai multe convorbiri cu Bobby Kennedy în legătură cu revenirea mea la Casa Albă. Am considerat că, dacă principalii colaboratori ai lui Kennedy ar pleca, Partidul democrat ar avea dificultăți în cursul viitorului an electoral și Bobby a fost de acord.

(Va urma)

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

POLITICA EXTERNĂ ŞI ALEGERILE DE LA 3 NOIEMBRIE

UN PROGRAM încărcat de acţiuni internaţionale importante care pot avea influenţă politică pe plan intern întîmpină alegerile pentru Congres de la 3 noiembrie.

Suprapunerea se datorează în parte unor coincidenţe, dar în bună măsură este intenţionată. Orice guvern încearcă să facă uz de calendarul internaţional pentru a-şi consolida şansele politice. Aceasta implică atît riscuri cît şi avantaje. Administraţia Nixon este în mod evident dornică să accepte jocul, în momentul de faţă şansele părînd să fie în favoarea ei :

— Convorbirile americano-sovietice cu privire la reducerea armelor nucleare strategice (S.A.L.T.), în care Administraţia Nixon şi-a pus mari speranţe, vor fi reluate la Helsinki la 2 noiembrie, cu o zi înainte de alegeri. Data în sine reprezintă un atú politic intern.

— Încetarea focului în războiul arabo-israelian este prevăzută a dura cel puţin 90 de zile — dacă va putea să fie menţinută. Astfel, ea va dura cel puţin pînă la 5 noiembrie, cu două zile după alegerile din Statele Unite.

— Pînă la 15 octombrie, Administraţia urmează să retragă 50 000 din cei 150 000 de soldaţi americani care trebuie să părăsească Vietnamul de sud în următoarele 12 luni. Unele surse afirmă că Administraţia intenţionează ca pînă la 15 octombrie să retragă de fapt 60—75 000 soldaţi, în loc de 50 000, pentru a demonstra că a îmbunătăţit propria ei prognoză publică.

— Pînă în ziua alegerilor se aşteaptă ca noul conducător al delegaţiei Statelor Unite la convorbirile de la Paris cu privire la Vietnam, David Bruce, să-şi completeze sondajele şi să raporteze preşedintelui Nixon în timp util, pentru a permite Statelor Unite să ia o „iniţiativă de pace" de la Paris — dacă se vor hotărî s-o facă.

— Spre sfîrşitul lunii octombrie, există perspectiva unei întîlniri la nivel înalt a conducătorilor lumii la O.N.U. cu prilejul sărbătoririi celei de-a 25-a aniversări a Organizaţiei.

Lista de mai sus ar putea fi lungită adăugîndu-se eventualele noi convorbiri americano-chineze la Varşovia şi alte perspective.

Oricît de neasemănătoare ar putea să pară, aceste evenimente sînt legate între ele, reprezentînd activitatea cu care Administraţia Nixon se va prezenta în faţa alegătorilor americani la toamnă. Preşedintele Nixon a declarat în mod public că în perioada septembrie-octombrie va urmări ca această activitate să fie „cît mai bună posibil..."

Pentru a obţine avantaje politice interne, nu este nevoie ca Administraţia să aibă succese pe toate aceste fronturi internaţionale.

Un minus sau două pot fi compensate de cîştiguri în alte părţi — cu condiţia ca eşecurile să nu fie explozive. Oficialităţile Casei Albe, ele însele, au indicat deja cele două puncte esenţiale : Orientul Mijlociu este regiunea cea mai periculoasă ; războiul din Indochina este problema cea mai dureroasă.

În termeni pur politici, dacă încetarea focului arabo-israelian poate fi menţinută pînă la 3 noiembrie inclusiv, ea va aduce, probabil, avantaje politice importante Administraţiei, pe lîngă semnificaţia ei strategică şi diplomatică. Chiar dacă încetarea focului nu se va menţine, consecinţele politice vor depinde de modul în care este repartizată răspunderea. Un eşec al încetării focului, în anumite împrejurări, ar putea totuşi să aducă Administraţiei credit pe plan intern pentru că a avut această iniţiativă.

Desfăşurarea războiului din Indochina şi consecinţele lui interne pot avea efecte mai serioase din punct de vedere politic. În consecinţă, desfăşurarea de zi cu zi a războiului din Vietnam, Laos şi Cambodgia, bunele rezultate sau eşecurile la masa de tratative de la Paris au o mare importanţă politică.

În termeni politici lucizi, necesităţile internaţionale ale Administraţiei pînă la alegerile de la 3 noiembrie, în războiul din Indochina, ca şi în Orientul Mijlociu, pot fi slujite la fel de bine prin menţinerea speranţelor ca şi prin realizări concrete.

Murrey MARDER

Xuan Thuy făcînd declaraţii presei, după ce a reluat conducerea delegaţiei R.D. Vietnam la convorbirile de la Paris în problema vietnameză. În dreapta, David Bruce, noul şef al delegaţiei S.U.A.

Figyelő

BUDAPESTA

COOPERAREA INDUSTRIALĂ EST-VEST

CEL care studiază evoluţia comerţului intereuropean va ajunge în mod inevitabil la concluzia că, în pofida unui remarcabil progres pe linia dezvoltării relaţiilor de colaborare între toate ţările continentului, volumul, structura şi forma schimburilor nu corespund întru totul cerinţelor şi posibilităţilor actuale. De mulţi ani acest comerţ reprezintă 4—4,5 la sută din volumul comerţului exterior al ţărilor capitaliste dezvoltate. Această pondere s-a modificat prea puţin în ultimul deceniu, deşi climatul politic a devenit mai favorabil. Volumul schimburilor dintre ţările capitaliste dezvoltate a sporit în ultimii zece ani cu 10—12 la sută anual, aceasta corespunzînd aproape exact cu ritmul de creştere realizat în relaţiile lor cu ţările socialiste. Dar în exportul ţărilor socialiste către ţările capitaliste occidentale, rata de creştere a fost mai redusă, faţă de indicele mediu, atît la maşini (8—10 la sută), cît şi la produsele chimice (7—8 la sută) şi numai cifra de afaceri a altor produse industriale a sporit foarte rapid (15—16 la sută). Dar creşterea comerţului Est-Vest este de neconceput fără o anumită modificare a structurii, respectiv fără să fie sporit exportul de maşini, utilaje, livrate ţărilor capitaliste dezvoltate de către ţările socialiste.

Dacă produsele agrare, cele ale industriei alimentare, materia primă, produsele semifabricate, şi chiar o parte a produselor de larg consum, reprezintă mărfuri „neutre" în sensul că sînt relativ uşor vandabile, cu condiţia să corespundă anumitor criterii calitative, altfel se prezintă situaţia privind maşinile : aici trebuie să se asigure livrări continue, un „service" ireproşabil, inclusiv deservirea reperelor, a pieselor de schimb. Aceasta necesită un mare volum de muncă, importante investiţii, competenţa tehnică, dar şi cunoaşterea precisă a exigenţelor beneficiarilor.

În perioada ianuarie 1964—1968, Ungaria realizase 27 acorduri de cooperare, din care 9 cu firme vest-germane, 4 cu firme austriece şi 4 cu cele suedeze. Acordurile s-au referit îndeosebi la produse ale industriei de maşini.

Începînd din 1968, ca urmare a măsurilor luate, s-au creat condiţii mai favorabile în direcţia cooperării cu întreprinderi din ţări nesocialiste. S-au extins, astfel, acordurile de cooperare în majoritate realizate la iniţiativa întreprinderilor. În 1968 s-au încheiat 26 de acorduri de cooperare, practic aproape atîtea cîte au fost semnate în ansamblul celor patru ani precedenţi. Numărul acordurilor de cooperare realizate în 1969 a fost de 42, pe cînd în primul trimestru al anului 1970, ministerul comerţului exterior a aprobat semnarea a 32 de acorduri.

În înfiriparea relaţiilor şi realizarea acordurilor, organele centrale acordă un sprijin substanţial. Guvernul ungar a instituit o comisie interdepartamentală care coordonează activitatea de cooperare desfăşurată de întreprinderi. Pe baza unei hotărîri şi-au început activitatea întreprinderile noastre de stat Intercoop şi Hunnicoop, agenţii menite să faciliteze realizarea obiectivelor privind cooperarea firmelor ungare şi străine. În afară de aceasta, recent a fost instituită societatea pe acţiuni „Intercooperation" pentru Dezvoltarea Comerţului S.A., menită să realizeze acordurile de cooperare care nu au fost iniţiate de întreprinderi, ci la nivelul interstatal.

Dezvoltarea activităţii de cooperare este stimulată şi prin intermediul acordurilor noastre interstatale privind colaborarea pe plan industrial, economic şi tehnic, semnate cu ţări nesocialiste. (În ultimii ani, asemenea acorduri au fost încheiate cu Italia, Austria, Norvegia, Danemarca şi Finlanda). Aceste acorduri vizează cele mai importante domenii privind cooperarea în producţie.

În ce priveşte ultimele acorduri se întrevăd tendinţe din ce în ce mai pregnante în direcţia realizării unor relaţii trainice cu diferiţi parteneri. Se lărgeşte cercul ţărilor cu care am încheiat acorduri de cooperare industrială. Deşi, deocamdată, principalii noştri parteneri cu cea mai mare pondere sînt firmele vest-germane (din cele 85 acorduri realizate începînd din 1964, lor le revin 32), a sporit şi numărul acordurilor de cooperare cu unele firme austriece (16), franceze (7), engleze (7), italiene (6), elveţiene (6), suedeze (5) şi olandeze (5). Cooperarea industrială poate stimula într-o măsură considerabilă creşterea exportului, îndeosebi privind produsele industriei de maşini.

dr. Rédei JENŐ

AFRIQUE nouvelle

DAKAR

PROBLEME ALE PLANIFICĂRII AFRICANE

PROBLEMELE cu care este confruntată planificarea în Africa sînt de ordin economic, tehnic, instituţional şi politic. Economiile africane se caracterizează prin dimensiunile lor reduse (produsul intern brut — P.I.B. — al întregii Africi nu reprezintă de pildă decît 62 la sută din cel al Italiei). Pe de altă parte, se pare că, cu cît P.I.B. este mai mic, cu atît influenţa factorilor externi asupra organizării economiei (uneori chiar de origine naţională) devine mai importantă şi evidentă. Aceşti factori externi antrenează variaţii în dezvoltarea normală a ţării care depăşesc rapid cele urmărite de planificatori.

Acest fenomen se produce nu numai în ţările a căror economie este bazată pe o agricultură supusă întotdeauna riscurilor climatice şi pe industriile de prelucrare a produselor agricole, ci şi în cele care au o industrie mai independentă de agricultură sau mai diversificată. Este evident că acolo unde sectorul industrial şi P.I.B. sînt reduse, punerea în aplicare a noi proiecte capătă o importanţă enormă, disproporţionată, care rupe echilibrul dorit. Această tendinţă spre variaţii bruşte este şi mai mult sporită de faptul că economia unor ţări africane se bazează în esenţă pe un număr redus de produse sau industrii şi nu beneficiază deci de influenţa stabilizatoare pe care ar putea să o exercite diversificarea.

Printre dificultăţile de ordin tehnic, cea mai importantă este insuficienţa statisticilor. Acestea ori acoperă o perioadă prea scurtă, ori, în lipsă de mijloace materiale sau de personal experimentat, lasă de dorit în privinţa calităţii. Numai 14 ţări îşi stabilesc contabilitatea lor naţională la preţuri constante care să permită compararea unui an cu altul. Celelalte ţări nu au decît date aproximative cu privire la populaţie şi la evoluţia probabilă a acesteia.

Organismele cu caracter politic însărcinate să definească orientările de plan sînt deseori destul de numeroase în Africa, în timp ce acelea care sînt însărcinate cu pregătirea tehnică sau cu realizarea planului sînt limitate şi cu posibilităţi reduse de a acţiona. În sfîrşit, aproape întreg continentul se bazează foarte mult în dezvoltarea lui pe ajutorul extern, care adesea nu este decît un ajutor condiţionat.

Se constată totuşi că în ultimii şase ani au fost realizate importante progrese. Ponderea economică a ţărilor creşte datorită dezvoltării economiei şi mai ales a industriei cît şi a diversificării. Din ce în ce mai puţine ţări depind de un singur produs sau de o singură cultură ; ele îşi lărgesc an de an gama activităţilor lor. Acordurile internaţionale, atîtea cîte sînt, cu privire la cafea sau zahăr, pun oarecare ordine pe pieţe şi în problema preţurilor. În ceea ce priveşte informaţia statistică de bază, aceasta se îmbunătăţeşte treptat, permiţînd analize mai reale.

Iată fapte de bun augur pentru cel de-al doilea deceniu de dezvoltare.

Dezvoltarea industriei moderne — un imperativ major al progresului pe continentul african

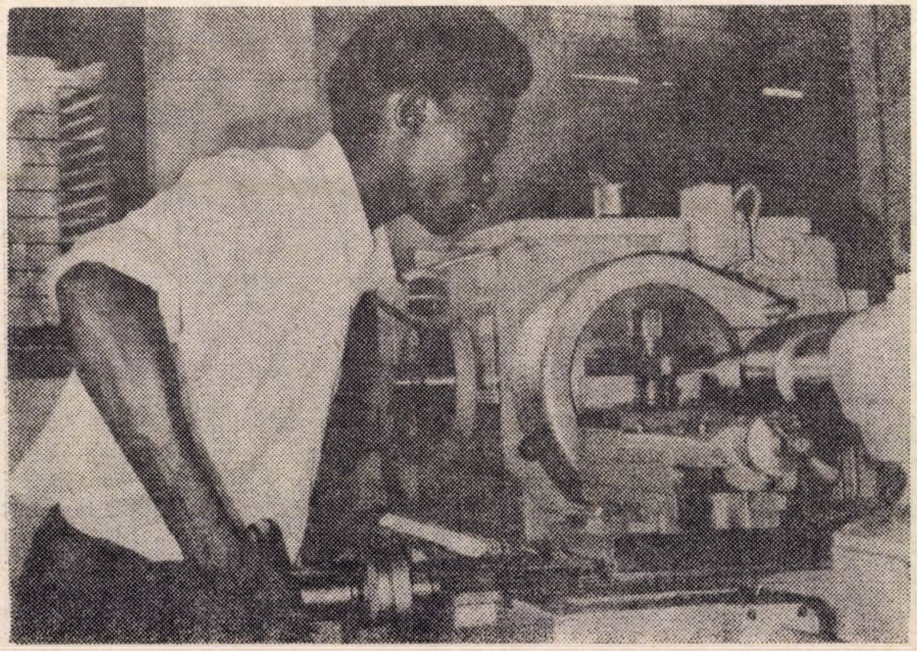

l'Humanité

PARIS

SITUAȚIA DIN CAMBODGIA

Interviu cu CHAU SENG

membru al Biroului Politic al Frontului Unit Național al Cambodgiei

— Ce precizări ne puteți da cu privire la situația internă din Cambodgia, în special, despre extinderea teritoriilor eliberate și organizarea forțelor armate ale Frontului Unit Național al Cambodgiei ?

— Eliberarea unei țări este înainte de toate opera poporului ei. Desigur, după conferința la nivel înalt a popoarelor indochineze, popoarele din Vietnam, din Laos și din Cambodgia, în fața dușmanilor comuni, agresorii americani și lacheii lor locali, se întrajutorează reciproc și cooperează strîns. Dar, în limitele frontierelor fiecărei țări, lupta este dusă de către poporul interesat. Poporul khmer, urmașul unui mare popor care a construit civilizația angkoriană, posedă o lungă tradiție de luptă. Or, actualmente, condițiile sînt întrunite pentru a-i permite să redeziteze faptele eroice din trecut. Poporul khmer s-a răsculat într-adevăr, întrecînd chiar așteptările conducătorilor noștri care se găsesc pe teritoriul național. Din 1880, cu ocazia revoltei țărănești împotriva puterii coloniale, sub conducerea lui Ro-Kambor nu am mai trăit niciodată o asemenea revoltă, o asemenea mișcare de rezistență națională. Mai întîi, mișcarea de rezistență khmeră nu s-a născut o dată cu lovitura de stat din 18 martie. Ea a existat întotdeauna după sfîrșitul primului război din Indochina, războiul dus de Franța, dar i s-a pus surdină grație înțeleptei politici de independență, de neutralitate și de pace a prințului Norodom Sianuk.

Totuși, după 1963, intelectualii noștri progresiști, democrați și patrioți au început să reia lupta de rezistență din cauza comploturilor și provocărilor imperialiștilor și a oamenilor lor, reprezentînd dreapta khmeră. Apelul prințului Sianuk din 23 martie, ca și înțelegerea caracterului fascist și rasist

Demonstrație la Tokio împotriva politicii S.U.A. în Indochina

al loviturii de stat militare, intervenția americano-saigonezilor și consecințele sale, adică bombardamentele masive, sistematice, generalizate, distrugerile, jafurile, crimele, au făcut restul. Poporul khmer a fost astfel pus în fața următoarei dileme : moartea inutilă, inevitabil în umilință, sau lupta cu demnitate și onoare, pentru a restaura tocmai independența și neutralitatea patriei sale.

Iată cum, într-un timp record, am putut să eliberăm și să controlăm mai

Revolta feminină

Este inevitabil ca ironia masculină să-și dea frîu liber în legătură cu ziua revendicativă a femeilor americane. Ea și-a dat frîu liber și odinioară, cu prilejul manifestațiilor, uneori comice, alteori eroice, ale sufragetelor, și totuși astăzi femeile votează aproape pretutindeni în lume. Fapt este că statisticile arată că salariul mediu al femeilor este cu aproape 40 la sută inferior celui al bărbaților, că procentajul de femei în profesiile liberale și în posturi de conducere este adesea cu mult inferior proporției de 10 la sută. Bineînțeles, de statistici te poți servi în multe feluri. Presupun că o mișcare revendicativă masculină care ar avansa argumentul că bărbații sînt mult mai numeroși decît femeile în îndeletniciri ca de pildă cea de muncitor necalificat sau miner, ar avea dreptul să tragă concluzia că femeile sînt favorizate.

Să fim serioși. Este probabil că anumite femei americane, după cum mărturisește însăși una din organizațiile lor, doresc să îmbine avantajele egalității absolute a sexelor pe planurile profesional, juridic, politic, economic, social și intelectual cu cele ale feminității privilegiate, ocrotite, întreținute și, eventual, idolatrizate. În ce privește pe cele care, din preocuparea de coerență logică, doresc să renunțe în mod agresiv la această feminitate, nu este sigur că vor fi urmate de bună voie de marea masă a tovarășelor lor sau că acestea ar avea de cîștigat urmîndu-le exemplul.

O demonstrație revendicativă a femeilor pe străzile New York-ului.

Să revenim la fondul problemei. Protestul femeilor americane împotriva condiției lor actuale este, după cum se știe, un protest împotriva condiției de femeie-obiect. Acest protest este însă plurivalent. El se aplică la situația prea exclusiv maternă, mondenă sau casnică, pe care a făurit-o femeii societatea tipic americană sau „societatea consumului" în ansamblul ei. Ea este o recunoaștere a eșecului civilizației aparatelor casnice moderne, a bucătăriei model în care, în ciuda ajutorului furnizat de televiziune, „femeia căminului" nu admite să fie claustrată cît e ziua de lungă. Acest protest grupează femeile, practic unanime asupra acestui punct, împotriva a ceea ce se mai menține, în această societate, din servitutea ancestrală, din tradițiile străvechi ale poligamiei, ale gineceului, ale femeii sclave și proprietate a tiranului masculin.

În sfîrșit, este totodată — și tocmai aici poate că lucrurile devin ceva mai complicate — o tentativă a femeii pentru a se sustrage identității sale biologice, diferențierii de structuri care îi atribuie o funcție specifică în perpetuarea speciei. Pe acest plan, creșa gratuită și universală revendicată de luptătoarele americane nu ar fi suficientă pentru a șterge deosebirea funcțională fundamentală din a cărei dispariție nu ar putea rezulta decît progrese științifice, îngăduind dezvoltarea embrionului in vitro pornind chiar de la concepere sa.

Rămîne faptul că, dacă disimetria biologică a sexelor nu poate fi negată decît pe plan ideal, printr-un refuz al realității, această disimetrie nu poate servi ca argument pentru a justifica o inegalitate a cărei supraviețuire în societatea de astăzi femeile americane răsculate au tot dreptul să o denunțe.

(După **Le Figaro**)

mult de două treimi din teritoriul național și aproape 3 milioane de locuitori. Iată motivele succesului nostru. În zonele eliberate, poporul nostru muncește, luptă și organizează o viața nouă. Peste tot noi am creat comitete populare ale Frontului Național Unit care guvernează în locul marionetelor. Peste tot revoluția democratică este cea care a triumfat. Dispunem de luptători de guerilla locali, apoi de forțe regionale pentru apărarea și salvgardarea zonelor eliberate, și, în sfîrșit, de forțe ale armatei noastre de eliberare națională.

Actualmente, putem să luptăm acolo unde vrem, să ducem acolo unde vrem ofensiva noastră, să atacăm acolo unde vrem. Inamicul se mulțumește să pareze și să sufere loviturile din ce în ce mai distrugătoare pe care forțele noastre populare le dau zi și noapte.

— Cum procedați pentru a stabili puterea guvernului regal de uniune națională a Cambodgiei în teritoriile eliberate ?

— Unii numesc guvernul nostru regal un guvern „în exil", uitînd pur și simplu că un guvern nu se reduce la persoana șefului statului sau la a celor cîțiva membri ai săi, sau la controlul unei capitale reduse. Adevărata putere a rezistenței se găsește chiar în Cambodgia. Khieu-Samphan, ministru al apărării naționale, a fost numit, la 19 august, vice-prim-ministru. Vice-prim-miniștrii sînt numiți și îi secondează cu eficacitate pe principalii miniștri care se găsesc pe teritoriul khmer. Transferarea mai multor competențe a fost efectuată recent în favoarea responsabililor rezistenței interne. Șeful statului și ceilalți membri ai guvernului regal se vor instala, încetul cu încetul, în regiunile eliberate care dispun deja de un puternic post emițător și de ansamblul serviciilor publice.

— Ce reprezintă în acest moment grupul și armata lui Lon Nol ?

— Lon Nol este încolțit. Familia sa și cele ale rudelor apropiate lui și ale prietenilor săi sînt în străinătate. Extrema dreaptă, proamericană, a încercat să schimbe conducerea „chiar în mijlocul vadului". Dar ea nu a obținut pentru moment de la stăpînii săi din Washington mînă liberă pentru mica ei lovitură de stat, pentru revoluția sa de palat. În orice caz, Lon Nol și clica sa reprezintă trecutul, servitutea. Khmerii din străinătate își dau perfect seama de aceasta și se raliază în mare număr Frontului Unit Național, chiar și cei care s-au manifestat violent și virulent împotriva noastră cu cîtva timp în urmă.

Dacă regimul de la Pnom Penh ar recunoaște realmente importanța aderărilor din străinătate, conducătorii săi s-ar îngrozi ! În Franța, de pildă, înafara unui grup foarte mic de reacționari și de cîțiva funcționari trimiși de Pnom Penh pentru întărirea „ambasadei", toată lumea este partizană și militantă a Frontului Unit Național.

Cît despre armata lui Lon Nol, ea nu mai există practic înafara cifrelor de pe hîrtie. Mercenarii de la Saigon și Bangkok sînt cei care fac războiul. În sfîrșit, regimul este unul dintre cele mai putrede de pe pămînt.

— Dl Agnew a anunțat tocmai că Statele Unite vor ajuta regimul Lon Nol — Sirik Matak prin toate mijloacele. Ce forme iau actualmente intervențiile străine în Cambodgia ?

— Fără ajutorul străinilor — adică în principal al americanilor — clica Lon Nol — Sirik Matak nu ar mai exista. Americanii — orice ar spune ei — țin în întregime acest regim de la finanțarea războiului antipopular dus de către interpuși din Saigon și Bangkok, pînă la bombardamentele, raidurile de toate felurile întreprinse direct de ei, trecînd prin introducerea masivă a dolarului pe plan economic și financiar. Dar, oricare ar fi importanța acestui ajutor străin și american, regimul nu va rezista. Nu se guvernează cu legea marțială, cu crimele, jafurile. Se guvernează cu poporul și prin popor. Aceasta este puterea Frontului Unit Național și aceasta este ceea ce ne deosebește, adică ceea ce face forța noastră...

O imagine a celui de-al 12-lea Tîrg internațional al construcțiilor de mașini, care s-a deschis la Brno, la sfîrșitul săptămînii trecute

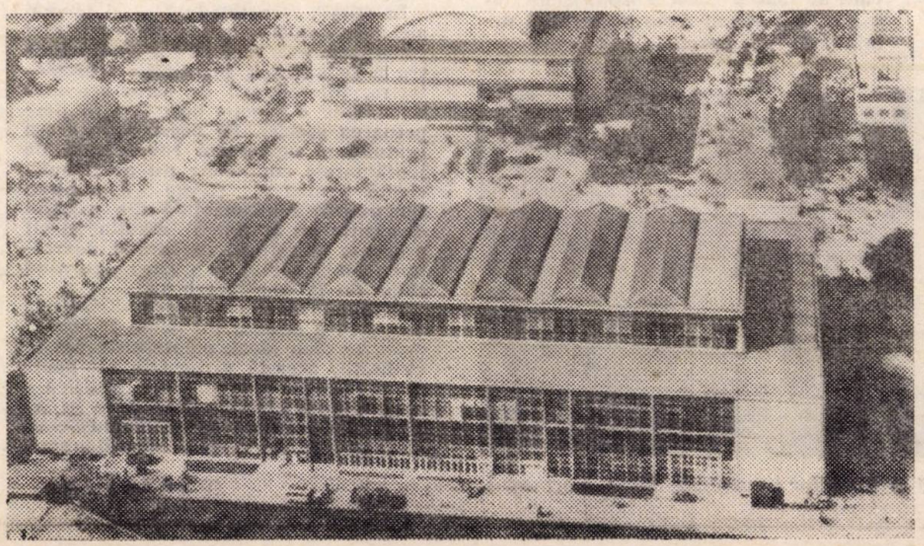

profil

Sardar Swaran SINGH

ministrul afacerilor externe al Republicii India

După remanierea guvernamentală din luna iunie a acestui an, efectuată de primul ministru Indira Gandhi, portofoliul afacerilor externe a fost încredințat lui Sardar Swaran Singh.

Noul șef al diplomației indiene s-a născut la 19 august 1907, în statul Pendjab (din sudul Indiei). După terminarea studiilor de drept la Colegiul de stat din Lahore și la Facultatea de drept din același oraș, se consacră învățămîntului și avocaturii.

Sardar Singh își începe activitatea politică în anul 1946, cînd este ales deputat în Adunarea legislativă din Pendjab și numit apoi ministru al Dezvoltării, Aprovizionării și Locuințelor în guvernul acestui stat. Între anii 1947-1952 este, succesiv, ministru de interne, al irigațiilor, al energiei și al lucrărilor publice din acest stat.

În 1952, Sardar Singh este ales deputat în Camera Superioară a Parlamentului și devine membru al guvernului central indian, în cadrul căruia i se încredințează portofoliul lucrărilor publice, locuințelor și a aprovizionării. În 1957, este numit ministru al oțelului, minelor și combustibilului, iar ulterior, ministru al căilor ferate, agriculturii, industriei și construcțiilor.

În iulie 1964, Sardar Singh ocupă postul de ministru al afacerilor externe, iar în noiembrie 1966 i se încredințează portofoliul apărării.

În toată această perioadă, Sardar Singh desfășoară și o bogată activitate pe plan internațional. Astfel, în 1964, este șeful delegației țării sale la lucrările Adunării Generale a Națiunilor Unite, iar în ianuarie 1966 — membru al delegației indiene la negocierile indo-pakistaneze de la Tașkent.

În calitatea sa de ministru al afacerilor externe al Indiei, Sardar Swaran Singh s-a declarat partizan al politicii de neangajare și al dezvoltării relațiilor de colaborare cu toate statele, indiferent de regimul lor social-politic.

A. M.

poșta redacției

ASASINAT FĂRĂ MOBIL ?

Gh. Bădescu, Craiova. 1. Prințul Abdul Rahman, premierul Malayeziei, care și-a anunțat săptămîna trecută demisia și remiterea puterii, la 21 septembrie, nepotului său, ocupa această funcție din 1957. 2. Înlăturarea lui José Alonso, fost secretar general al sindicatelor argentiniene și al sindicatului lucrătorilor din confecții, este al doilea asasinat al unui lider sindical în ultimul an. (La 30 iunie 1969 a fost ucis Augusto Vandor, secretarul general al Uniunii muncitorilor din metalurgie). José Alonso se născuse în 1913, a lucrat ca croitor la Buenos Aires și, la douăzeci și opt de ani, și-a început cariera sindicală. În 1945, prin aderarea la politica fostului președinte Perón a început pentru José Alonso o ascensiune rapidă : 1949 — secretar general al sindicatului confecției ; 1952 — membru în Comisia parlamentară însărcinată cu problemele muncii. Deși a fost închis de mai multe ori în timpul mandatelor președinților Aramburu și Frondizi, José Alonso revine după 1960 în viața sindicală și ocupă funcțiile cele mai înalte. Asasinarea lui Alonso a provocat nedumerire deoarece se pare că autorii crimei au fost mai mulți peroniști, prin urmare oameni cu vederi foarte apropiate de ale lui Alonso. Nu se cunosc mobilurile crimei, care a stîrnit indignare între membrii sindicatelor argentiniene. Unele surse par să încline a crede că Alonso a fost înlăturat datorită vederilor sale moderate, deși peroniste. Investigațiile poliției argentiniene nu au dus, deocamdată, la nici un rezultat. 3. Potrivit datelor oficiale (anunțate de ministrul muncii și productivității), grevele izbucnite în acest an în Marea Britanie au dus la pierderea a 6 054 000 zile de lucru.

Liviu Blaghi, Arad. 1. Sirhan B. Sirhan nu a fost încă executat. 2. Noul sultan din Mascat și Oman are 29 de ani. 3. În afara celor publicate și de revista noastră, nu au apărut date noi în legătură cu asasinarea președintelui J. F. Kennedy. 4. Navele imobilizate în Canalul de Suez de conflictul izbucnit în anul 1967 nu au părăsit încă zona în care, pentru 90 de zile, focul a încetat. Printre ele nu se află nave românești. 5. După cum ați observat (nr. 36), revista noastră relatează desfășurarea procesului Manson.

OPUS DEI

Grigore Constantin - Kaleh, București. 1. În legătură cu pătrunderea primului reprezentant al organizației Opus Dei în guvernul spaniol se menționează data de 25 februarie 1957 și persoana lui Ibánez Martín. Opus Dei este aproape o „castă", în ale cărei secrete se pătrunde extrem de greu. „Opus Dei — scrie revista «Les Cahiers de l'Histoire» — reprezintă clericalismul aplicat educației și economiei. Mai precis : Opus Dei se interesează mai puțin de educație și economie decît de controlul lor. De unde, căutarea puterii, accesul în funcțiile responsabile. Se știe foarte puțin despre ea, se înconjoară cu secret, se ascunde, se insinuează în posturile-cheie... Statutele sînt ținute secrete, nu există nici o listă a membrilor, nu se poate accede la informații despre ea decît prin verificarea știrilor..." Iată, așadar, că nu vă putem oferi un răspuns în legătură cu statutul, membrii organizației etc. Opus Dei nu este nicidecum opusă franchismului. De altfel, ideea că „Spania este o societate catolică prin tradiție" fundamentează și acțiunile organizației. „Acest tradiționalism — scria revista amintită mai înainte — nu are original decît dinamismul, voința de a cuceri societatea spaniolă prin intermediul armelor celor mai moderne : economia și știința". Opus Dei a fost fondată de monseniorul Escrivo de Balaguer, împreună cu doisprezece discipoli, la sfîrșitul ultimului război mondial. Cei aproximativ 50 000 de membri (după unele surse) pe care îi numără astăzi (evident, cifra nu apare în nici un act oficial al organizației) sînt răspîndiți în întreaga lume. Începîndu-și activitatea prin construirea și patronarea unor institute de învățămînt, clinici, centre culturale, Opus Dei și-a format cu timpul un adevărat imperiu financiar. Astăzi controlează cea mai mare parte a băncilor (citățm spre exemplificare: Banca populară spaniolă, Banca atlantică, Banca din Salamanca, Banca europeană a negoțului), organe de presă, radioul, televiziunea, mari edituri. Escrivo de Balaguer trăiește la Roma. Deoarece Opus Dei a refuzat întotdeauna să admită că ar reprezenta o grupare politică, e greu de precizat apartenența membrilor actualului guvern spaniol. Adesea, surse diferite indică date diferite. (S-a afirmat, astfel, că toți cei 18 membri ai noului cabinet ar aparține organizației Opus Dei sau s-ar afla sub influența acesteia). Oricum, este sigur că ministrul afacerilor externe, Gregorio López Bravo, aparține organizației Opus Dei. 2. În Israel și Ceylon, funcțiile de șef al guvernului sînt deținute de femei. 3. Guvernatorul britanic, care este reprezentantul reginei Marii Britanii, în unele țări ale Commonwealthului, nu are un rol efectiv în afacerile interne ale țărilor respective, care sînt rezolvate de un guvern autohton. 4. Vom publica într-unul din numerele următoare un documentar despre Ceylon. Vom avea în vedere și propunerea dv. în legătură cu un documentar despre Noua Guinee.

REPREZENTANȚII R.A.U., IORDANIEI ȘI ISRAELULUI LA O.N.U.

Dumitru Stere, Vaslui. Reprezentanții celor trei țări care au acceptat planul Rogers — R.A.U., Iordania și Israel — la Națiunile Unite sînt : Mohamed Hassan El Zayyat, Mohamed El Farra și Joseph Tekoah. **Mohamed Hassan El Zayyat** s-a născut în 1915 ; și-a făcut studiile la Oxford și a fost profesor la Universitatea din Alexandria, între 1942 și 1950. A ocupat apoi diferite funcții diplomatice în cadrul ambasadelor egiptene din Washington, Teheran, O.N.U. **Mohamed El Farra** s-a născut în 1921, a studiat la universitățile din Boston și Pennsylvania, a reprezentat Iordania în Consiliul economic și social al Națiunilor Unite, al cărui vicepreședinte a fost în 1962. A ocupat diferite funcții în guvernul iordanian. **Joseph Tekoah** s-a născut în 1925, a studiat în China, apoi în Statele Unite la Harvard. Între 1954 și 1958 a condus delegațiile israeliene în cadrul comisiilor de armistițiu cu Egiptul, Iordania, Siria și Liban. A fost apoi numit conducătorul delegației Israelului la O.N.U., timp de doi ani ; alți doi ani, ambasador în Brazilia ; între 1964 și 1966, Tekoah a fost ambasador la Moscova.

ÎNTÎLNIREA DE LA PUERTO VALLARTA

D. Stancu, Craiova. Puerto Vallarta este o așezare balneară pe țărmul Pacificului, unde a avut loc întîlnirea dintre președintele Richard Nixon și Gustavo Díaz Ordaz, președintele Mexicului (care, la 1 septembrie, a părăsit funcția supremă, cedînd locul lui Luis Echeverria). Localitatea nu se află în apropierea zonei de conflict (de aproape un secol există între cele două state divergențe iscate de granița naturală formată de Rio Grande, datorită faptului că fluviul are un curs extrem de neregulat). Întîlnirea dintre cei doi președinți a fost o întîlnire de lucru, care nu necesita deplasarea la Ciudad de Mexico (întîlnirile dintre președinții celor două state au fost frecvente în ultimii ani ; astfel, Díaz Ordaz l-a întîlnit pe Lyndon Johnson de șase ori de-a lungul mandatului său ; întrevederea dintre Díaz Ordaz și Richard Nixon a fost a treia). Pe lîngă problemele de frontieră (despre care revista noastră a amintit în nr. 35 : delimitarea unei granițe sigure, împărțirea celor 320 de insule ale fluviului etc.), cei doi șefi de state au discutat despre controlul salinității fluviului Colorado, despre suprimarea traficului de marijuana și stupefiante și despre posibilitățile de a dezvolta colaborarea între cele două țări.

ECONOMIA LAOSULUI

Robert Ardeleanu, București. Laosul e o țară în care baza economiei o constituie agricultura, principala bogăție fiind orezul. E suficient să amintim că, în laoțiană, verbul „a mînca" se traduce prin „khin kao", ceea ce ar însemna „a consuma orez". Deși formează principalul produs alimentar, producția de orez este inferioară, în Laos, celor obținute în țările vecine. Laosul e, prin urmare, nevoit să importe o parte a produselor alimentare din țările vecine (Tailanda în special). Se mai cultivă : porumb (producția nu depășește, însă, 15 000 tone), cafea (se produc 4—500 tone în timp ce nevoile locale nu depășesc 200 tone ; mai mult de jumătate din producție este exportată), ceai, bumbac, tutun, trestie de zahăr (acestea din urmă numai pentru nevoile interne). Există, mai ales în cîmpiile de lîngă Vientiane și Savannakhet, multe crescătorii de viermi de mătase. Laosul e o țară bogată în păduri cu esențe prețioase sau rare, dar exploatarea lor nu a atins încă un nivel ridicat datorită, în special, dificultăților de transport (este greu de adus acest lemn în centrele de prelucrare sau export, de-a lungul fluviului Mekong, apoi cu elefanții și carul, utilizîndu-se numai uneori tractoarele de-a lungul puținelor drumuri moderne). Teritoriul Laosului cuprinde zăcăminte minerale, neexploatate însă. Producția de cărbune (de lemn) atinge abia 10 000 tone anual. Industria este practic inexistentă iar cele cîteva fabrici de gheață și ape gazoase, imprimerii, fabrici de chibrituri, mici ateliere mecanice, au rămas la stadiul artizanal.

DON HELDER CÂMARA

G. Sandu, Ploiești. Don Helder Câmara, preotul brazilian considerat drept „avocatul lumii a treia pe lîngă Vatican", despre care revista noastră a scris în nr. 35, nu a fost arestat de autoritățile braziliene. Protestele sale la adresa unor guverne sud-americane „prea adesea legate de privilegiați" nu se opresc la simple discursuri și conferințe, pe care le ține mai puțin în țară și mai mult în străinătate. Un loc de seamă îl ocupă în activitatea sa întocmirea „cărții negre (indoliate)" despre „teroarea și tortura în Brazilia", în care este descris tratamentul aplicat de autorități celor închiși. Trimis Vaticanului, documentul a atras sprijinul papei : „Biserica nu poate tolera comiterea atrocităților și torturilor, în orice parte a lumii s-ar întîmpla". Fotografia pe care o solicitați îl reprezintă pe Don Helder Câmara în timpul unei conferințe.

poșta redacției

VECHILE STEME

I. Ursu, Bacău. Alcătuirea stemelor județelor a fost făcută în decursul secolelor trecute, de către domnitorii Țării Românești și ai Moldovei. Cele mai multe dintre ele au avut simboluri reprezentative ale agriculturii, viticulturii și pomiculturii, iar modificările intervenite ulterior n-au urmărit decît îmbunătățirea lor, prin anumite completări, păstrîndu-se, în toate cazurile, fondul principal. De la această regulă s-a făcut excepție numai în cazul județului Vîlcea, a cărui stemă era reprezentată printr-un poștalion și căreia, în cele din urmă, i s-au redat vechile simboluri avute în perioada 1718—1815 : un măr dezrădăcinat, un cal și o fîntînă. În facsimilul alăturat — cîteva dintre stemele județelor Munteniei și Moldovei, așa cum erau în vigoare la sfîrșitul secolului trecut. După cum se vede, ele semnalau principalele produse ale fiecărui județ, agricultura, creșterea animalelor, vînatul, pomicultura, piscicultura, apicultura și viticultura fiind reprezentate prin : albine, cai, boi și oi, cerbi și căprioare, pomi fructiferi, pești, munți de sare și ciorchini de struguri.

Simion Lascu, Simeria. 1. Vicepreședintele Statelor Unite, Spiro Theodore Agnew, s-a născut la 9 noiembrie 1918 la Baltimore, statul Maryland. Este, într-adevăr, descendent al unei familii europene din Grecia. E căsătorit cu Eleanor Isabel Judefind, are patru copii și locuiește în Maryland. Între 1967 și 1969 a fost guvernatorul acestui stat. 2. Nu intenționăm să revenim la vechea copertă.

Alfred Spiegler, București. Vă mulțumim pentru aprecierile în legătură cu serialele publicate în revista noastră.

MISTERUL DIN INSULA SPETSOPOULA

Val. Ionescu, Constanța. Scandalul părea să se declanșeze de multă vreme. A întîrziat o vreme datorită migalei cu care procurorul Pireului, Constantin Fafoutis, și-a adunat capetele de acuzare care au format raportul de 46 de pagini înaintat Comisiei de punere sub acuzare de la Atena : procurorul Constantin Fafoutis consideră că armatorul grec Stavros Niarchos a provocat moartea soției sale, Eugenia Livanos Niarchos, în noaptea de 3 spre 4 mai. Niarchos a fost și este încă socotit unul dintre cei mai bogați oameni din lume, deși flota sa (80 de nave), șantierele navale de la Scaramanga și rafinăria de la Aspropyrgos nu reprezintă cu adevărat una din cele mai fabuloase averi cunoscute astăzi în lume. Într-o măsură e vorba și de un mit, întreținut cu abilitate de însuși Niarchos. Cumpărarea insulei Spetsopoula de la statul grec (în care a construit vile și a plantat păduri), după castelul de la Saint-Moritz, vila din Bermude, apartamentele din Paris, New York etc., avea ca scop să creeze acel „prestigiu al infailibilității", de care Niarchos avea nevoie pentru afacerile sale, pe care mulți le bănuiesc oneroase. În 1965, într-o mică localitate din Mexic, divorțează de cea de-a treia soție (Eugenia), cu care se căsătorise în 1947. La numai cîteva zile, Charlotte Ford (24 de ani), fiica faimosului producător de automobile, devenea doamna Niarchos. Autoritățile grecești nu au confirmat însă divorțul pronunțat la Juarez. Urmarea a fost despărțirea de Charlotte (după un an). Ulterior, Niarchos și Eugenia Livanos au reluat viața în comun. Despre Niarchos se știe că are accese de violență după o anumită cantitate de băutură și, ca atare, moartea Eugeniei Livanos a trezit suspiciuni. Profesorul Demetrios Kapsakis constatase decesul „în urma absorbției unei doze puternice de barbiturice". Urmele vineții de pe corpul decedatei au intrigat însă. S-a hotărît o autopsie. Procurorul Fafoutis cere armatorului să nu părăsească țara în timpul anchetei, pe care o deschide imediat. Niarchos pleacă, totuși, în schimbul unei cauțiuni de 20 000 de dolari. Contraexpertiza cerută de procurorul Fafoutis duce la descoperirea altor numeroase contuzii și leziuni ale splinei, acestea din urmă fiind cele care provocaseră moartea. Raportul procurorului îl acuză pe Stavros Niarchos de uciderea soției, cu sau fără voie. Comisia de punere sub acuzare de la Atena nu s-a pronunțat încă asupra raportului. Niarchos se află, în prezent, în străinătate.

Șerban Gheorghiu, Constanța. Regretăm, dar din lipsă de spațiu nu putem publica însemnările dv. de călătorie. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin" sau unei edituri.

Florin Iacobescu, orașul Gh. Gheorghiu-Dej. 1. Despre rezultatele alegerilor regionale din Italia, din iunie 1970, vă recomandăm consultarea articolului apărut în nr. 25 și a răspunsului apărut la această rubrică în nr. 29. 2. Mandatul de președinte al Republicii Federale a Germaniei durează zece ani.

ZEPPELINE LA BUCUREȘTI

Aș dori să fac o completare la articolele despre „baloanele rigide", apărute în nr. 33 și 34. Bucureștiul a avut parte și de un „survol" pașnic din partea unui Zeppelin. În luna februarie 1930, pe la orele 14,30, cel mai mare „Hindenburg" din flota Zeppelinelor, efectuînd o călătorie turistică în jurul lumii, a zburat timp de circa zece minute asupra capitalei noastre. Un soare strălucitor, deși cu dinți, dădea un farmec deosebit elegantei siluete de aluminiu a enormului dirijabil. Spectacolul era impresionant, iar pe străzi încetase orice mișcare, lumea contemplînd aerovehiculul care se profila maiestuos pe cer.

Carol POPPER
București

PODUL DE LA CERNAVODA : 75 DE ANI

Prin Tratatul de pace de la Berlin (13 iulie 1878), prin care Dobrogea, la 18 noiembrie același an, era efectiv realipită României, existența unui pod transdanubian devenea stringentă. Propuneri pentru construirea unui pod peste Dunăre au mai fost făcute anterior acestui eveniment, atît din partea turcilor, cît și din partea românilor dar, din diverse motive, podul nu s-a realizat. Îndată după realipirea Dobrogei, ideea este reluată și, în 1879, personalul tehnic al Căilor ferate române întreprinde primele explorări și măsurători în spațiul dintre Feteși și Cernavodă. Locul acesta a fost ales datorită faptului că, de la Cernavodă, pornea spre Constanța, încă din 1862, o linie ferată construită de englezii Barklay și Staniforth. După alte măsurători și sondaje mai detaliate, efectuate în 1880, în 1882 se publică o licitație pentru darea în construcție a liniei, urmată de alta în 1887 (ambele licitații nu au dat rezultatul scontat). Ca urmare, cu elaborarea proiectului și conducerea lucrărilor a fost însărcinat inginerul român Anghel Saligny, care se evidențiase prin construirea mai multor linii de căi ferate și poduri, executate după proiectele lui și sub conducerea sa. Între timp, pentru a se cîștiga timp, s-a construit linia ferată București-Feteși, inaugurată la 5 decembrie 1886. După noi studii de teren, Saligny elaborează proiectul definitiv și, în 1889, se publică o nouă licitație, de data aceasta numai pentru concesionarea executării liniei proiectate de Saligny. În urma licitației, la care au luat parte nouă firme, construirea podului de peste Dunăre a fost acordată unei firme franceze care, în 1890, începe lucrarea cu ceea ce era mai dificil: picioarele podului. În 1891 s-a încredințat altor firme executarea podului de peste brațul Borcea, a terasamentelor, viaductelor, clădirilor gărilor, cantoanelor și a altor obiective. Inițial, inaugurarea fusese fixată să aibă loc în luna iulie a anului 1895 dar, din cauza unei revărsări a Dunării, lucrările au fost terminate la finele lunii august, același an. Festivitatea inaugurării s-a desfășurat în ziua de 14 septembrie 1895. După ceremonie a fost zidit, în piciorul podului construit pe malul drept al Dunării, un document comemorativ, apoi întreaga asistență s-a deplasat spre tribunele, frumos pavoazate, de unde s-a asistat la proba de încercare a rezistenței podului, care a dat o satisfacție deplină. Prima traversare au făcut-o 15 locomotive grele, legate între ele, iar podul a fost parcurs ulterior de un tren cu o viteză de 80 km pe oră. În acele clipe, un vacarm uriaș umplea văzduhul : sirenele locomotivelor și ale numeroaselor vase ancorate în jurul podului fluierau neîncetat, artileria trăgea focuri după focuri, muzicile militare intonau imnul național, iar mulțimea aclama evenimentul. Prin amploare și ingeniozitate, podul Saligny echivalează anticul pod care a purtat numele celebrului arhitect Apolodor din Damasc, ale cărui urme dăinuie încă la Porțile de Fier.

Prof. dr. Constantin SIMIONESCU
București

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Liviu Rodescu

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

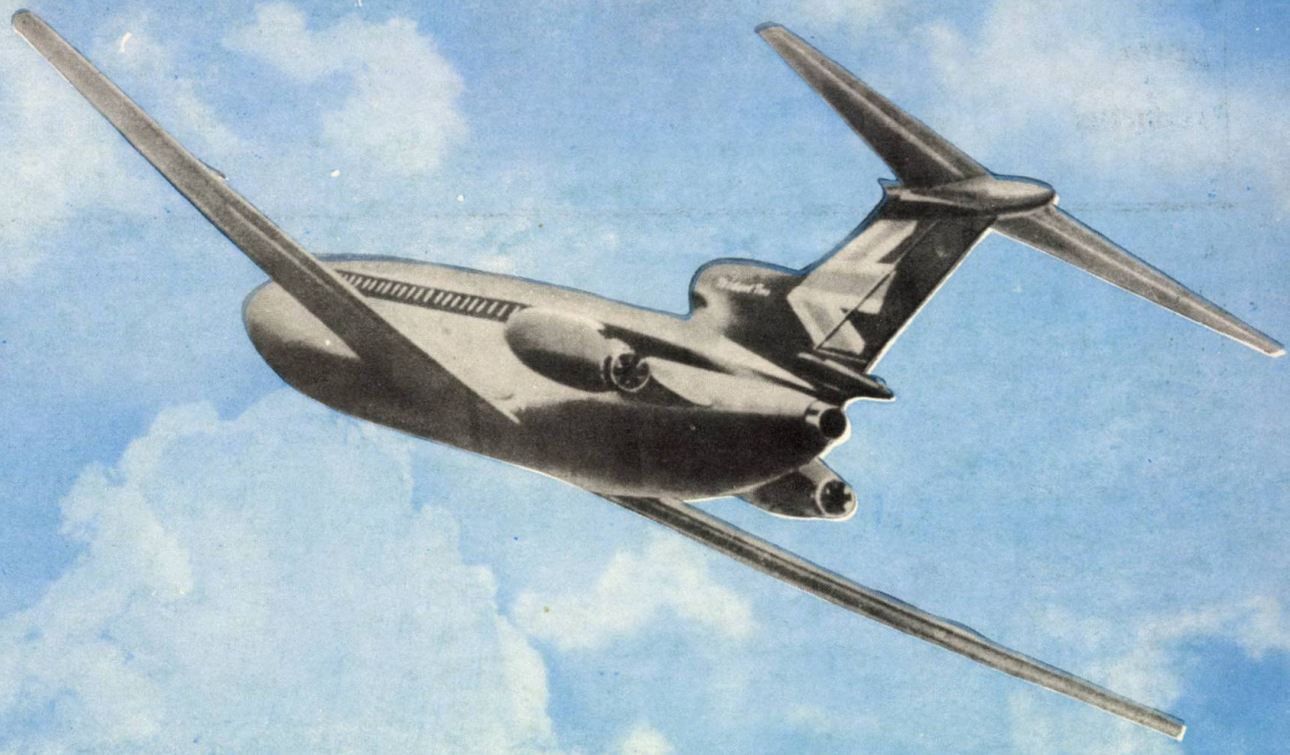

British European Airways are acum zboruri între București și Londra.

B.E.A. este cea mai importantă linie europeană, deservind nu mai puțin de 89 orașe. Transportăm mai mulți pasageri în mai multe locuri în Europa, decît oricare altă companie.

De curînd B.E.A. a introdus un serviciu între București și Londra cu două zboruri pe săptămînă via Budapesta. Plecarea din București : luni și vineri la ora 15,55 — sosirea la Londra la ora 19, ora locală.

Plecarea din Londra : luni și vineri la ora 9,40 — sosirea la București la ora 14,35, ora locală.

Zborul are loc în turbo-reactoare Trident, aparate special construite pentru B.E.A. — și pentru Europa — de Hawker Siddeley, cu motoare Rolls-Royce.

BEA

No.1 in Europe

Combinatul Chimic Craiova

Lei 2

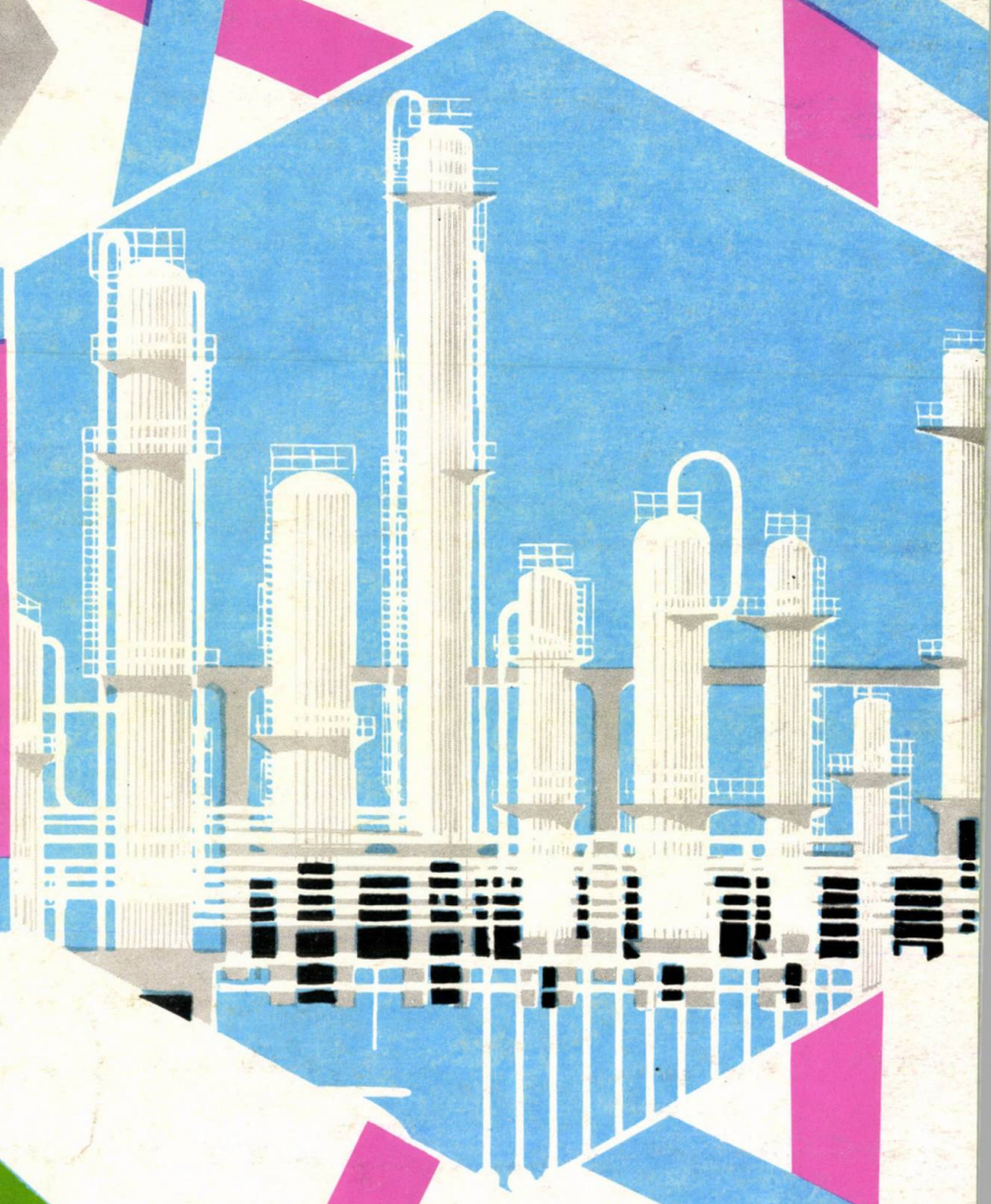

PRODUCE:

- oxigen tehnic
- amoniac
- acid azotic
- azotat de amoniu
- uree îngrăşământ şi uree tehnică
- catalizatori pt. industria amoniacului

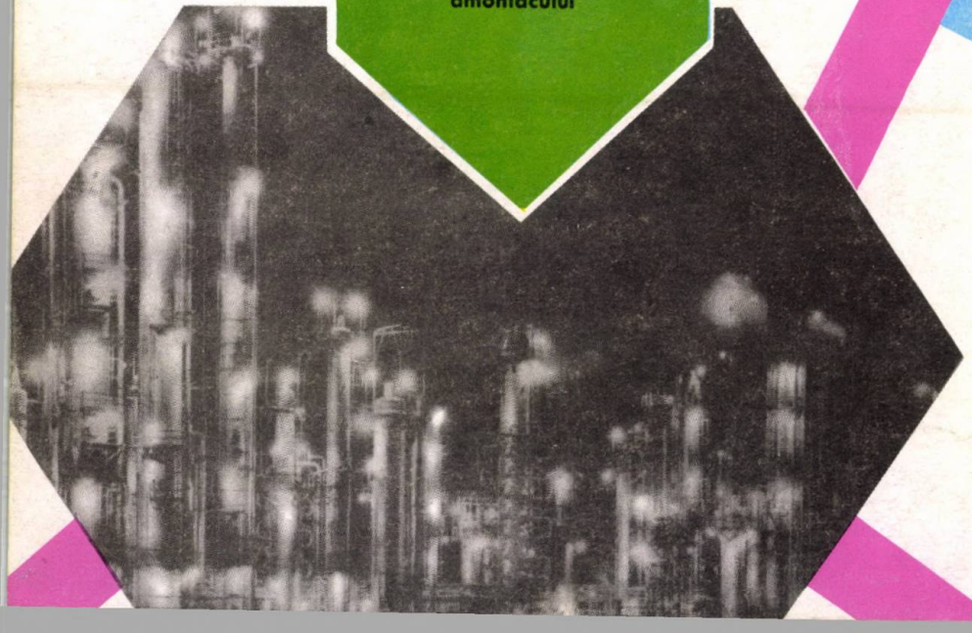

- acetilenă
- acetaldehidă
- acid acetic
- Butanol
- acetat de vinil monomer
- poliacetat de vinil catalizator pt. sinteza butanolului şi acetatului de vinil monomer
- acid nicotinic

CABINETUL DE ARTĂ
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 38 *17 septembrie 1970*

DEZVOLTAREA RELAŢIILOR ROMÂNO-AUSTRIECE

Corespondenţă din VALEA ULCIOARELOR

În lumea ştiinţei

De la corabia de papirus la trans-saharian

Deschiderea celei de a XXV-a sesiuni a O. N. U.

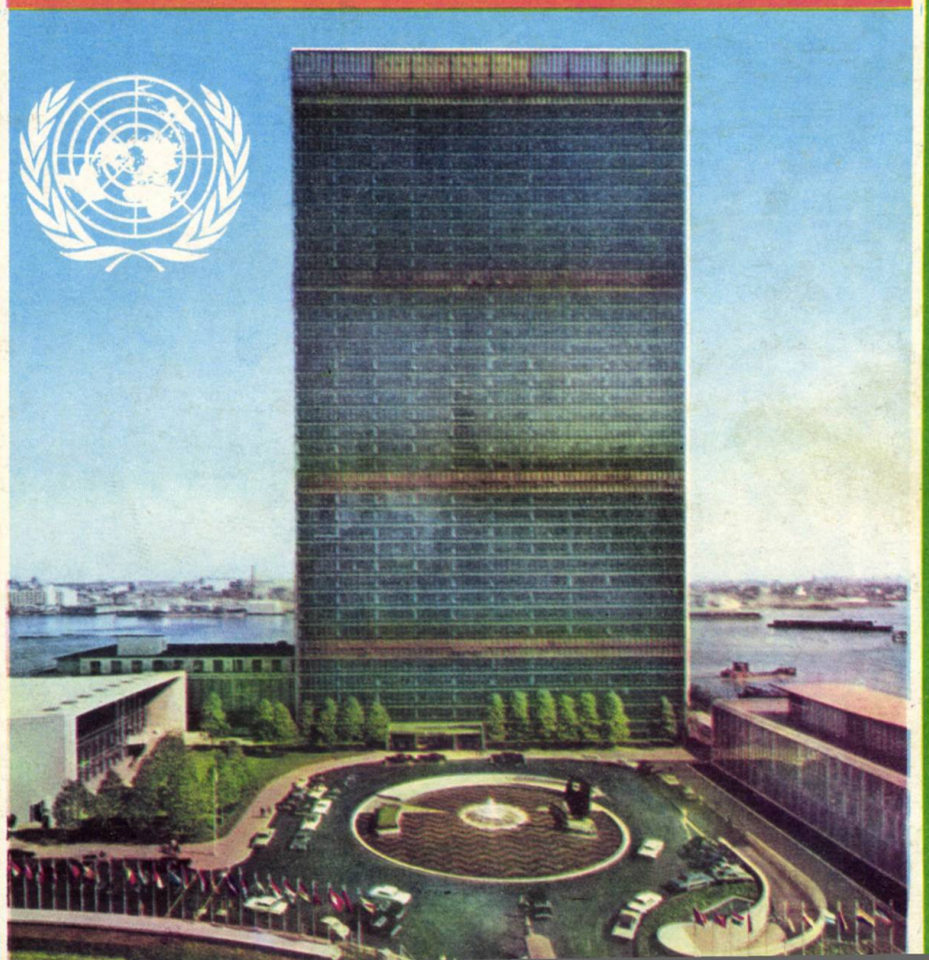

ÎNTÎLNIREA PRIETENEASCĂ ROMÂNO-BULGARĂ

Primire plină de însufleţire la Ruse

Tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivkov semnînd protocoalele privind dezvoltarea relaţiilor româno-bulgare

Înalţii oaspeţi sînt salutaţi cu entuziasm de locuitorii din Giurgiu

LUMEA

Nr. 38 (360) — 17 septembrie 1970

sumar

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

2 Calda prietenie și colaborare româno-bulgară. *Ileana Nicolaescu*
3 VIENA. Austria și România. *Eugen Pop*
5 NEW YORK. Eficiența O.N.U. în dezbaterea sesiunii jubiliare. *Adrian Comănescu*
7 LUSAKA. A 3-a conferință a țărilor nealiniate. *Liviu Rodescu*
9 Ostaticii și situația din Orientul Apropiat. *Rodica Georgescu*
11 Chile : 37 de zile pînă la desemnare.
12 LONDRA. Sindicatele și guvernul conservator. *Richard Clements*
13 BONN. Tonalități noi în confruntarea guvern-opoziție. *Radu Pascal*
14 Reorganizări la Pentagon. *Eugen Preda*
18 Mexic. Realități și perspective economice. *D. Ioan*
21 În lumea științei și tehnicii. *Mircea Grigorescu*

24 Din culisele vieții politice americane. Lyndon Johnson și frații Kennedy (2)

INTERVIUL NOSTRU

4 RUDOLF KIRCHSCHLÄGER, ministrul afacerilor externe al Austriei
19 Generalul SINGKAPO SIKAOT CHAULAMANY, comandantul șef al regiunii militare Valea Ulcioarelor.

REPORTAJ PE GLOB

16 Secvențe tunisiene. *Gheorghe Secuiu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 International Herald Tribune, Le Monde, L'Espresso, Le Soir, Paris Match, Der Spiegel

PROFIL

30 EDWARD AKUFFO-ADDO, președintele Republicii Ghana

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

DIN ACTUALITATEA INTERNAȚIONALĂ

VIENA: În așteptarea înalților oaspeți români

NEW YORK: Deschiderea sesiunii O. N. U.

LUSAKA: Conferința țărilor nealiniate

BONN: Între guvern și opoziție

LONDRA: Ce a arătat Congresul de la Brighton

SANTIAGO DE CHILE: Incertitudini postelectorale

Reportaj pe glob

SECVENȚE TUNISIENE

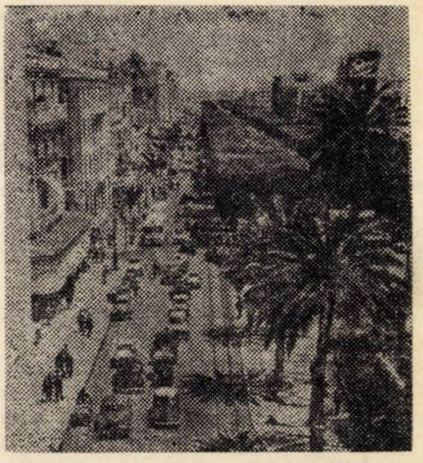

O relatare inedită din culisele Casei Albe

RIVALITATEA JOHNSON — KENNEDY

CABINETUL DE LARTĂ BIBLIOTECA SIBIU

Calda prietenie și colaborare româno-bulgară

Desfășurată pe fundalul unor calde manifestări prietenești, întîlnirea care a avut loc în zilele de 11 și 12 septembrie la Russe și Giurgiu între delegația de partid și guvernamentală a României condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România și delegația de partid și guvernamentală a Bulgariei condusă de tovarășul Todor Jivkov, prim secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria, a constituit un nou și important prilej de afirmare a legăturilor dintre cele două țări socialiste și vecine, un moment de însemnătate majoră în istoria relațiilor frățești dintre popoarele noastre.

Ca stat socialist, România așază la baza politicii sale externe dezvoltarea consecventă a colaborării multilaterale frățești cu țările socialiste aducîndu-și astfel o contribuție activă la întărirea sistemului socialist mondial, la cauza socialismului, păcii și progresului în lume. În acest cadru se înscriu și bunele relații de prietenie și colaborare între România și Bulgaria, relații întemeiate atît pe vechi și îndelungate tradiții cît și pe comunitatea de orînduire socială și de năzuințe în construcția societății socialiste și comuniste, în înfăptuirea unei politici de pace în Balcani, în Europa și în întreaga lume, în realizarea unei colaborări trainice între țările socialiste în lupta pentru întărirea forțelor antiimperialiste. Intensificarea pe această bază a colaborării româno-bulgare, schimbul de valori materiale și spirituale, de experiență în cele mai diverse sectoare ale construcției socialiste, constituie în același timp o reflectare a progresului remarcabil obținut de cele două țări în domeniile hotărîtoare ale activității umane. Entuziasmul profund, calda manifestare de simpatie cu care atît la Russe cît și la Giurgiu populația a întîmpinat pe conducătorii de partid și de stat ai țării noastre și ai Republicii Populare Bulgaria, au exprimat elocvent puternicele sentimente de prietenie, solidaritate și stimă reciprocă ce leagă popoarele noastre. Referindu-se la acest entuziasm, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în toastul rostit la dejunul oferit simbătă pe nava „Carpați" în cinstea delegației de partid și guvernamentale a R. P. Bulgaria : **„Noi interpretăm aceste manifestări ca o expresie a dorinței oamenilor muncii din aceste orașe și localități, a populației din cele două țări de a dezvolta larg și multilateral colaborarea și cooperarea româno-bulgară. Consider că avem datoria să răspundem pe deplin acestor năzuințe ale popoarelor român și bulgar, să facem totul pentru a promova prietenia și colaborarea dintre partidele și țările noastre".**

În acest spirit, întîlnirea dintre delegațiile de partid și guvernamentale ale României și Bulgariei a prilejuit un dialog fructuos, cu rezultate pozitive și hotărîri practice menite să deschidă noi perspective favorabile dezvoltării bunelor relații româno-bulgare. Abordarea unei game largi de probleme a vădit preocuparea comună de a adînci continuu, pe planuri multiple, legăturile de prietenie și colaborare în interesul ambelor popoare, al propășirii României și Bulgariei. Au fost astfel examinate unele probleme privind realizarea Complexului hidroenergetic din zona Islaz-Somovit, pe Dunăre, adoptîndu-se hotărîrea de a continua lucrările de proiectare, ținîndu-se seama de folosirea complexă a potențialului hidroenergetic al fluviului, în special de cel al porțiunii româno-bulgare. Mărturie concretă a prieteniei și colaborării româno-bulgare, importantul obiectiv energetic de la Islaz-Somovit unește în chip fericit eforturile creatoare ale ambelor popoare în folosul dezvoltării economice, al progresului și prosperității celor două țări.

În ce privește relațiile bilaterale — în domeniul economic, tehnico-științific a avut loc un schimb de păreri care a analizat aspecte diverse ale acestor relații pornind de la stadiul actual de dezvoltare a acestora și pînă la evidențierea unor noi și multiple posibilități de amplificare în continuare a colaborării. După cum se știe, în anii construcției socialiste, România și Bulgaria au intensificat continuu colaborarea economică dintre ele, fapt ilustrat și de evoluția schimburilor comerciale reciproce, al căror volum a crescut în perioada 1950—1968 de peste 13 ori. Așa cum s-a relevat și în timpul actualelor convorbiri, progresele obținute de o parte și de alta în domeniul creșterii potențialului industrial, în dezvoltarea economiei în ansamblu, generează în permanență noi posibilități pentru amplificarea și diversificarea colaborării româno-bulgare. Delegațiile au constatat că există condiții și posibilități încă nefolosite, adoptînd în același timp hotărîri corespunzătoare pentru lărgirea pe mai departe a colaborării economice, îndeosebi în domeniul cooperării și specializării în producția industrială.

Ca țări vecine și prietene, împărtășind, de-a lungul veacurilor, destine istorice comune, angajate deopotrivă astăzi în amplul efort constructiv de edificare a noii societăți, România și Bulgaria sînt firesc interesate în instaurarea — în zona geografică în care trăiesc — a unui climat de bună vecinătate, încredere și înțelegere reciprocă precum și în întărirea păcii și securității pe continentul nostru și în lume. Comunicatul comun consemnează în acest sens hotărîrea ambelor părți de a contribui la instaurarea unui climat de colaborare și securitate în Balcani, în Europa, în întreaga lume, de a milita pentru întărirea mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a tuturor forțelor antiimperialiste democratice și progresiste.

Dezvoltarea prieteniei și colaborării româno-bulgare slujește pe deplin întăririi relațiilor în cadrul sistemului socialist mondial, constituie o contribuție concretă și activă la cauza unității țărilor socialiste. Exprimîndu-și satisfacția pentru dezvoltarea fructuoasă a colaborării româno-bulgare cele două delegații au subliniat în același timp cursul pozitiv al relațiilor de prietenie dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, au reafirmat hotărîrea de a dezvolta schimbul de experiență, întîlnirile tovărășești, informarea reciprocă și consultările în probleme de interes comun.

În sfîrșit, concretizîndu-se dorința reciprocă a celor două țări vecine și prietene de a dezvolta în continuare prietenia și colaborarea frățească, s-a convenit ca o delegație de partid și guvernamentală a Republicii Socialiste România să facă o vizită oficială în Republica Populară Bulgaria, în luna noiembrie 1970, cu care prilej să fie semnat Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria.

Întîlnirea prietenească la nivel înalt româno-bulgară, dialogul fructuos pe care l-a prilejuit confirmă încă o dată în mod elocvent importanța și eficiența contactelor directe, întîlnirilor și discuțiilor sincere, prietenești dintre conducătorii de partid și de stat în întărirea relațiilor de prietenie, în identificarea a noi domenii și acțiuni de cooperare.

Referindu-se la importanța înțelegerilor la care s-a ajuns în cadrul convorbirilor, precum și la protocoalele încheiate, tovarășul Todor Jivkov arăta cu același prilej :

„Mă alătur aprecierii tovarășului Ceaușescu că discuțiile și convorbirile, documentele pe care le vom semna sînt de primă însemnătate — și aceasta nu numai în ceea ce privește colaborarea noastră, ci și din punct de vedere al întăririi în continuare a muncii noastre pentru izbinda cauzei păcii, socialismului și democrației, că ele vor constitui o contribuție la activitatea noastră pentru întărirea forțelor antiimperialiste din intreaga lume.

Dacă ar trebui să sintetizăm ceea ce am făcut în aceste două zile ar trebui să subliniem, în primul rînd, caracterul lor fructuos, importanța lor mare pentru dezvoltarea colaborării dintre țările și partidele noastre ; ele constituie o contribuție la munca și lupta noastră pentru securitate europeană, pentru pace în lume și, îndeosebi, pentru înseninarea în continuare a atmosferei în Peninsula Balcanică, unde noi trăim și muncim".

Fapt evidențiat și în comunicatul comun, întîlnirea prietenească între delegațiile de partid și guvernamentale ale României și Bulgariei constituie prin rezultatele sale o contribuție majoră la dezvoltarea multilaterală a relațiilor de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, în interesul popoarelor, român și bulgar, al cauzei socialismului și păcii.

Ileana NICOLAESCU